

Landgoed buitenplaatsen: Ivoren toren of gemeenschappelijk goed?

Gunterstein en Prattenburg

R. Hoekstra, C. Lafleur, F. Mathijssen en R. van Nieuwamerongen

30/6/2017



Universiteit Utrecht



Landgoed buitenplaatsen: Ivoren toren of gemeenschappelijk goed?

Gunterstein en Prattenburg

R. Hoekstra, C. Lafleur, R. van Nieuwamerongen en F. Mathijssen

30/6/2017

Studie: Sociale Geografie en Planologie

Begeleider: Sara Miellet

Opdrachtgever: De Nederlandse Kastelen Stichting



Universiteit Utrecht



Voorwoord

Vandaag de dag zijn er nog 300 van de 1000 kastelen en buitenplaatsen die Nederland rijk is in particulier bezit. Deze kastelen en buitenplaatsen met een particuliere functie zijn in principe niet opengesteld voor bezoekers, op incidentele activiteiten uitgezonderd. De landgoederen van deze kastelen en buitenplaatsen zijn echter soms wel opengesteld voor bezoekers.

16 studenten van de studie Sociale Geografie en Planologie in Utrecht hebben in opdracht van de Nederlandse Kastelen Stichting [NKS] onderzoek gedaan naar de beleving van omwonenden over de twee buitenplaatsen Gunterstein en Prattenburg en hun bijbehorende landgoederen. Om op deze manier kennis te verkrijgen over het mogelijk vergroten van het draagvlak voor kastelen en buitenplaatsen door omwonenden.

Van april tot juni 2017 hebben zestien studenten zich op dit onderzoek gestort. Deze zestien studenten zijn opgedeeld in vier onderzoeksgroepen en hebben vervolgens hun eigen thema gekozen. Wij hebben gekozen voor het thema: 'Beleving van de toegankelijkheid'. Met behulp van literatuuronderzoek konden er aannames worden gedaan over welke factoren van invloed waren op de beleving van de toegankelijkheid. Door het afnemen van een groot aantal enquêtes, was het mogelijk om de aannames te toetsen. In dit eindrapport wordt geprobeerd de belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek uit te lichten.

Onze dank gaat uit naar de NKS voor het bieden van de mogelijkheid om onderzoek te doen naar dit onterecht ondergewaardeerde onderwerp, kastelen en buitenplaatsen. Verder gaat onze dank uit naar Sara Miellet, voor het begeleiden van het onderzoek en natuurlijk naar de respondenten die de tijd hebben genomen om de enquête in te vullen. Verder willen wij onze medestudenten bedanken die samen met ons dit onderzoek hebben gedaan: Bert, Tim, Amber en Elizabeth; Tomas, Lenard, Arnoud en Koen; Joyce, Lara, Carmen en Gwen.

Utrecht, juni 2017

Renske Hoekstra

Claire Lafleur

Femke Mathijssen

Roxanne van Nieuwamerongen

Samenvatting

Veel buitenplaatsen met bijbehorend landgoed zijn particulier bewoond. De vraag die nu rijst is wat dit betekent voor de omwonenden van deze landgoederen. Zijn zij welkom om het te betreden of mogen zij enkel van buitenaf het buitenhuis bezichtigen? En hoe wordt de toegankelijkheid van het landgoed beleefd door de omwonenden?

Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen wat de factoren zijn die invloed hebben op de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen. Hierdoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

‘In hoeverre hebben de persoonskenmerken van de omwonenden, de bezoekfrequentie en de kennis van een particulier bewoond kasteel of buitenplaats en haar eventueel bijbehorende landgoed invloed op de beleving van de toegankelijkheid van desbetreffende kasteel of buitenplaats?’

Er wordt gekeken naar de beleving van toegankelijkheid van het landgoed, omdat het buitenhuis particulier wordt bewoond en dus niet toegankelijk is voor publiek. Uit de literatuur blijken factoren als: woonduur, signalisatie, bezoekfrequentie, kennis van het bestaan van de betreffend buitenplaats en bijbehorende landgoed, kennis over openingstijden en toegankelijke gedeelten van het landgoed, en de bekendheid met bewoners van het buitenhuis van invloed zijn op de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt enquêtes. De enquêtes zijn afgenomen onder 486 omwonenden van de buitenplaatsen Gunterstein en Prattenburg gelegen in Breukelen en Veenendaal- Rhenen. Na het samenvoegen van de bestudeerde literatuur en de uitkomsten van de statische toetsen zijn conclusies getrokken over de factoren die de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van particulier bewoonde buitenplaats mogelijk kunnen beïnvloeden. Hierbij zijn de belangrijkste uitkomsten dat de beïnvloeding van de beleving van toegankelijkheid van het landgoed door factoren als hogere mate van tevredenheid over signalisatie en een betere bekendheid over het bestaan van de particulier bewoonde buitenplaats met bijbehorende landgoed.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Samenvatting.....	7
Inleiding.....	13
Hoofdstuk 1: Theoretisch kader	15
1.1. Hypothesen	16
1.2. Verwachtingen	17
1.3. Literatuur verkenning.....	18
1.3.1. Erfgoed	18
1.3.2. Kastelen en buitenplaatsen	18
1.3.3. Waardering.....	19
1.3.4. Toegankelijkheid.....	20
1.3.5. Openbaarheid.....	22
1.3.6. Beleid	22
1.3.7. Kennis van kastelen	24
1.3.8. Persoonskenmerken.....	24
1.3.9. Bezoekfrequentie	24
1.4 Gebiedsoriëntatie.....	26
1.4.1 Toegankelijkheid Landgoed Gunterstein.....	26
1.4.2 Toegankelijkheid Landgoed Prattenburg Veenendaal-Rhenen.....	26
Hoofdstuk 2 Methoden	27
2.1 Gebiedsbeschrijving	27
2.1.1 Buitenplaats Gunterstein	27
2.1.2. Breukelen.....	27
2.1.3. Buitenplaats Prattenburg	28
2.1.4. 't Franse Gat te Veenendaal	29
2.1.5. Petenbos te Veenendaal	29
2.1.6. Rhenendaal te Rhenen	29
2.2 Definiëring constructen.....	29
2.2.1. Operationalisering 'beleving van toegankelijkheid'	30
2.2.2. Operationalisering 'persoonskenmerken'	30
2.2.3. Operationalisering 'bezoekfrequentie'	30
2.2.4. Operationalisering 'signalisatie'	30
2.2.5. Operationalisering 'kennis van de bewoners van de buitenplaats'	31

2.2.6. Operationalisering ‘kennis van openbaarheid van de buitenplaats’	31
2.2.7. Operationalisering ‘bekendheid ’	32
2.2.8. Operationalisering ‘waardering’	32
2.2.9. Slotanalyse.....	33
2.3 Verantwoording.....	33
2.3.1. Onderzoekseenheden	33
2.3.2. Methoden.....	33
2.3.3. Routing	35
2.3.4. Steekproefkader	35
2.3.5. Aselecte steekproef.....	35
2.3.6. Non-respons	35
2.3.7. Tijd	36
Hoofdstuk 3 Responsgroep	37
3.1 Responsratio.....	37
3.1.1 Breukelen.....	37
3.1.2 Veenendaal-Rhenen	37
3.2 Representativiteitsanalyse	38
3.2.1 Geslacht in Breukelen.....	38
3.2.2 Geslacht in Veenendaal- Rhenen	38
3.2.3 Leeftijd in Breukelen.....	39
3.2.4 Leeftijd in Veenendaal- Rhenen	39
3.2.5 Huishoudenssamenstelling in Breukelen	40
3.2.6 Huishoudenssamenstelling in Veenendaal- Rhenen	41
3.2.10 Inkomen.....	42
Hoofdstuk 4: onderzoeksresultaten	43
4.1 Toegankelijkheid.....	43
4.2 Persoonskenmerken.....	45
4.2.1 Woonduur	46
4.4 Signalisatie.....	48
4.4.1 Het belang van signalisatie over een particulier bewoond buitenplaats	48
4.4.2 De tevredenheid van de signalisatie over de particulier bewoonde buitenplaats	49
4.5 Kennis	53
4.5.1 Kennis over het bestaan van een particulier bewoonde buitenplaats	53
4.5.2 Kennis over de openbaarheid van een particulier bewoond kasteel en bijbehorende	

landgoed.....	57
4.5.3 Bekendheid met de bewoners	60
4.6 Waardering.....	63
4.6.1 Het belang van de buitenplaats in de omgeving	63
4.6.2 Behoud van de buitenplaats.....	65
4.6.3 Betekenis van het buitenplaats	67
4.7 Totale analyse.....	68
Conclusie	69
Discussie	70
Suggesties vervolgonderzoek.....	71
Literatuur.....	73
Bijlage 1: Enquêteer schema	78
Bijlage 2: Enquête Breukelen	79
Bijlage 3:Enquête Prattenburg	86

Inleiding

Voor velen vertegenwoordigen kastelen, zoals ze te zien zijn in films en sprookjes, het middeleeuwse kasteel. Kastelen zijn echter, volgens de Rijkdienst voor het Cultureel Erfgoed (z.j.), veel meer dan indrukwekkende bouwwerken met verschillende torens en grote poorten. De meeste kastelen bestonden uit slechts één eenvoudige toren op een eiland, omringd door grachten. Vaak bestonden deze kastelen niet alleen uit een hoofdgebouw, maar ook uit meerdere losse voorburchten (Rijkdienst voor het Cultureel Erfgoed, z.j.). Tegenwoordig zijn deze particulier bewoonde kastelen of buitenplaatsen vaak gelegen in woonwijken. De vraag is echter in hoeverre zo'n kasteel of buitenplaats en het eventueel bijbehorende landgoed, gelegen in een woonwijk, toegankelijk is voor de bewoners van de omliggende wijk en of dit invloed heeft op de waardering voor de desbetreffende buitenplaats van bewoners van de omliggende wijken. Hebben de omwonenden kennis van het kasteel, en speelt de woonduur een belangrijke factor in de kennis en de waardering van het kasteel/ buitenplaats?

Er is in het verleden al onderzoek gedaan naar de waardering en de kennis van kasteelruïnes, maar er is echter nog niet expliciet onderzoek gedaan naar de waardering en kennis van de omwonenden van de particulier bewoonde buitenplaatsen. Dit onderzoek is van belang voor de Nederlandse Kastelenstichting [NKS] en zal daardoor ook voor deze stichting worden uitgevoerd. Het NKS wil inzicht krijgen hoe het draagvlak onder de lokale samenleving voor de, in het bijzonder particulier bewoonde, kastelen of buitenplaatsen kan worden vergroot. Om hier achter te komen is het van belang om te achterhalen welke rol het particulier bewoonde kasteel of de buitenplaats speelt voor de lokale samenleving. Met deze informatie kan in de toekomst rekening gehouden worden, waardoor omwonenden meer betrokken kunnen raken met het, in het bijzonder particulier bewoonde, kasteel of buitenplaats.

Met dit onderzoek is gekeken naar twee buitenplaatsen in twee verschillende regio's. Op deze manier wordt er data verzameld en vervolgens kan deze data uit de twee verschillende regio's worden vergeleken. De betreffende regio's zijn Breukelen en Veenendaal-Rhenen. In de regio Breukelen is gekeken naar buitenplaats Gunterstein en in de regio Veenendaal-Rhenen is er gekeken naar de buitenplaats Prattenburg. De buitenplaats Gunterstein wordt bewoond door één familie. De buitenplaats is niet toegankelijk, maar het bijbehorende landgoed wel. De buitenplaats Prattenburg wordt momenteel ook bewoond door één familie en is ook niet toegankelijk voor bezoekers, maar het bijbehorende landgoed is wel toegankelijk voor bezoekers (Kastelen en Buitenplaatsen in Utrecht, z.j.). Vandaar dat er in dit onderzoek alleen wordt gekeken naar het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.

Bij dit onderzoek wordt gekeken in hoeverre de factoren persoonskenmerken, bezoekfrequentie, signalisatie, kennis over het bestaan, bekendheid met de bewoners en kennis van de openbaarheid invloed hebben op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de desbetreffend particulier bewoonde buitenplaats. Met het onderzoek wordt er antwoord gezocht op de volgende vraag:

'In hoeverre hebben de persoonskenmerken van de omwonenden, de bezoekfrequentie, signalisatie, de kennis van de particulier bewoonde buitenplaats en haar bijbehorende landgoed invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het desbetreffende landgoed van de buitenplaats?'

Deze onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van de volgende vijf deelvragen. Ten eerste

wordt er gekeken in hoeverre persoonskenmerken zoals leeftijd en woonduur bijdragen aan de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Ten tweede wordt gekeken hoe vaak de omwonenden de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed bezoeken. Ten derde wordt gekeken of de tevredenheid en het belang van de signalisatie invloed hebben op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Ten vierde wordt gekeken welke kennis de omwonenden hebben over het bestaan van de particulier bewoonde buitenplaats en haar bijbehorende landgoed hebben. Tot slot wordt gekeken in hoeverre de beleving van de toegankelijkheid bijdraagt aan de mate van de waardering voor de desbetreffende buitenplaats en haar eventueel bijbehorende landgoed door de omwonenden.

De onderzoeksvraag en deelvragen zijn beantwoord door onder andere het gebruik van enquêtes. De omwonenden van de buitenplaatsen en omliggende landgoederen zijn geënquêteerd, waarna de kwantitatieve en kwalitatieve informatie is verwerkt. In dit onderzoek zijn de omwonenden van de buitenplaatsen en landgoederen Prattenburg en Gunterstein geënquêteerd in de week van 29 mei.

In hoofdstuk 1, het theoretisch kader, worden de belangrijkste opvattingen en onderzoeken over het onderwerp van dit onderzoek helder uitgezet. Verder worden in dit hoofdstuk de belangrijkste concepten en begrippen in verband gebracht met het hoofdthema 'toegankelijkheid'. Vervolgens wordt in hoofdstuk 2, het methodehoofdstuk, de aanpak en de reden van deze aanpak van het onderzoek beschreven. Hierbij wordt tevens uitgelegd hoe belangrijke constructen meetbaar zijn. Daarna wordt in hoofdstuk 3 aangegeven of het gehouden onderzoek representatief is voor de bevolking rondom een buitenplaats. Dit gebeurt aan de hand van de representativiteitsanalyse. In het hierop volgende hoofdstuk, hoofdstuk 4, zijn de verkregen resultaten gestructureerd weergegeven in het resultatenhoofdstuk. Tot slot worden in de conclusie de hoofd- en deelvragen beantwoord.

Hoofdstuk 1: Theoretisch kader

Dit onderzoek helpt mogelijk de Nederlandse Kastelen Stichting (NKS) om kennis te vergaren omtrent het thema toegankelijkheid van landgoederen van de particulier bewoonde buitenplaatsen. Een bijkomend doel is om het draagvlak van omwonenden voor het kasteel in beeld te brengen. De centrale vraag van dit leeronderzoek luidt:

‘In hoeverre hebben de persoonskenmerken van de omwonenden, de bezoekfrequentie, signalisatie, de kennis van de particulier bewoonde buitenplaats en haar bijbehorende landgoed invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het desbetreffende landgoed van de buitenplaats?’

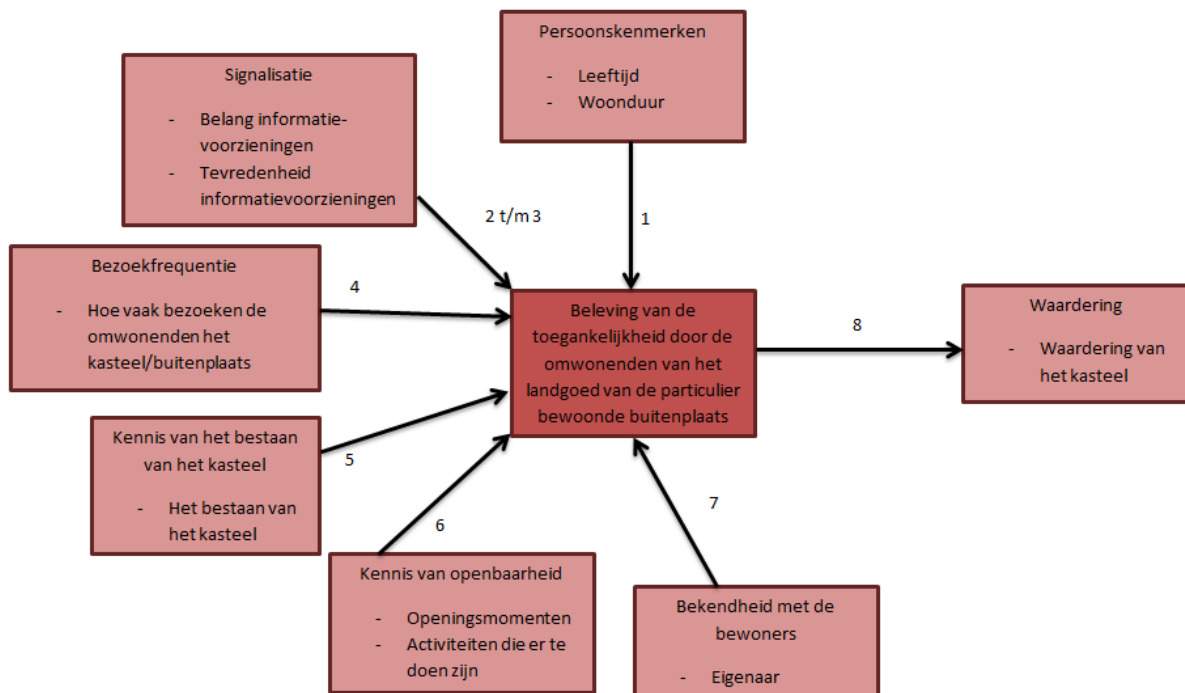
Een vervolgvraag op de centrale vraag is: in hoeverre is de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats van omwonenden van invloed op de waardering van het particulier bewoonde buitenplaats en haar bijbehorende landgoed?

De centrale vraag wordt beantwoord aan de hand van een aantal deelvragen.

- In hoeverre dragen persoonskenmerken zoals leeftijd en woonduur bij aan de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats?
- Hoe vaak bezoeken de omwonenden de buitenplaats en het bijbehorende landgoed?
- In hoeverre speelt het belang en de tevredenheid over de signalisatie mee in de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats?
- In hoeverre hebben omwonenden kennis van de particulier bewoonde buitenplaats, haar bewoners en de openbaarheid van haar bijbehorende landgoed?
- In hoeverre draagt de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats bij aan de mate van de waardering voor de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed door de omwonenden?

1.1. Hypothesen

1. Een langere woontuur tot de desbetreffende buitenplaats en bijbehorende landgoed van een omwonende heeft positieve invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.
2. Het belang van voldoende aanwezigheid van informatievoorzieningen rondom een buitenplaats heeft een positieve invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.
3. De betere tevredenheid van informatievoorzieningen rondom een buitenplaats heeft een positieve invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.
4. Een omwonende met een hogere bezoekfrequentie heeft een positievere beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats dan een omwonende met een lagere bezoekfrequentie.
5. Het hebben van kennis van bestaan van de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed heeft een positieve invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.
6. Het hebben van kennis van de over de openbaarheid van de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed heeft een positieve invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.
7. Het bekend zijn van de omwonenden met de bewoners van de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed heeft een positieve invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.
8. Het positief beleven van de toegankelijkheid van het landgoed heeft een positieve invloed op de waardering onder de omwonenden van de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed.



1.2. Verwachtingen

1. De woonduur speelt een rol in de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Wanneer de woonduur toeneemt gaat dit gepaard met een binding met het gebied en daarbij een trots voor de gemeenschap. Dit in de vorm van een vrienden- en familiekring in de omgeving waardoor de binding met de specifieke omgeving, inclusief buitenplaats, sterker is (Badruk, e.a., 2011, pp. 919-920).
2. Een hoge bezoekfrequentie van de desbetreffende buitenplaats en haar bijbehorende landgoed draagt bij aan een positieve beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Wanneer men de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed vaker bezoekt beleeft men de toegankelijkheid van de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed positiever.
3. Het belang dat omwonenden hechten aan de signalisatie rondom een buitenplaats en haar bijbehorende landgoed heeft invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Wanneer een omwonende meer waarde hecht aan de aanwezigheid van signalisatie, neemt de beleving van de toegankelijkheid toe.
4. De tevredenheid van de omwonenden over de aanwezige signalisatie rondom de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed heeft positieve invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats (Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid z.j.).
5. Wanneer men beter bekend is met de buitenplaats en het bijbehorende landgoed draagt dit bij aan een positievere beleving van de toegankelijkheid van het landgoed.
6. Wanneer men meer kennis heeft van de tijden en plaatsen van openbaarheid van de desbetreffende buitenplaats en het bijbehorende landgoed draagt deze kennis bij aan de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed.
7. Een betere bekendheid met bewoners van de buitenplaats betreft de toename van kennis over het object en haar geschiedenis en huidige omvang. Deze toename van kennis heeft tevens invloed op de beleving van de toegankelijkheid doordat men weet 'waar de buitenplaats voor staat' (Coeterier, 2002).
8. Volgens Jansen (1994 aangehaald in Feltman 2011) zijn er verschillende vormen van waarden, bijvoorbeeld symbolische- of artistieke waarden, die ervoor zorgen in welke mate een object wordt gewaardeerd door een bezoeker. Eén van deze waarde is de gebruikerswaarde. Dit is de mate waarin een bepaald object toegankelijk is voor bezoekers. Als de gebruikerswaarde toeneemt, neemt ook de waardering toe voor dit object.

Om de bijbehorende begrippen van dit onderwerp in relatie te brengen wordt in dit hoofdstuk een literatuurverkenning uitgevoerd. Allereerst worden de begrippen algemeen ingeleid en vervolgens zullen de specifieke thema's verder worden uitgelicht.

1.3. Literatuur verkenning

1.3.1. Erfgoed

Nederlandse kastelen vallen onder het historisch en geografisch erfgoed (Kuypers & Wiss, 2009). Het begrip erfgoed is een breed begrip en wordt op vele wijzen gedefinieerd. Het is dan ook geen statisch begrip, maar continu aan verandering onderhevig waardoor het nooit een eenduidige afbakening heeft (De Vries, 2010). Graham e.a. (2000) zegt dat erfgoed ontstaan is in de periode van nationalisme en Romantiek. Het nationalisme had als doel om de mensen binnen een gebied samen te brengen tot één volk. Erfgoed speelde hierbij de rol van het creëren van identiteit. De heersende politieke en culturele elite was de maatstaf op het gebied van wat mooi en belangrijk was en legden dit op aan de samenleving. Erfgoed wordt door Kuypers en Wiss (2009, p.14) omschreven als: 'de door verschillende generaties overgedragen materiële (objecten) en immateriële cultuuruitingen van een samenleving.' Op deze manier wordt erfgoed gezien als 'het culturele kapitaal of creatief vermogen van een groep in de samenleving.' Lowenthal (1998) en Van Gorp (2000) geven het begrip erfgoed de volgende definitie: 'sporen uit het verleden die men op dit moment waardevol vindt.' Hiermee maken zij het bepalen van wat erfgoed is een daad, een keuze die vervolgens mede de identiteit van een groep vormt (Kuypers & Wiss, 2009, p. 14). Graham e.a. (2000) zien erfgoed als een sociale constructie die bepaald wordt door culturele en economische praktijken, waarbij het hedendaags gebruik van het verleden voorop staat. In dit onderzoek zal de definitie van Graham aangehouden worden, waarbij het accent zal liggen op het hedendaags gebruik van het verleden.

Bij het bepalen van erfgoed is de betekenis en het gevoel dat mensen bij het desbetreffende goed hebben bepalend voor de waarde die wordt toegekend aan het object. Deze waarde is, aldus Graham (2002) en Paulson (2007), bepalend voor de selectie uit het grote geheel van historische overblijfselen. Het bepalen van wat erfgoed is, is tijdsgebonden. Mensen geven erfgoed betekenis door het te consumeren en tegelijkertijd zelf te produceren met behulp van sociale interacties (Kuypers & Wiss, 2009). Daarnaast is erfgoed een groepsgebonden proces. Verschillende groepen hebben verschillende opvattingen over wat erfgoed is, maar ook ieder individu geeft erfgoed een andere betekenis (Erfgoed Nederland, 2009). Vandaag de dag wordt erfgoed niet enkel meer erkend door de elite, maar in de democratische samenleving ook vanuit lagere klassen (Gorp, 2013).

1.3.2. Kastelen en buitenplaatsen

Kastelen zijn erkend als cultureel erfgoed (Kuypers & Wiss, 2009). Het is van belang om kastelen in een wetenschappelijk perspectief te plaatsen. Het is belangrijk een duidelijke definitie te hebben van een kasteel. Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (2009) brengt dit begrip onder in de categorie 'gebouwd erfgoed'. Er zijn verschillende definities van het woord kasteel, maar de meest voorkomende definities hebben het raakvlak van de functies wonen en verdediging. Een voorbeeld van een van deze definities is een definitie van Janssen (1996):

Het kasteel is de versterkte residentie van een heer; het verschijnsel is onverbrekkelijk verbonden met de feodale maatschappij vorm, zoals die in de Middeleeuwen in Europa voorkwam. Als versterking is het een private defensieve structuur, die door een heer en zijn familie met enige dienaren en vazallen wordt bewoond en kan worden verdedigd. Het kasteel moet onderscheiden worden van communale, meestal van het centrale gezag uitgaande, versterkingen (p. 15).

Uit deze definitie is het belang van het kasteel in de Middeleeuwen te halen, namelijk zowel verdediging van een gebied als de woonfunctie van een heer en zijn familie en bijbehorende dienaren en vazallen.

Ook in Engeland was deze verdedigingsfunctie en woonfunctie van kastelen aanwezig. Hier is echter sinds 2000 de aandacht verschoven van fysieke ontwikkelingen van kastelen, dus hoe het kasteel het best diende als verdedigend pand of bewoonbaar pand, naar de context van het kasteel. Hierdoor treedt de betekenis van het kasteel voor het landschap, de sociale en culturele achtergronden en de maatschappij veel meer op de voorgrond. Dit zorgt ervoor dat een kasteel niet langer enkel als historisch object gezien wordt, maar ook als statussymbool (Liddiard, 2005). Door een juiste plaatsing in het landschap en de juiste uitstraling wekt een kasteel de indruk van sociale macht en militaire kracht op. Daarnaast had een kasteel in de middeleeuwen ook een economische functie. Het kasteel trok bedrijvigheid aan, waardoor er in de buurt van de kastelen nederzettingen ontstonden (Kylstra-Wielinga, 1999).

Vanaf 1500 vervaagde langzamerhand de militaire functie van kastelen in heel Europa. Toch had het kasteel nog een plaats van aanzien in de samenleving. Vanaf 1600 begon de rijkere bovenlaag van de samenleving met het bouwen van woningen in de vorm van landhuizen, die ook wel buitenplaatsen genoemd worden (Liddiard, 2005). Kylstra- Wielinga (1999, p. 10) geeft de buitenplaats de volgende definitie: 'een buitenverblijf met een bijbehorende tuin of park en bijgebouwen waarvan de functie zowel recreatief (rust en ruimte) als economisch (agrarische exploitatie) kon zijn.' Volgens de Nederlandse Kastelen Stichting (NKS) is het begrip 'buitenplaats' niet statisch, maar een rekbaar begrip. Er zijn twee stromingen te onderscheiden die beiden niet de gehele lading van een buitenplaats dekken. De ene stroming kijkt vanuit het standpunt van de functie van de buitenplaats als een rustplaats om aan de stad te ontsnappen en de tweede stroming kijkt vanuit de bouwstijl als een vergroeide combinatie van huis en omgeving (Vogelzang, 2014). In dit onderzoek worden beide stromingen samengevoegd, aangezien er zowel naar de functie als de combinatie van huis en omgeving wordt gekeken om zo een beeld te krijgen van het belang van functie, huis en omgeving op de beleving van toegankelijkheid van de omwonenden.

1.3.3. Waardering

Waardering van erfgoed is afhankelijk van schaal, belang en de mate van uniciteit of representativiteit (Aplin, 2002). Daarnaast concludeerde Coeterier (1995) dat bij de waardering van historische gebouwen de vorm dominant is. Met vorm bedoelt Coeterier (1995) het uiterlijk van het kasteel. Dit heeft betrekking op de materialen waarvan het kasteel is gebouwd en de stijl. Natuurlijke materialen, zoals hout en steen worden geapprecieerd. Moderne materialen, zoals glas en staal worden meestal niet gewaardeerd. Compleetheid van het desbetreffende kasteel valt ook onder de vorm van het kasteel. Mensen waarderen een historisch gebouw meer als dit gebouw nog de originele omgeving heeft, zoals een slotgracht of een vestigingsmuur. Coeterier (1995) geeft ook aan dat het veranderen van de functie van een historisch gebouw van kleinere invloed is op de mate van waardering door bezoekers. Wel is het van belang dat als het historisch gebouw een andere functie krijgt, de originele vorm van het kasteel behouden blijft. In het rapport van Rossum (2016) is te lezen dat er een toename is van de waardering voor kasteelplaatsen en kastelen. Deze toename van de waardering heeft volgens Schijndel (2011, aangehaald in Rossum, 2016) te maken met de constatering dat het tegenwoordig waardevol wordt gevonden om oude structuren te behouden. Dit was in de naoorlogse periode niet zo. Dat komt doordat de historische gebouwen of de overblijfselen van deze gebouwen tot de verbeelding spreken en de fantasie prikkelen en doordat er een groeiende maatschappelijke behoefte is om het verleden te 'beleven' (RCE, 2012 aangehaald in Rossum, 2016).

De manier waarop erfgoed wordt beleefd is afhankelijk van de kennis die beschikbaar is over het desbetreffende kasteel of en buitenplaatsen (Van den Berg & Casmir, 2002). Ook de interesse en de achtergrondkennis van het individu spelen een belangrijke rol in de waardering. Er zijn verschillende manieren waarop een individu kennis kan vergaren over het desbetreffende object. Eerelman (1996) noemt de volgende vier manieren:

1. Als eerste een traditionele manier door middel van rondleidingen en het bezichtigen van het kasteel, waarbij geen incidentele activiteiten plaatsvinden.
2. Daarnaast wordt er gepresenteerd in de vorm van een heritage park, wat weer op twee manieren kan gebeuren: in de originele omgeving of juist op een willekeurige plaats. Hierbij worden dan in een park activiteiten georganiseerd waarbij de beleving van de geschiedenis voorop staat. Hierbij wordt moderne technologie toegepast om de beleving zo intens mogelijk te maken.
3. Een andere manier is presentatie door middel van re-enactment, wat tevens twee manieren aan kan nemen: evenementen om historische gebeurtenissen te herdenken of het nabootsen van historische processen en personen (Kuypers & Wiss, 2009).
4. Ten slotte is er een rondleiding met een gekostumeerde rondleider, waarbij juist de informatieoverdracht naar het publiek meer centraal staat dan het historische figuur.

Jansen (1994 aangehaald in Feltman 2011) vermeldt dat er drie aspecten zijn waarop een bezoeker een object kan waarderen. Dit zijn de attractiewaarde, de gebruikswaarde en de belevingswaarde. Wanneer deze waarden toenemen, kan ook de mate van waardering voor het desbetreffende object toenemen.

Attractiewaarde houdt in dat een object meer waardering krijgt naar mate er een verhaal bij komt kijken. In dit geval de historie van een kasteel/ buitenplaats en haar bijbehorende landgoed. De gebruikswaarde is datgene wat men kan doen bij het desbetreffende object. De meesten particulier bewoonde kastelen zijn niet toegankelijk voor bezoekers, maar het bijbehorende landgoed is vaak wel toegankelijk voor bezoekers. De belevingswaarde is persoonlijk en houdt in dat iedereen een eigen gevoel krijgt bij een bepaald object (Feltman, 2011). In het rapport van Feltman(2011) worden deze drie aspecten van Jansen nog verder aan gevuld met vier algemene waarden:

- Esthetische waarde; heeft betrekking op het uiterlijk en de schoonheid van het object.
- Emotionele waarde; in hoeverre het object een herinnering oproept.
- Ecologische waarde; waarde van flora en fauna bij het object en in hoeverre het bijdraagt aan de biodiversiteit.
- Cultuurhistorische waarde van erfgoed; de mate waarin het object de betekenis van een gedenkteken heeft.

Deze verschillende aspecten wordt door iedereen anders gewaardeerd. Zo is er een verschil in waardering tussen experts of een willekeurige voorbijganger of bewoner. Deze opvatting over waardering is volgens Schijndel (2011, aangehaald in Rossum, 2016) niet statisch maar dynamisch en kan dus door de tijd veranderen. Dit heeft te maken met de verandering in de samenleving.

1.3.4. Toegankelijkheid

Door een hernieuwde waardering voor het kasteel groeit de aandacht voor de historische context (Kuypers & Wiss, 2009). Deze aandacht voor de historische context kan versterkt worden door het

toegankelijk maken van kastelen en buitenplaatsen voor publiek (Eerden, e.a., 2008, pp. 24). De toegankelijkheid van een kasteel of buitenplaats kan op verschillende manieren gedefinieerd worden. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed [RCE] (z.j.a) verdeelt 'toegankelijkheid' in tweeën: de fysieke toegankelijkheid en de virtuele toegankelijkheid. De virtuele toegankelijkheid houdt in dat het gebied is voorzien van vrije informatievoorzieningen zoals bewegwijzering, websites en brochures.

Fysieke toegankelijkheid wordt in het Handboek voor Toegankelijkheid (2012) omschreven als 'de eigenschap van buitenruimten, gebouwen of woningen die maakt dat mensen - divers als ze zijn - er kunnen doen wat ze er volgens de bestemming moeten kunnen doen'. Ofwel: is een gebouw fysiek te bezichtigen. Dit betekent dat een kasteel voor alle mensen toegankelijk moet zijn en elk kasteel dat (openbaar) toegankelijk is, moet beschikken over voorzieningen die de bezoeken zo optimaal mogelijk kunnen maken. De vier hierboven genoemde punten van toegankelijkheid worden hieronder toegelicht, zodat duidelijk wordt wat er verstaan wordt onder de toegankelijkheid van een kasteel en buitenplaats. Later in dit hoofdstuk wordt de toegankelijkheid van buitenplaats Prattenburg en Kasteel Gunterstein besproken.

Om de veiligheid van de bezoekers, in het geval bezoek aan het omliggende landgoed van een kasteel/buitenplaats, te garanderen moet het risico op een ongeval, bijvoorbeeld brand, struikelen of schaven, zo goed als uitgesloten worden. Voor het creëren van een gezonde omgeving is het van belang dat de omgeving van een gebouw of buitenruimte niet schadelijk is voor het lichaam of de geest van mensen. Hierbij valt te denken aan het onderhoud, zoals de omgeving schoonhouden, maar ook de aanwezigheid van daglicht. Ook voorzieningen zoals wegwijzers moeten aanwezig zijn om de bereikbaarheid van een kasteel te bevorderen.

Voor bezoekers met een handicap, kinderwagen of krukken moeten ook maatregelen getroffen zijn. Wegen moeten fysiek rolstoel- en kinderwagenvriendelijk gemaakt worden. Hierbij kan gedacht worden aan brede wandelpaden. (Handboek Toegankelijkheid Publieke Gebouwen, z.j.). Voor de fysieke toegankelijkheid is ook de bereikbaarheid van belang. Met bereikbaarheid moeten de volgende vraag worden gesteld: 'hoe kan ik er komen?' Dit betekent dat een gebouw, of in dit geval een kasteel/buitenplaats, bereikbaar moet zijn met het openbaar vervoer en dat er geleidelijnen zijn. Daarnaast moet het beschikken over parkeerplaatsen en invalideplaatsen dicht bij de hoofdingang (Versterking CliëntenPositie, 2007). De meeste kastelen zijn goed met het openbaar vervoer te bereiken en beschikken over een route-uitleg op hun website.

Naast de fysieke toegankelijkheid behandelt het Handboek voor Toegankelijkheid (2012) net zoals de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed ook de virtuele toegankelijkheid. Dit heeft betrekking op de toegankelijkheid van (inhoudelijke) informatie. Deze informatie kan verstrekt zijn op verschillende manieren, zoals brochures, rondleidingen en sociale media. Hierbij gaat het er om of informatie vrij verkrijgbaar op internet is of dat het te vinden is een archief (REC, z.j.a). Ook door het bezoeken van erfgoed verkrijgt men informele educatie (Van Gorp, 2003). Daarnaast hebben kastelen die open staan voor publiek vaak een folder met de geschiedenis van het kasteel. De grote publieksgerichte kastelen hebben een website (Kuypers & Wiss, 2009). Ook het lokale VVV-kantoor beschikt vaak over informatiefolders van kastelen en de grootste kastelen hebben zelfs uitgebreide boeken gepubliceerd. Wanneer deze informatie vrij verkrijgbaar is voor iedereen, moet het ook zo aangeboden worden dat iedereen het kan begrijpen. Er moet rekening gehouden worden het

mensen met een gehoorprobleem of mensen die blind zijn. Daarnaast moet de informatie geschreven zijn op een manier die voor iedereen te begrijpen is. Een andere belangrijke manier waarop informatie verstrekt wordt, is met signalisatie. Met signalisatie wordt het geheel aan elementen zoals informatieborden, bewegwijzering en naambordjes bedoeld. Deze signalisatie is nodig om de toegankelijkheid van gebouwen te vergroten (Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid, z.j.).

De toegankelijkheid van kastelen (en erfgoed) kan op verschillende manieren beïnvloed worden (RCE, z.j. a). De functie van het kasteel is van belang op de toegankelijkheid. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen kastelen met een publieke- en een private functie (RCE, z.j.a). Dit heeft betrekking op de functie van het kasteel en de instantie of persoon die dit kasteel beheert. Een kasteel met een publieke functie is vaak in handen van de desbetreffende gemeente of provincie (RCE, z.j.a).

Hierbij is de provinciale of gemeentelijke overheid verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het kasteel. Een dergelijk kasteel is toegankelijk voor iedereen. Wanneer het kasteel in handen is van een particuliere eigenaar, heeft het een particuliere functie. De Nederlandse Kastelenstichting neemt aan dat minder dan de helft van de kastelen particulier bewoond wordt. De overige functies zijn afhankelijk van de eigenaar, omdat deze vrij is zelf een functie te geven aan zijn kasteel. Veel van de kastelen worden gebruikt als trouwlocatie of zijn voorzien van een horecagelegenheid (Vogelzang, 2016). Dit private of publieke bezit heeft invloed op de mate van toegankelijkheid van het kasteel en de omliggende omgeving. Wanneer het kasteel in private handen is, bepaalt de eigenaar over wie en onder welke voorwaarde men het kasteel in mag (Berger e.a., 2013). Hierdoor zijn er verschillen tussen de mate waarin kastelen zijn opengesteld en de voorzieningen die een kasteel heeft.

1.3.5. Openbaarheid

Een toegankelijk gebied voor omwonenden en andere bezoekers moet ook opengesteld zijn. Toegankelijkheid heeft, zoals hierboven besproken, betrekking op een visueel en een fysiek gedeelte. De openheid van een gebied heeft echter betrekking op de mate waarin de terreinbeheerders hun terrein openstellen voor omwonenden en andere bezoekers (Veer, Abma & Van Duinhoven 2006). Vele bezoekers van opengestelde landgoederen van kastelen ervaren een opengesteld landgoed als een oase van ruimte en rust. De mate van toegankelijkheid heeft invloed op de openheid van het landgoed. Als een landgoed niet goed toegankelijk is, vormt het eerder een geheim component dan een toegankelijk landgoed (De Jong, 2013). Het hoeft echter niet te betekenen dat een niet-opengesteld gebied niet kan worden beleefd door bezoekers. Couterier (1995) geeft hierbij vier verschillende soorten niveaus van beleving. Ten eerste de beleving van onderdelen zoals deuren en ramen. Ten tweede de beleving van het kasteel of huis zelf. Ten derde het kasteel of huis en de directe omgeving en tot slot de beleving van de ruimere omgeving (De Boer, Jochem & Henkens, 2004).

1.3.6. Beleid

Tot slot heeft de vorm van beleid op erfgoed invloed op de openbaarheid en daarmee de beleving van toegankelijkheid van kastelen/buitenplaatsen en omliggende gebieden. Er zijn ingrijpende veranderingen geweest op de manier hoe het erfgoed in Nederland wordt beschermd (Verschuure-Stuip, 2015). In het begin van de 20^e eeuw omvatte de bescherming van buitenplaatsen het huis, gebouwde objecten en gebouwen. Later werd hier de tuin aan toegevoegd en werd het huis en de tuin als één geheel gezien. Tegenwoordig wordt de directe omgeving in een breder en groter

perspectief geplaatst en rekent men ook de omgeving in haar geheel tot de buitenplaats (Verschuure-Stuip, 2015). Het jaar 2012 is uitgeroepen tot het jaar om extra aandacht te geven aan het culturele erfgoed (Utrechtse Buitenplaatsen, z.j.).

In het begin van de jaren '80 is het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (VROM) opgericht. Dit Ministerie speelde in op de toenemende aandacht voor milieukwesties (Huitema, 2005). Gedurende de jaren '80 en '90 kreeg het landschap meer aandacht in de politiek en ontstonden er verschillende 'groene' beleidsnota's op verschillende schaalniveaus met meer aandacht voor natuur. De relatie tussen de omgeving en de buitenplaats is steeds sterker geworden. Daarnaast zijn er beschermingsmaatregelen genomen om het erfgoed te beschermen (Verschuure-Stuip, 2015). Een voorbeeld is de Monumentenwet van 1988 welke sinds 1 juli 2016 deels is overgegaan in de Erfgoedwet (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed z.j.b). Daarnaast zijn er nog verschillende planologische ingrepen en leidraden geïmplementeerd ter bescherming van buitenplaatsen. Sinds 2014 hanteert de Provincie Utrecht een speciale biotoop die is geschreven om de buitenplaats en haar gehele landgoed mee te nemen (Verschuure-Stuip, 2015).

Dit onderzoek richt zich op de provincie Utrecht. De provincie Utrecht kenmerkt zich door haar vele buitenplaatsen en kastelen en heeft de Utrechtse buitenplaatsenbiotoop opgesteld. Deze biotoop wordt aangehaald voor planning en beleid omtrent cultuurhistorie, waaronder de buitenplaatsen vallen. De biotoop is een leidraad voor de provincie en gerelateerde partners zoals gemeenten (Provincie Utrecht, 2014).

De Provincie Utrecht (2014) handhaaft de definitie van de biotoop als volgt:

Een geografisch informatiebestand (GIS) waarin de cultuurhistorische structuurdragers van buitenplaatsen op kaart zijn gezet (huizen, bijgebouwen, lanen, waterpartijen, enz.), dat bedoeld is als kennis- en informatiebron bij het opstellen van ruimtelijke plannen. Het laat zien dat een buitenplaats meer is dan een hoofdhuis aan de weg, zodat ook de omgeving en invloedsfeer van een buitenplaats in beeld zijn wanneer hiervoor plannen mochten worden ontwikkeld (p. 7).

Het opstellen van dergelijke biotoop laat zien dat de Provincie Utrecht de buitenplaatsen zeer serieus neemt en betreft bij haar beleid. Het doel van de biotoop is om een overzichtelijk inzicht te bieden in de culturele historische rijkdom van de provincie Utrecht door een link te leggen tussen de buitenplaatsen en ander erfgoed, het landschap, de stad en de tijd. In plaats van de geschiedenis van individuele buitenplaatsen als losse objecten te zien (Verschuure-Stuip, 2015).

De provincie Utrecht kent ongeveer driehonderd buitenplaatsen die het landschap vormen. De buitenplaatsen zijn onderverdeeld in de zones: Vecht, Stichtse Lustwarande, Langbroekerwetering, Laagte van Pijnenburg, Amersfoortseweg, Valleilandgoederen, Amelisweerden, Kasteel de Haar en Landgoed Linschoten. De zones zijn allen gesitueerd in de Provincie Utrecht. Kasteel Gunterstein valt onder de buitenplaatszone Vecht. Buitenplaats Prattenburg wordt in de Utrechtse buitenplaatsbiotoop wel genoemd, maar niet geplaatst onder een zone. De provincie ziet de buitenplaatsen dan ook als cultureel erfgoed op verschillende schaalniveaus. In 2013 heeft de provincie Utrecht onderzoek laten uitvoeren naar de mate van invloed van buitenplaatsen. Hieruit bleek dat de invloed zich beperkte tot de directe omgeving en er veel buitenplaatsen onbekend zijn bij de omwonenden. Uit hetzelfde onderzoek bleek dat de buitenplaatsen daarentegen wel

economisch belangrijk zijn voor de regio. De aantrekkelijke omgeving speelt een belangrijke rol tot het maken van een keuze omtrent wonen, recreëren of vestigen. De aantrekkelijke omgeving maakt de provincie Utrecht tot een goede locatie om te wonen. Daarnaast wordt in de biotoop van de provincie Utrecht (2014) de bijdrage van buitenplaatsen in het (cultuur)landschap genoemd en de betekenis die het geeft aan de lokale identiteit en de ruimtelijke ontwikkelingen. De mate van bijdrage aan de lokale identiteit is locatie afhankelijk en ook sterk anders qua ervaring. Mensen handelen vaak vanuit een historisch besef wat niet bij iedereen hetzelfde is. Iedereen kent namelijk een eigen geschiedenis met de plek en dit kan vanuit verschillende achterliggende gedachten naar voren komen. De een heeft bijvoorbeeld een fijne ervaring met het kasteel en de bewoners van het kasteel/ buitenplaats, want ze hebben veel gedaan voor de maatschappij. Terwijl iemand anders juist een negatieve ervaring heeft met het kasteel en de bewoners van het kasteel/ buitenplaats, omdat zijn opa daar negatieve verhalen over heeft verteld (Provincie Utrecht, 2014).

1.3.7. Kennis van kastelen

Coeterier (2002) stelt dat kennis van informatie over zowel het kasteel in het algemeen en de eigenaren, een 'persoonlijk verhaal' maken. Een persoonlijk verhaal zorgt ervoor dat een kasteel eruit springt ten opzichte van dezelfde soort kastelen. Het persoonlijke beeld staat tegenover het prototypische beeld dat over kastelen uit dezelfde periode heerst. Informatie beïnvloedt de prototypische gedachte over de aantrekkelijkheid van een kasteel. In Coeterier (2002) komt naar voren dat mensen zonder voorkennis het lastig vinden het kasteel te waarderen. Daartegenover staat dat mensen die kennis hebben van het kasteel en/of haar bewoners, het kasteel beter kunnen waarderen. Het 'persoonlijke verhaal' draagt bij aan de waardering van het kasteel. Coeterier (2002) stelt 'Information gives a building a place in history and in our common cultural heritage'. Dit citaat weerspiegelt het belang van kennis voor een gebouw, zoals een kasteel. Daarnaast speelt kennis ook mee bij de emotionele waardering en erkenning van het kasteel (Coeterier, 2002).

1.3.8. Persoonskenmerken

Bepaalde persoonskenmerken dragen bij aan de mate van beleving en waardering van toegankelijkheid van erfgoed. Zo zorgt een grote afstand voor een moeilijkheidsgraad om erfgoed te kunnen bereiken, waardoor tevens de beleving van toegankelijkheid afneemt (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, 2015). Maar ook de leeftijd speelt bij deze beleving van toegankelijkheid een rol. Erfgoed wordt over het algemeen meer door ouderen (65+) bezocht dan door jongeren (Rynck, 2014). Dit drukt zich door in het beleid van erfgoed, waarin men het aantrekkelijk maakt voor ouderen om erfgoed te bezoeken. Dit zorgt er tevens voor dat kastelen/buitenplaatsen en omliggende landgoederen voor ouderen als toegankelijk worden beleefd.

Er wordt echter minder rekening gehouden in beleid met de jonge generatie, waardoor hun beleving van toegankelijkheid kan afnemen (Rynck, 2014). Tot slot speelt de woonduur een rol. Deze woonduur draagt bij aan de binding van een persoon met een gebied en daarmee tevens de trots voor de gemeenschap (Berger, et al., 2013).

1.3.9. Bezoekfrequentie

Voorgaande persoonskenmerken hebben op deze manier invloed op de bezoekfrequentie van erfgoed, en daarmee invloed op het bezoek van kastelen/buitenplaatsen en bijbehorende landgoederen. Vandaar het belang van het begrip bezoekfrequentie.

Andries van den Broek heeft namens het Sociaal en Cultureel Planbureau in 2014 een rapport gepresenteerd over het bezoeken van culturele activiteiten in 2012. In dit onderzoek is

gekeken naar de culturele activiteiten van mensen in hun vrije tijd (niet beroepsmatig of voor school of studie), in binnen- en buitenland. Het ging er hierbij vooral om wat mensen zelf zagen als culturele activiteit. Een bezoek aan een museum hoefde geen erkend museum te zijn. Hieruit is geconcludeerd dat 89 % van de mensen van zes jaar en ouder, een cultuurparticipant is (Van den Broek, 2014). Uit een onderzoek van Van den Broek, De Haan & Huysmans (2005) is gebleken dat er in Nederland een bovengemiddelde interesse is voor het bezoeken van cultureel erfgoed. Gemiddeld bezoeken 54 % van de Europeanen cultureel erfgoed. Onder de Nederlanders is dit 71 %. Voor Nederlanders geldt een gemiddelde bezoekfrequentie van achttien bezoeken per jaar. Hoger opgeleiden hebben een hogere bezoekfrequentie dan lager opgeleiden (Van den Broek, 2014).

De kastelen in Nederland met de meest aantal bezoekers, zijn de kastelen: Muiderslot, Kasteel de Haar, Huis bergh, Slot Loevestein en Kasteel Hoensbroek. Deze kastelen zijn in grote mate opengesteld en hebben een publieke functie. Ze zijn allen bijna het gehele jaar open en hebben activiteiten voor jong en oud, waarover informatie is te vinden op hun website of in brochures (Kasteel Hoensbroek, z.j.). De toegankelijkheid voor deze kastelen is het grootst en ze zijn grotendeels opengesteld voor verschillende activiteiten. Dit is echter anders voor kastelen die bewoond worden door particuliere bewoners (Stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen [SKBL], 2014a). Deze bewoonde kastelen zijn in zeer beperkte mate toegankelijk. Vaak is het landgoed om een kasteel heen openbaar toegankelijk, terwijl het bewoonde gedeelte op verzoek toegankelijk is (SKBL, 2014b). Kastelen die wel vaak opengesteld zijn voor publiek, en daarmee toegankelijk zijn, zijn kasteelruïnes. Uit een onderzoek van Driessen (2010) over kasteelruïnes bleek dat 51 % van de mensen dat een kasteelruïne kent, deze ruïne nooit bezoekt en 27 % hooguit maar een keer in een jaar. Maar een kwart van de respondenten maakte daadwerkelijk gebruik van de kasteelruïne en zijn directe omgeving. Uit het onderzoek bleek tevens dat mensen met een hogere cultuurparticipatie vaker een rondleiding volgden bij de ruïne. Opvallend was ook dat omwonenden, binnen een straal van 1,5 km, de ruïne niet per se vaker bezoeken. Voor hen gold dat de ruïne mogelijk te dichtbij hun huis was gelegen. Wanneer zij een middag recreëren, bijvoorbeeld fietsen, was het bezoeken van de ruïne te dichtbij (Driessen, 2010).

1.4 Gebiedsoriëntatie

1.4.1 Toegankelijkheid Landgoed Gunterstein

Landgoed Gunterstein is maar deels toegankelijk. Het huis wordt sinds 2011 weer bewoond, nadat het enkele decennia onbewoond was. Op het landgoed staan ongeveer 14 bijgebouwen. De eigenaren staan open voor rondleidingen op het landgoed, maar wel in gedoseerde mate. Hierbij is voorrang voor groepen uit de directe omgeving en groepen die geïnteresseerd zijn in de historie achter het landgoed (Vakblad Natuur Bos Landschap, 2013). In de muziekzaal zijn enkele gelegenheden waar jong talent de kans krijgt om op te treden. De Engelse binnentuin is niet toegankelijk voor publiek (Bruins, 2011). Alleen het achterste parkgedeelte is vrij om te wandelen voor bezoekers, maar de grond rond het huis is niet toegankelijk (Zicht op de Vechtstreek, z.j.). Ook hier mogen mensen recreëren tussen zonsopkomst en -ondergang. Honden zijn alleen aangelijnd toegestaan.

1.4.2 Toegankelijkheid Landgoed Prattenburg Veenendaal- Rhenen

Op haar website geeft het particuliere 'Landgoed Prattenburg' duidelijke informatie over de openstelling. Benadrukt wordt dat de openstelling van het bos van een particulier landgoed steeds kostbaarder is. Daarom zijn er enkele regels opgesteld met betrekking tot de openstelling. Het landgoed is toegankelijk om te wandelen en te recreëren tussen zonsopkomst en -ondergang. Ook honden zijn hier welkom, mits zij zijn aangelijnd. Het is verboden om er te fietsen. Daarnaast is er een boswachter aanwezig die zowel doordeweeks als in het weekend fungeert als gastheer. Bovendien is het rond het landgoed jaarlijks de mogelijkheid om bosbessen te plukken. Deze momenten worden bekend gemaakt in de krant (Landgoed Prattenburg, z.j.). Op 24 juni 2015 is er een pad geopend dat rolstoel- en scootmobielvriendelijk is. Daarnaast worden er in het koetshuis af en toe lezingen gegeven. Deze informatie is van toepassing op het openbare gedeelte van landgoed, maar het kasteel wordt sinds 1694 bewoond door de familie Van Asch van Wijck. Het hek dat om het kasteel wordt alleen op afspraak geopend. Ook de kasteeltuin is niet vrij toegankelijk voor publiek. Het echtpaar Van Asch van Wijck nodigt regelmatig gasten uit, voornamelijk kinderen. Mevrouw van Asch van Wijck leidt deze mensen zelf rond en leert hen wat over de natuur (RTV Utrecht, 2009).

Hoofdstuk 2 Methoden

In dit hoofdstuk wordt allereerst een beschrijving gegeven van de onderzoeklocaties en haar omliggende omgeving. Ten tweede worden de keuzes van de verschillende constructen toegelicht en de begrippen geoperationaliseerd. Daarnaast leggen de onderzoekers verantwoording af voor de gekozen methoden en de gekozen steekproeftrekking. Tot slot eindigt het hoofdstuk met de verantwoording en de manier waarop de onderzoekers te werk zijn gegaan.

2.1 Gebiedsbeschrijving

In dit gedeelte van het hoofdstuk wordt de onderzoeksomgeving geïntroduceerd. Deze omgeving van binnen een straal van twee kilometer rondom buitenplaats Gunterstein bestaat uit het dorp Breukelen. De omgeving binnen een straal van twee kilometer van buitenplaats Prattenburg bestaat uit de buurten 't Franse Gat en Petenbos in Veenendaal en de straat Rhenendael in Rhenen.

2.1.1 Buitenplaats Gunterstein

Buitenplaats Gunterstein ligt aan de oostzijde van de Utrechtse Vecht in Breukelen. De buitenplaats is een van de oudste buitenplaatsen langs de Vecht en werd in 1300 gebouwd door Gijsbrecht Gunter de Oude. In 1539 werd kasteel Gunterstein als ridderhofstad erkend en met deze erkenning verkreeg de inwoners van het kasteel bestuurs voorrechten. In 1609 werd het kasteel met vesting gekocht door Johan van Oldenbarnevelt (Nijs, 2011). In 1672 werd het kasteel verwoest door de Fransen. In 1680 zijn de resten van het kasteel overgedragen aan Magdalena Poulle. Zij heeft het kasteel laten herbouwen. Hiermee heeft het de benaming kasteel verloren en is het de buitenplaats geworden in de staat waarin deze tegenwoordig staat (Utrechtse buitenplaatsen, z.j. a).



Figuur 2.1: Buitenplaats Gunterstein voorkant. Bron: Eigen foto

De buitenplaats kende veel verschillende bewoners. Na de dood van de Jhr. Mr. Quarles van Ufford werd Gunterstein in 1952 ondergebracht in Stichting Ridderhofstad Gunterstein. Tegenwoordig woont Jkvr. Koole-Quarles van Ufford in de buitenplaats, waardoor de buitenplaats nog steeds in bezit is van deze familie (KasteleninUtrecht.eu., z.j.).



Figuur 2.2: Buitenplaats Gunterstein achterkant. Bron: Eigen foto

2.1.2. Breukelen

Breukelen ligt ten noordwesten van Utrecht aan rivier de Vecht. Het was tot 1 januari 2011 een opzichzelfstaande gemeente, maar tegenwoordig valt Breukelen onder de gemeente Stichtse Vecht (I Amsterdam, 2015). Het dorp telde in 2015 10.685 inwoners (CBS, 2016). Het dorp staat bekend om de natuur en de velen herenhuizen, drie kastelen, 56 rijksmonumenten en 41 gemeentelijke monumenten (Maarsen2000, 2009). Daarnaast is

Universiteit Neyenrode in Breukelen gevestigd. In Breukelen zijn veel luxe boerderijen en tuinen gebouwd door rijke boeren in de 17^e eeuw. Het oude gedeelte van Breukelen ligt bij de splitsing van de rivieren Vecht en Aa. Daarna zijn er arbeiderswijken en uitbreidingen gebouwd langs het kanaal. Oost- en West-Breukelen worden tevens gescheiden door verschillende infrastructurele werken. Dit zijn onder andere de A2, het Amsterdam-Rijnkanaal, een spoorweg en een hoogspanningstracé (Maarsen2000, 2009).

2.1.3. Buitenplaats Prattenburg

In het Noorden van de Utrechtse heuvelrug is het Prattenburgsche Bosch te vinden. Op het landgoed staat buitenplaats Prattenburg dat gebouwd is tussen 1887 en 1890. Tevens ligt er op het landgoed een koetshuis. Ten zuiden van de buitenplaats, in het bijbehorende bos, is een familiegraf van de familie Asch van Wijck (Utrechtse Buitenplaatsen z.j. b). Daarnaast zijn er op het landgoed twee arbeiderswoningen en een boswachterswoning te vinden (Over Prattenburg, 2017).



Figuur 2.3: Prattenburg. Bron: Eigen foto

Prattenburg heeft lange tijd een agrarisch bestemming gehad, maar hier is een einde aan gekomen met de nieuwbouw aan het einde van de 19^e eeuw. Dit huis is door E.G. Wentinck ontworpen in 1887, en beschikte over een tuin- en parkaanleg. Tot die tijd was het bos in vakken verdeeld (Van Groningen, 1999). Dit is aangepast naar het huidige wandelbos met slingerpaden. De buitenplaats wordt vandaag de dag nog steeds bewoond door de familie Van Asch van Wijck (over Prattenburg, 2017).



Figuur 2.4: Verboden toegang Prattenburg. Bron: Eigen foto



Figuur 2.5: Groene entree Prattenburg. Bron: Eigen foto



Figuur 2.6: Verboden toegang Gunterstein. Bron: Eigen foto

2.1.4. 't Franse Gat te Veenendaal

't Franse Gat is een buurt in de wijk Zuidwest te Veenendaal. Het is een volksbuurt met 5.995 inwoners. De bevolkingsdichtheid ligt met 2.590 huishoudens hoger dan het Veenendaalse gemiddelde. Bovendien bevat het meer verschillende etniciteiten dan andere buurten in Veenendaal. Daarnaast zijn er in vergelijking met de rest van Veenendaal gemiddeld meer kinderen en jongvolwassenen, maar weer minder bewoners van middelbare leeftijd en ouderen. Het gemiddelde inkomen van de buurt per jaar per inkomensontvanger ligt met € 25.600 relatief laag en onder het Veenendaalse gemiddelde van € 29.600. De bewoners van 't Franse Gat zijn over het algemeen minder positief over hun omgeving en hun woning, met een 7,3 scoren ze onder het gemiddelde van Veenendaal (7,6) (Gemeente Veenendaal, 2017a).

2.1.5. Petenbos te Veenendaal

De tweede buurt in Veenendaal is Petenbos en ligt in de wijk Zuidwest. De buurt is opgedeeld in twee delen: Petenbos en Petenbos-Oost. Deze vallen beiden binnen het onderzoeksgebied. In deze buurt wonen 6.405 inwoners (2016), verdeeld over 2.405 huishoudens. Veel van deze huishoudens zijn jonge gezinnen. Het aantal ouderen en eenpersoonshuishoudens is relatief



gezien laag. Het gemiddelde inkomen per inkomstenontvanger in deze buurt ligt boven het gemiddelde van Veenendaal en betreft € 35.000. De bewoners van Petenbos zijn over het algemeen zeer positief over hun omgeving en hun woning met een 8,1 scoren ze ruim boven het gemiddelde van Veenendaal (7,6) (Gemeente Veenendaal, 2017b).

Figuur 2.7: Omliggende wijken van Prattenburg.

Bron: GoogleMaps

2.1.6. Rhenendaal te Rhenen

Binnen het onderzoeksgebied valt tevens een klein gedeelte van Rhenen, namelijk de straat Rhenendaal. Deze straat grenst aan de buurt Petenbos te Veenendaal. Rhenendaal heeft 260 inwoners en 160 huishoudens. Het gemiddelde inkomen per inkomstenontvanger is in Rhenendaal € 28.900, - (Buurtcompas, z.j.). Dit gemiddelde inkomen ligt relatief laag en hiermee onder het gemiddelde van Rhenen van € 30.200, - (CBS, 2017).

2.2 Definiëring constructen

In het onderzoek staan particulier bewoonde buitenplaatsen centraal. Dit onderzoek beperkt zich tot twee locaties, zoals eerder genoemd buitenplaats Gunterstein en buitenplaats Prattenburg. Deels door het afnemen van enquêtes wordt de hoofdvraag beantwoord. De hoofdvraag bestaat uit twee delen. Het eerste deel bestaat uit de beleving van de toegankelijkheid van de bewoners van Breukelen en Veenendaal over het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Het tweede deel van de hoofdvraag bestaat uit de invloed van de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats op de waardering van de buitenplaats en bijbehorende landgoed.

2.2.1. Operationalisering 'beleving van toegankelijkheid'

Het begrip *beleving van toegankelijkheid* is op te splitsen in twee begrippen: 'beleving' en 'de mate van toegang'. Volgens de Van Dale (2017) valt onder het begrip beleving: '(religieuze) ondervinding, innerlijke ervaring'. Het begrip toegang wordt door de Van Dale (2017) gedefinieerd als: 'bereidt toegang te geven: toegankelijk voor nieuwe ideeën, bereid ze te horen en over te nemen'. Wanneer deze begrippen samen worden gevoegd, ontstaat het begrip dat in dit onderzoek wordt getoetst. Onder het begrip 'beleving van toegankelijkheid' wordt in dit onderzoek het volgende verstaan: de mogelijkheid voor buitenstaanders om het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats te mogen betreden. Operationalisatie vindt plaats door de beleving van toegankelijkheid te meten met behulp van vraag 19 in de enquête (zie bijlage 2 en bijlage 3). Deze vraag is een gesloten ratiovraag.

2.2.2. Operationalisering 'persoonskenmerken'

In dit onderzoek wordt bij het concept *persoonskenmerken* ten eerste naar het begrip leeftijd gekeken. Dit is, aldus Encyclo (2016), 'de periode dat iemand leeft of iets bestaat'. Ook het begrip woonduur wordt bestudeerd. Dit begrip kan worden opgesplitst in twee delen: 'duur' waarmee in dit geval een tijdruimte wordt aangegeven, en het woord woon, wat 'het wonen' inhoudt (Encyclo, 2016). In dit onderzoek worden deze begrippen samengevoegd en wordt er de woonduur van de huishoudens in de wijk Veenendaal- Zuidwest, Rhenendaal en Breukelen bedoeld. Deze persoonskenmerken dragen bij aan de mate van beleving van de toegankelijkheid. De persoonskenmerken 'leeftijd' en 'woonduur' worden gemeten in jaren. De persoonskenmerken worden beide op een ratioschaal gemeten door de vragen 24 en 26 in de enquête (zie bijlage..

2.2.3. Operationalisering 'bezoekfrequentie'

Bezoekfrequentie kan worden opgesplitst in twee delen: 'bezoek' en 'frequentie'. Onder het woord frequentie wordt verstaan: de hoeveelheid dat een verschijnsel voorkomt in een bepaalde tijdshoeveelheid (Encyclo, 2016). Bezoek houdt 'het naar iemand/ iets toegaan' in (Encyclo, 2016). Wanneer deze woorden samengevoegd worden komt dit neer op de betekenis van bezoekfrequentie. De definitie die in dit onderzoek gehanteerd wordt is: de hoeveelheid keren dat de omwonenden van de wijk Veenendaal- Zuidwest, de straat Rhenendaal en het dorp Breukelen, de buitenplaats/ buitenplaats bezoeken. Vraag 14 is opgedeeld in twee delen, zijnde 'a' en 'b'. Vraag 14a is een dichotome variabele waarbij de respondent aangeeft het buitenhuis ooit bezocht te hebben. Vraag 14b is een ratiovariabele, omdat de respondent hier aangeeft hoe vaak hij/zij het buitenhuis heeft bezocht. Vraag 14b hoeft alleen ingevuld te worden indien de respondent bij vraag 14a heeft aangegeven het buitenhuis ooit te hebben bezocht.

2.2.4. Operationalisering 'signalisatie'

Bij het construct *signalisatie* draait het om de aanwezigheid van informatievoorzieningen in de omliggende omgeving van de buitenplaats (Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid, z.j.). Daarnaast valt de bewegwijzering hier ook onder, zodat men zich kan oriënteren in de ruimte en op de hoogte kunnen worden gebracht over de mogelijke kanten die ze op kunnen en waar dit hen brengt (REC, z.j.a.). In de enquête zijn eerst enkele stellingen verwerkt die gaan over het belang wat voor belang de bewoners van Breukelen, Veenendaal-Rhenen in het algemeen hechten aan de signalisatie bij particulier bewoonde buitenplaatsen. Vervolgens zijn er nog 4 stellingen over de tevredenheid van de aanwezige signalisatie rondom de desbetreffende buitenplaats in Breukelen of Veenendaal-Rhenen. Hiervoor is gekozen omdat de aanwezigheid van signalisatie een belangrijke invloed kan hebben op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.

Het belang en de tevredenheid over de signalisatie wordt, zoals eerder vermeld, geoperationaliseerd door middel van stellingen. Deze stellingen zijn in 20 a-d en 21 a-d meetbaar gemaakt met behulp van de Likertschaal (zie bijlage 2 en bijlage 3). De respondenten beantwoorden de vragen omtrent dit belang en de tevredenheid volgens een schaal van 'helemaal oneens' (1), 'oneens' (2), 'niet eens/ niet oneens' (3), 'eens' (4) tot 'helemaal mee eens' (5). De signalisatie is gemeten op een Likertschaal, dat betekent dat er een intervalschaal wordt aangehouden.

Breukelen

Bij vraag 20 moest er worden getoetst of de items voor de abstracte begrippen, die worden gemeten aan de hand van Likert stellingen, intern consistent zijn. Bij de itemanalyse van vraag 20 a tot en met d zijn er 4 items op interne consistentie getoetst. De Cronbach's Alpha is 0,789. De items zijn dus voldoende tot goed intern consistent (homogeen) en dekken het construct in voldoende mate. De gemiddelde score van de respondenten is bij alle stellingen licht positief. Item 20a scoort aanzienlijk minder positief dan de overige items. Deze overige items liggen dicht bij elkaar.

Bij de itemanalyse van vraag 21 a tot en met d zijn er 4 items ook op interne consistentie getoetst. De Cronbach's Alpha is 0,874. De items hebben dus een goede interne consistentie (homogeen) en dekken het construct in goede mate. De gemiddelde score van de respondenten is bij alle stellingen licht positief. Item 21 d scoort aanzienlijk minder positief dan de overige items. Deze overige items liggen dicht bij elkaar.

Veenendaal-Rhenen

Bij vraag 20 moest er worden getoetst of de items voor de abstracte begrippen, die worden gemeten aan de hand van Likert stellingen, intern consistent zijn. Bij de itemanalyse van vraag 20 a tot en met d zijn er 4 items op interne consistentie getoetst. De Cronbach's Alpha is 0,782. De items zijn dus voldoende tot goed intern consistent (homogeen) en dekken het construct in voldoende mate. De gemiddelde score van de respondenten is bij alle stellingen (licht) positief. Item 20a scoort aanzienlijk minder positief dan de overige items. Deze overige items liggen dicht bij elkaar.

Bij de itemanalyse van vraag 21 a tot en met d zijn er 4 items op interne consistentie getoetst. De Cronbach's Alpha is 0,796. De items hebben dus een voldoende tot goede interne consistentie (homogeen) en dekken het construct in voldoende mate. De gemiddelde score van de respondenten is bij alle stellingen licht positief.

2.2.5. Operationalisering 'kennis van de bewoners van de buitenplaats'

Kennis van de bewoners van de buitenplaats, zorgt er voor dat mensen de buitenplaats onderscheiden van andere kastelen uit de regio. De kennis van bewoners van de buitenplaats gaat een prototype beeld tegen (Coeterier, 2002 p. 113). Informatie beïnvloedt het type gedachte over de aantrekkelijkheid van een buitenplaats. In Coeterier (2002) komt naar voren dat mensen zonder voorkennis het lastig vinden de buitenplaats te waarderen. Daartegenover staat dat mensen die kennis hebben van de buitenplaats en/of haar bewoners, de buitenplaats beter kunnen waarderen (Coeterier, 2002 p. 116). Aan de hand van vraag 9 en 10 van de enquête wordt het construct gemeten. Vraag 9 is een nominale vraag en vraag 10 is een open vraag (zie bijlage 2 en bijlage 3).

2.2.6. Operationalisering 'kennis van openbaarheid van de buitenplaats'

De kennis van openbaarheid zorgt ervoor dat omwonenden op de hoogte zijn van de openingstijden van de opengestelde delen van het landgoed en de activiteiten die er te doen zijn (Veer, Abma, & Duinhoven, 2006). De aanname is dat deze informatie ervoor zorgt dat omwonenden sneller de buitenplaats bezoeken. De kennis van openbaarheid is gemeten door de nominale vragen 17 en 18 in

de enquête (zie bijlage2 en bijlage 3).

2.2.7. Operationalisering 'bekendheid'

Onder het construct *bekendheid* vallen in dit onderzoek de kennis over het bestaan van de buitenplaats. Bekendheid met de buitenplaats draagt, net zoals bekendheid met de bewoners, bij aan het persoonlijke verhaal. Dit met als gevolg dat omwonenden de buitenplaats kunnen onderscheiden van andere kastelen en of buitenplaatsen uit de regio (Coeterier, 2002, p. 113, p. 116). Het construct is gemeten aan de hand van de nominale vragen 1 en 2 (zie bijlage2 en bijlage 3). Bij vraag 1 is gebruik gemaakt van een kleurenfoto, zodat de buitenplaats voor de respondenten duidelijk was.

2.2.8. Operationalisering 'waardering'

Met de *waardering* van de buitenplaats wordt in dit onderzoek de waarde bedoeld die omwonenden hechten aan de buitenplaats of de buitenplaats. Coeterier (1995) gaf aan dat de waardering die bezoekers hebben voor een historisch gebouw niet verandert als deze van functie verandert. Schijndel (2011) stelde dat er behoefte is aan historische gebouwen, om zo het verleden te kunnen herbeleven. In dit onderzoek wordt daarom gekeken naar wat voor invloed de buitenplaats heeft op de omliggende omgeving en of de omwonenden van mening zijn dat de buitenplaats karakteristiek is voor hun woonomgeving. Het construct waardering wordt gemeten door de openvraag 4 en door de stellingen 6 a, b, d, f, g en 7 a, b, c op een Likertschaal, wat gelijk staat aan een intervalschaal.

Breukelen

Bij vraag 6 moest er worden getoetst of de items voor de abstracte begrippen, die worden gemeten aan de hand van Likert stellingen, intern consistent zijn. Bij de itemanalyse van Breukelen vraag 6 a,b,d,f,g zijn er 5 items op interne consistentie getoetst. De Cronbach's Alpha is 0,735. De items zijn dus voldoende intern consistent (homogeen) en dekken het construct in voldoende mate. Uit de itemanalyse blijkt dat vraag 6b redelijk slecht correleert met de overige items. Als het item 6b uit de Likertschaal verwijderd wordt, wordt Cronbach's Alpha 0,748. Dit betekent dat de overige 4 items een voldoende interne consistentie hebben. De gemiddelde score van de respondenten is bij alle stellingen positief. Ze zijn echter wel verschillend in gradatie. Zeker item 6b scoort beduidend minder positief, dan de overige items.

Bij de itemanalyse van vraag 7 a tot en met c zijn er 3 items moest er ook op interne consistentie worden getoetst. De Cronbach's Alpha is 0,817. De items hebben een goed interne consistent (homogeen) en dekken het construct in goede mate. De gemiddelde score van de respondenten is bij alle stellingen positief. Ze zijn ongeveer gelijk aan elkaar, maar over item 7b zijn de respondenten een klein beetje positiever.

Veenendaal-Rhenen

Bij vraag 6 moest er worden getoetst of de items voor de abstracte begrippen, die worden gemeten aan de hand van Likert stellingen, intern consistent zijn. Bij de itemanalyse van Veenendaal vraag 6 a,b,d,f,g zijn er 5 items op interne consistentie getoetst. De Cronbach's Alpha is 0,818. De items zijn dus goed intern consistent (homogeen) en dekken het construct in goede mate. Uit de itemanalyse blijkt dat vraag 6g in mindere mate correleert met de overige items. Als het item 6g uit de Likertschaal verwijderd wordt, wordt Cronbach's Alpha 0,821. Dit betekent dat de overige 4 items een goede interne consistentie hebben. De gemiddelde score van de respondenten is bij alle stellingen positief. Ze zijn echter wel verschillend in gradatie. Zeker item 6g scoort beduidend positiever, dan de overige items. Bij de itemanalyse van vraag 7 a tot en met c zijn er ook 3 items op

interne consistentie getoetst. De Cronbach's Alpha is 0,851. De items hebben een goed interne consistent (homogeen) en dekken het construct in goede mate. De gemiddelde score van de respondenten is bij alle stellingen positief. Ze zijn ongeveer gelijk aan elkaar, maar over item 7b zijn de respondenten een klein beetje positiever.

2.2.9. Slotanalyse

In onderstaande tabel worden de verschillende constructen en bijbehorende analyses uitgelicht.

Tabel 2.1: Constructen en analyses

Construct/ Concept		Analyse
Het concept 'persoonkenmerken'	in relatie tot de beleving van toegankelijkheid	een correlatie- en regressieanalyse
Het concept 'bezoekfrequentie'	in relatie tot de beleving van toegankelijkheid	een correlatie- en regressieanalyse
Het construct 'signalisatie'	in relatie tot de beleving van toegankelijkheid	een interpretatie van de itemanalyse en een correlatie- en regressieanalyse
Het construct 'kennis van de bewoners'	in relatie tot de beleving van toegankelijkheid	een Chi-kwadraat toets

Bron: Eigen data

2.3 Verantwoording

Hieronder zal een toelichting volgen van hoe het onderzoek is gedaan en op welke manier de gegevens zijn verzameld. Hierbij zal worden gekeken naar waarom de keuze op kwantitatief is gevallen in plaats van kwalitatief.

2.3.1. Onderzoekseenheden

In dit onderzoek zijn de bewoners van huizen in Breukelen, Veenendaal en Rhenen ('t Franse Gat, Petenbos en Rhenendaal) de onderzoekseenheden. Deze bewoners moeten ouder zijn dan 18 jaar en wonen op het betreffende adres. Er wordt een leeftijdsgrens van 18 jaar gehanteerd, omdat de enquête dan zelfstandig en zonder toestemming van een ouder of een voogd ingevuld kan worden. Het invullen van de enquête hoeft niet door de hoofdbewoner te worden gedaan. Dit betekent dat thuiswonenden kinderen die ouder zijn dan 18 jaar de enquête ook mogen invullen. Dit moet de efficiëntie van het onderzoek ten goede komen.

De respondenten in dit onderzoek zijn de personen die de enquête invullen. Zij vullen de enquête in op basis van hun eigen ervaring van de buitenplaatsen. Hierdoor heeft de verkregen data betrekking op hen als persoon en is daardoor niet geldend voor hun hele huishouden. De analyses die gedaan worden aan de hand van de verzamelde data hebben betrekking op inwoners van Breukelen, Veenendaal of Rhenen die ouder zijn dan 18 jaar en binnen een straal van twee kilometer van het buitenplaats wonen, en niet over huishoudens in Breukelen, Veenendaal of Rhenen.

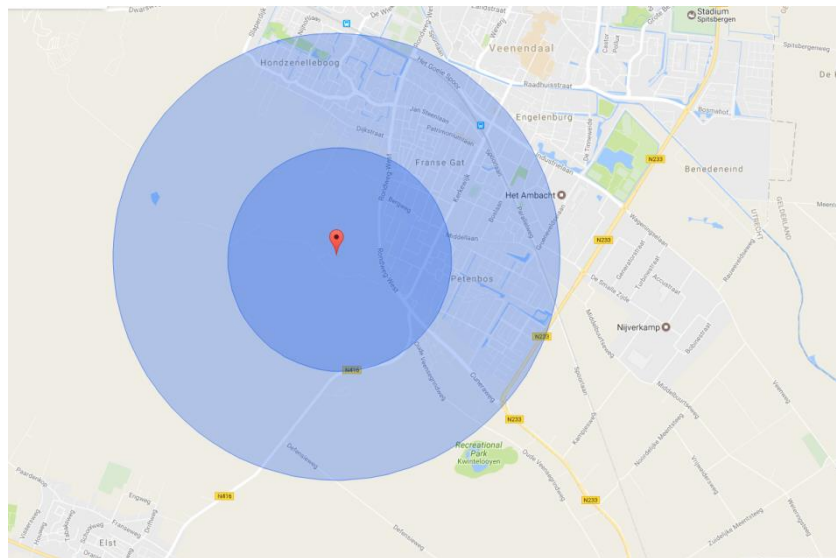
2.3.2. Methoden

De methoden keuze is op enquêtes gevallen vanwege een aantal redenen. Allereerst omdat enquêteren, kwantitatief onderzoek in het algemeen, beter te repliceren is dan bijvoorbeeld interviews. Dit kent als voordelen dat er makkelijker controle en herhaling van het onderzoek mogelijk is. Repliceerbaarheid draagt bij aan de betrouwbaarheid van het onderzoek. Hoe groter het aantal respondenten, hoe gemakkelijker er gegeneraliseerd kan worden. Dit draagt bij aan de betrouwbaarheid van de generalisatie. Een adequate generalisatie is relevant voor breder onderzoek naar particulier bewoonde buitenplaatsen. Ten tweede kan de data die voortkomt uit de enquêtes

gemakkelijk verwerkt en geanalyseerd worden door statistische toetsen in SPSS. Tot slot is de anonimiteit van respondenten met enquêtes beter te waarborgen dan bij een kwalitatief onderzoek (Scheepers et al., 2016).

In dit onderzoek zijn alleen respondenten ondervraagd die binnen twee kilometer van het desbetreffende buitenplaats wonen in het dorp Breukelen, de Veenendaalse buurten 't Franse Gat en Petenbos of de straat Rhenendael in Rhenen. Het gebied is afgebakend via de bijbehorende postcodegebieden. De desbetreffende postcodes zijn voor Breukelen: 3621 AA tot en met 3621 VP. Binnen dit postcodegebied vallen 4224 huizen. Bij het maken van het steekproefkader is besloten dat alle huizen in Breukelen opgenomen worden in dit kader, om zo voldoende respons te krijgen. Wel zijn enkele postcodes weggelaten. Dit zijn de postcodes 3621 LA, 3621 LB, 3621 LC, 3621 LD, 3621 LH en 3621 LX. Deze postcodes liggen ten westen van het station of aan de overkant van de Vecht. Deze beslissing is genomen met oog op de efficiëntie van het enquêteren. Deze huizen liggen namelijk verder van buitenplaats Gunterstein af dan alle andere geselecteerde adressen.

Bij het maken van het steekproefkader voor buitenplaats Prattenburg is bepaald dat de huizen die in een straal van twee kilometer van de buitenplaats liggen geselecteerd worden. Voor Veenendaal vallen hierbinnen de postcodes 3903 AB tot en met 3904 ZZ en 3905 WB. Deze postcodes hebben betrekking tot de buurten 't Franse Gat en Petenbos. Tevens valt binnen deze straal een klein gedeelte van Rhenen, namelijk de straat Rhenendael. De bijbehorende postcode is 3911 RM. Deze postcode is ook opgenomen in het steekproefkader. In totaal liggen er in dit postcodegebied 2334 huizen. Er is bewust gekozen om niet heel Veenendaal en heel Rhenen te betrekken in het steekproefkader. Dit is onder andere gedaan omdat Veenendaal veel groter is dan Breukelen, waardoor de afstand tot deze huizen en buitenplaats Prattenburg zo groot is dat er niet meer gesproken kan worden over omwonenden. In totaal vallen er 6558 huizen binnen de twee postcodegebieden rond buitenplaats Gunterstein en buitenplaats Prattenburg. Hieruit zijn 3200 huizen aselekt geselecteerd, 1600 huizen in Breukelen en 1600 voor Veenendaal/Rhenen. Voor dit aantal is gekozen met het oog op een non-respons van 80%.



Figuur 2.8. Straal van 1 en 2 kilometer om Veenendaal. Bron: GoogleMaps, 2017

niet meer gesproken kan worden over omwonenden. In totaal vallen er 6558 huizen binnen de twee postcodegebieden rond buitenplaats Gunterstein en buitenplaats Prattenburg. Hieruit zijn 3200 huizen aselekt geselecteerd, 1600 huizen in Breukelen en 1600 voor Veenendaal/Rhenen. Voor dit aantal is gekozen met het oog op een non-respons van 80%.

De onderzoekers zijn bij de desbetreffende aselekt geselecteerde huizen langsgegaan. Allereerst werd de potentiële respondent begroet en op de hoogte gebracht met een korte introductie. Vervolgens was de keuze aan de potentiële respondent. Indien deze persoon meewerkte aan de enquête werd de enquête schriftelijk afgenomen. Wanneer de respondent er om vroeg, werd de enquête echter mondeling afgenomen. De enquêtes zijn bijna altijd in aanwezigheid van de onderzoekers afgenomen. De onderzoekers waren hierdoor te allen tijden aanwezig om mogelijke

vragen te beantwoorden. Enkele uitzonderingen waren respondenten die de enquête liever privé of op een ander tijdstip wilde invullen. De enquête werd in dat geval achtergelaten bij de respondent en deze werd later opgehaald. Uiteraard is er aan deze respondenten ook gevraagd of ze nog vragen hadden over de enquête. Bij de enquête zijn kleurenfoto's van buitenplaatsen Gunterstein en Prattenburg gepresenteerd om de respondent een beter beeld te geven van de buitenplaats of de buitenplaats.

Indien de persoon niet wilde meewerken aan de enquête werd dit genoteerd in een schema. De volgende gegevens van deze persoon werden vervolgens genoteerd: het desbetreffende adres, de reden van het niet invullen van de enquête, geslacht en leeftijd. De redenen van het niet invullen van de enquête waren verschillend van aard namelijk: niet thuis, wil de enquête niet invullen, valt niet binnen de doelgroep en item non-respons. Bij flats met een ingang beneden in het gebouw was het lastig om alle persoonskenmerken van non-respons bij te houden.

2.3.3. Routing

De enquête opent met een inleiding over het onderwerp van de enquête. Ook wordt het de respondent duidelijk gemaakt dat het onderzoek een samenwerkingsverband tussen De Nederlandse Kastelenstichting en de Universiteit Utrecht is. De enquête bestaat uit verschillende deelonderwerpen die van elkaar worden onderscheiden doormiddel van deelopjes. Allereerst wordt de respondent gevraagd naar algemene kennis van de buitenplaats. Indien de respondent niet van het bestaan afwist van de buitenplaats werd doormiddel van routing doorverwezen naar het gedeelte van de enquête dat gaat over wat de respondent over het algemeen vindt van de kastelen en buitenplaatsen in de regio en de participatie aan buitenhuiselijke culturele activiteiten. Indien de respondent de buitenplaats wel kende, werd deze via routing langs verschillende deelonderwerpen geleid. Tot slot sloot iedere respondent af met vragen betreffende persoonsgegevens. Er is gekozen om de persoonsgegevens voor het laatst te bewaren, omdat deze vragen relatief eenvoudig zijn. Op deze manier is getracht de item non-respons te beperken.

2.3.4. Steekproefkader

Het steekproefkader bestaat uit postcodes die een woonfunctie hebben in de buurten 't Franse Gat en Petenbos te Veenendaal, Rhenendaal te Rhenen en het dorp Breukelen. Overige functies zijn buitenbeschouwing gelaten om het enquêteren mogelijk te maken en gelijk te houden. De desbetreffende postcodes zijn voor Breukelen: 3621 AA tot en met 3621 VP. De postcodes van de twee buurten binnen Veenendaal zijn: 3903 AB tot en met 3911RM. De gegevens voor het steekproefkader zijn verzameld via www.postcode.nl.

2.3.5. Aselecte steekproef

De twee steekproeven zijn aselect geselecteerd om een representatief beeld weer te geven van de populatie. Het onderzoek bevat twee enkelvoudige aselecte steekproeven. De steekproeven zijn getrokken uit de verzamelde gegevens in het steekproefkader. Uit de 2334 (Veenendaal) en 4224 (Breukelen) adressen zijn beide 1600 adressen aselect geselecteerd. Dit selectieproces is verworven door de adressen in SPSS in te voeren en via select cases, random sample of cases te selecteren.

2.3.6. Non-respons

In totaal moeten er per persoon 30-40 enquêtes worden afgenomen. Het onderzoek wordt uitgevoerd door 16 personen. Dit betekent dat er in het meest ideale situatie 640 enquêtes ingevuld worden. De 640 enquêtes worden verdeeld over de twee locaties en daarmee over de twee

steekproeven. De onderzoekers verwachten dat niet bij elk huis een persoon kan, mag of wil meewerken. Dit kan zijn door het weigeren om mee te doen aan de enquête, de persoon niet thuis is of dat de persoon niet binnen de doelpopulatie valt. In dit onderzoek is uitgegaan van een non-respons van 80%. Per steekproef wordt een apart steekproefkader gemaakt. Uit beide steekproefkaders zijn twee aselechte steekproeven van 320×5 (20% respons) = 1600 adressen getrokken.

Breukelen

In Breukelen zijn er 1600 van de 4224 adressen aselechte geselecteerd. Dit selectieproces is verworven door de adressen in SPSS in te voeren en via select cases, random sample of cases te selecteren. In totaal zijn er 244 enquêtes verworven in Breukelen. Tijdens het enquêteren was het echter niet mogelijk om bij alle huizen, die aselechte waren geselecteerd, iemand te treffen die de enquête kon/wil invullen. Daarom is de non-response uitgerekend over het totaal aantal adressen waarbij is aangebeld. In Breukelen is er bij 928 huizen aangebeld. Van deze 928 huizen waren er 244 bewoners in staat om de enquête in te vullen. Dit komt uit op een non-response van 73,7%.

Veenendaal-Rhenen

In Breukelen zijn er 1600 van de 2334 adressen aselechte geselecteerd. Dit selectieproces is verworven door de adressen in SPSS in te voeren en via select cases, random sample of cases te selecteren. In Veenendaal- Rhenen is er bij 1022 huizen aangebeld. In totaal waren er van deze 1022 adressen 242 bewoners in staat om de enquête in te vullen. Dit komt uit op een non-response van 76,3%.

2.3.7. Tijd

De enquêtes zijn door de onderzoekers afgenomen in week 22 te 2017. De onderzoekers zijn op verschillende dagen en tijdstippen gaan enquêteren om de non-respons te beperken (Scheepers et al., 2016). Indien er niemand aanwezig was bij het adres zijn de onderzoekers op een ander moment nog een keer langs geweest.

Hoofdstuk 3 Responsgroep

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksgroep bestudeerd aan de hand van een representativiteitsanalyse. Dit houdt in dat er wordt gekeken of de gegevens uit de enquêtes, gegeneraliseerd mogen worden naar de werkelijkheid op basis van persoonskenmerken van omwonenden. Allereerst wordt er gekeken naar de bewoners die de enquête niet konden/ wilden invullen. Hierna wordt er een representativiteitsanalyse uitgevoerd op de persoonlijke kenmerken van de bewoners van de adressen die de enquête hebben ingevuld. Voor het onderzoek is het namelijk van belang om te achterhalen of de gegevens gewogen moeten worden om een zo representatief mogelijk beeld te verkrijgen van de werkelijkheid. De gegevens die we in dit hoofdstuk gaan gebruiken komen allemaal van CBS, Kerncijfers wijken en buurten 2016 (2017).

3.1 Responsratio

In dit onderzoek is er gebruik gemaakt van een aselechte steekproef van 1600 adressen. Het steekproefkader bestaat uit postcodes die een woonfunctie hebben in de buurten 't Franse Gat en Petenbos te Veenendaal, Rhenendaal te Rhenen en het dorp Breukelen. Van deze 1600 adressen hebben 486 bewoners van deze adressen de enquête ingevuld. Dit is een totaal respons van 24,9%. De 75,1% non-respons kan worden verklaard doordat 62,3 % van de omwonenden niet thuis waren en doordat van de overige 37,7% bewoners van de adressen de enquête niet wilden (34,5%) of konden (3,2%) invullen. Hierbij is het tevens interessant om te bekijken wie niet in staat is geweest de enquête in te vullen. Hierbij wordt gekeken naar de omwonenden die de enquête niet wilden of konden invullen en tevens de omwonenden die geen tijd hadden deze enquête in te vullen. Van alle omwonenden van de desbetreffende buitenplaatsen die niet in staat waren de enquête in te vullen, of dit weigerde bleek 61,1% vrouw te zijn. De mannen vormden met 28,9% een kleinere groep. De gemiddelde leeftijd van de omwonenden die de enquête niet wilden of konden invullen is 41,9 jaar.

3.1.1 Breukelen

In Breukelen zijn er 1600 van de 4224 adressen aselekt geselecteerd. Dit selectieproces is verworven door de adressen in SPSS in te voeren en via select cases, random sample of cases te selecteren. In Breukelen is er bij 928 huizen aangebeld. Van deze 928 huizen waren er 244 bewoners in staat om de enquête in te vullen. Dit komt uit op een non-respons van 73,7% en een respons van 26,3%.

3.1.2 Veenendaal-Rhenen

In Veenendaal-Rhenen zijn er 1600 van de 2334 adressen aselekt geselecteerd. In Veenendaal-Rhenen is er bij 1022 huizen aangebeld. In totaal waren er van deze 1022 adressen 242 bewoners in staat om de enquête in te vullen. Dit komt uit op een non-respons van 76,3% en een respons van 23,7% (zie paragraaf 2.3.6.).

3.2 Representativiteitsanalyse

3.2.1 Geslacht in Breukelen

De verhouding in de populatie tussen mannen en vrouwen is bijna gelijk. Mannen vertegenwoordigen 48,8% van de populatie en vrouwen 51,2% van de populatie in Breukelen. Hierbij moet echter wel worden vermeld dat CBS (2017) ook de gegevens heeft meegenomen van de kinderen tot en met achttien jaar. Dit is niet het geval bij de steekproef, alleen personen, ouder dan achttien jaar, konden de enquête invullen. Binnen de responsgroep is de verhouding tussen mannen en vrouwen niet helemaal gelijk, namelijk met een valide respons van 43,2% man en een valide respons van 56,8% vrouw. De populatieverhouding in de wijk verschilt enigszins van het resultaat uit de steekproef (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1: Verhouding van geslacht in Breukelen 2016

Geslacht in Breukelen	Populatie		Steekproef	
	absoluut	%	absoluut	%
Man	5260	48,8%	105	43,2%
Vrouw	5515	51,2%	138	56,8%
Totaal	10775	100%	243	100%

$$\chi^2(1) = 3,057; p = 0,08$$

Bron: CBS wijk-en buurtkaart (2017)

Er is een Chi-kwadraat goodness-of-fit toets uitgevoerd om de representativiteit van de variabele geslacht te meten. Het aantal vrouwen is licht oververtegenwoordigd en de mannen zijn licht ondervertegenwoordigd. De verschillen zijn echter niet significant. De steekproef mag als representatief beschouwd worden op basis van geslacht.

3.2.2 Geslacht in Veenendaal- Rhenen

De verhouding in de populatie tussen mannen en vrouwen is bijna gelijk. Mannen vertegenwoordigen 49,4% van de populatie en vrouwen 50,6% van de populatie. Hierbij moet echter wel worden vermeld dat CBS, Kerncijfers wijken en buurten 2016, ook de gegevens heeft meegenomen van de kinderen tot en met achttien jaar. Dit is niet het geval bij de steekproef, alleen personen, ouder dan achttien jaar, konden de enquête invullen. Binnen de responsgroep is de verhouding tussen mannen 41,3% en vrouwen 58,6%. De populatieverhouding in de wijk verschilt aanzienlijk van het resultaat uit de steekproef (zie tabel 3.2).

Tabel 3.2: Verhouding van geslacht in Veenendaal- Rhenen 2016

Geslacht in Veenendaal- Rhenen	Populatie		Steekproef	
	absoluut	%	absoluut	%
Man	4875	49,4%	100	41,3%
Vrouw	4985	50,6%	142	58,6%
Totaal	9860	100%	242	100%

$$\chi^2(1) = 6,612; p = 0,01$$

Bron: CBS wijk-en buurtkaart (2017)

Er is een Chi-kwadraat goodness-of-fit toets uitgevoerd om de representativiteit van de variabele geslacht te meten. Het aantal vrouwen is oververtegenwoordigd en de mannen zijn ondervertegenwoordigd. De verschillen zijn significant. De steekproef kan niet als representatief worden beschouwd. De steekproef is niet representatief op basis van geslacht. Er moet gewogen worden.

Weegfactor mannen: $49,4/41,3 = 1,2$
 Weegfactor vrouwen: $50,6/58,6 = 0,86$

Weegfactor=
 %populatie / % steekproef

3.2.3 Leeftijd in Breukelen

Het persoonskenmerk leeftijd wordt getoetst om te zien of de steekproef representatief is voor de gehele populatie. CBS, Kerncijfers wijken en buurten 2016, heeft de populatie van Breukelen in vijf klassen opgedeeld. De leeftijdsklassen die het CBS hanteert zijn 0-14 jaar, 15-24 jaar, 25-44 jaar, 45-64 jaar en 65-plussers. In dit onderzoek is de eerste leeftijdsklasse weggelaten, omdat in de steekproef alleen wordt gekeken naar de bewoners van Breukelen die ouder zijn dan 18 jaar. Er kan echter een kritiekpunt bij deze indeling worden geplaatst aangezien de leeftijdsklasse 15-24 helemaal wordt meegenomen in deze representativiteitsanalyse.

Er moet eerst worden gekeken of de variabele leeftijd normaal verdeeld is. De jongste respondent is 18 en de oudste respondent is 88 jaar. De gemiddelde leeftijd is 49,8 jaar en de mediaan ligt op 48 jaar. Deze variabele kan dus gezien worden als een positief scheve verdeling, omdat de gemiddelde leeftijd hoger ligt dan de mediaan. Dit betekent dat er voornamelijk uitschieters zijn aan de rechterkant van de verdeling. De scheefheid is $< 1,96$. Deze variabele mag beschouwd worden als een normale verdeling.

Tabel 3.3 Verhouding van leeftijdsklassen in Breukelen 2016

Leeftijdsklassen in Breukelen	Populatie		Steekproef	
	absoluut	%	absoluut	%
15-24 jaar	1285	14,4%	28	11,5%
25-44 jaar	2180	24,4%	66	27,0%
45-64 jaar	3260	36,5%	91	37,3%
65+	2200	24,7%	59	24,2%
Totaal	8925	100%	244	100%

$\chi^2(3) = 2,196$; $p = 0,533$

Bron: CBS wijk- en buurtkaart (2017)

Er is een Chi-kwadraat goodness-of-fit toets uitgevoerd om na te gaan of de steekproef representatief is voor de variabele 'leeftijdsklassen'. Het aantal 25-44 jarigen is oververtegenwoordigd en het aantal 15-24 jarigen is ondervertegenwoordigd (zie tabel 3.3). De verschillen zijn echter niet significant. De steekproef kan als representatief worden beschouwd. De steekproef is representatief op basis van de variabele leeftijdsklassen.

3.2.4 Leeftijd in Veenendaal- Rhenen

Net als bij Breukelen is ook voor Veenendaal/Rhenen de eerste leeftijdsklasse weggelaten, omdat in de steekproef alleen wordt gekeken naar de bewoners van Veenendaal/Rhenen die ouder zijn dan 18 jaar. Er kan echter een kritiekpunt bij deze indeling worden geplaatst aangezien de leeftijdsklasse 15-24 jaar helemaal wordt meegenomen in deze representativiteitsanalyse.

Er moet eerst worden gekeken of de variabele leeftijd normaal verdeeld is. De jongste respondent is 18 en de oudste respondent is 93 jaar. De gemiddelde leeftijd is 49,8 jaar en de mediaan ligt op 50 jaar. Deze variabele kan dus gezien worden als een negatief scheve verdeling, omdat de gemiddelde leeftijd lager ligt dan de mediaan. Dit betekent dat er voornamelijk uitschieters zijn aan de linkerkant van de verdeling. De scheefheid is $< 1,96$. Deze variabele mag beschouwd worden als een normale verdeling.

Tabel 3.4 Verhouding van leeftijdsklassen in Veenendaal- Rhenen 2016

Leeftijdsklassen in Veenendaal- Rhenen	Populatie		Steekproef	
	absoluut	%	absoluut	%
15-24 jaar	1265	15,6%	31	12,8%
25-44 jaar	2345	28,8%	66	27,3%
45-64 jaar	2905	35,7%	79	32,6%
65+	1620	19,9%	66	27,3%
Totaal	8135	100%	242	100%

$$\chi^2(3)=8,838; p=0,032$$

Bron: CBS wijk-en buurtkaart (2017)

Er is een Chi-kwadraat goodness-of-fit toets uitgevoerd om na te gaan of de steekproef representatief is voor de variabele 'leeftijdsklasse'. Het aantal 65-plussers is sterk oververtegenwoordigd en de overige categorieën zijn ondervertegenwoordigd. De verschillen zijn significant. De steekproef kan niet als representatief worden beschouwd. De steekproef is niet representatief op basis van de variabele leeftijdsklassen. Er moet gewogen worden. De weegfactoren worden als volgt berekend:

Weegfactor: 15-24 jaar: $15,6 / 12,8 = 1,22$

Weegfactor: 25-44 jaar: $28,8 / 27,3 = 1,05$

Weegfactor: 45-64 jaar: $35,7 / 32,6 = 1,10$

Weegfactor: 65-plussers: $19,9 / 27,3 = 0,73$

3.2.5 Huishoudenssamenstelling in Breukelen

De verdeling van de huishoudentypes in Breukelen, aldus de CBS kerncijfers 2016, is als volgt: eenpersoonshuishoudens vertegenwoordigen 36,3%, huishoudens zonder kinderen vertegenwoordigen 28,4% en huishoudens met kinderen 35,4%. In de enquête zijn de huishoudenssamenstellingen verdeeld in eenpersoonshuishoudens, eenouderhuishoudens, meerpersoonshuishoudens zonder kinderen, meerpersoonshuishoudens met kinderen en de categorie overig. De categorie 'overig' is buitenbeschouwing gelaten tijdens de Chi-kwadraat goodness-of-fit toets.

Binnen de responsgroep is de verhouding tussen de drie huishoudingssamenstellingen niet gelijk. Hier vertegenwoordigen de eenpersoonshuishoudens slechts 28,1%, huishoudens zonder kinderen 28,6% en huishoudens met kinderen 43,3%. De huishoudenssamenstelling in de wijk verschilt hiermee aanzienlijk van het resultaat uit de steekproef.

Tabel 3.5 Verhouding van huishoudens in Breukelen 2016

Huishoudenssamenstelling in Breukelen	Populatie		Steekproef	
	absoluut	%	absoluut	%
Eenpersoonshuishoudens	1750	36,2%	65	28,1%
Huishoudens zonder kinderen	1370	28,4%	66	28,6%
Huishoudens met kinderen	1710	35,4%	100	43,3%
Totaal	4825	100%	231	100%

$$\chi^2(2)=8,264; p=0,016$$

Bron: CBS wijk-en buurtkaart (2017)

Er is een Chi-kwadraat goodness-of-fit toets uitgevoerd om de representativiteit van de variabele 'huishoudenssamenstelling' uit te rekenen. Het aantal eenpersoonshuishoudens is zwaar ondervertegenwoordigd. en het aantal huishoudens met kinderen is oververtegenwoordigd. De verschillen zijn hierbij significant waarmee de steekproef niet als representatief mag worden beschouwd.

De steekproef is dus niet representatief op basis van de variabele huishoudingssamenstelling. Er moet gewogen worden. De weegfactoren worden als volgt berekend:

Weegfactor: eenpersoonshuishoudens= $36,2/28,1 = 1,3$

Weegfactor: huishoudens zonder kinderen: $28,4/28,6 = 0,99$

Weegfactor: huishoudens met kinderen: $35,4/43,3 = 0,82$

3.2.6 Huishoudenssamenstelling in Veenendaal- Rhenen

De verdeling van de huishoudentypes in Veenendaal-Rhenen, aldus de CBS kerncijfers 2016, is als volgt: eenpersoonshuishoudens vertegenwoordigen 25,9%, huishoudens zonder kinderen vertegenwoordigen 28,8% en huishoudens met kinderen maar liefs 45,2%. In de enquête zijn de huishoudenssamenstellingen verdeeld in eenpersoonshuishoudens, eenouderhuishoudens, meerpersoonshuishoudens zonder kinderen, meerpersoonshuishoudens met kinderen en de categorie overig. De categorie 'overig' is buitenbeschouwing gelaten tijdens de Chi-kwadraat goodness-of-fit toets.

Binnen de responsgroep is de verhouding tussen de drie huishoudingssamenstellingen niet gelijk. Hier vertegenwoordigen de eenpersoonshuishoudens slechts 14,3%, huishoudens zonder kinderen 28,8% en huishoudens met kinderen 53,6%. De huishoudenssamenstelling in de wijk verschilt hiermee aanzienlijk van het resultaat uit de steekproef.

Tabel 3.6 Verhouding van huishoudens in Veenendaal- Rhenen 2016

Huishoudenssamenstelling in Veenendaal- Rhenen	Populatie		Steekproef	
	absoluut	%	absoluut	%
Eenpersoonshuishoudens	1210	25,9%	32	13,7%
Huishoudens zonder kinderen	1345	28,8%	76	32,6%
Huishoudens met kinderen	2110	45,2%	125	53,7%
Totaal	4665	100%	233	100%

$\chi^2(2)=17,681$; $p=0,000$

Bron: CBS wijk-en buurtkaart (2017)

Er is een Chi-kwadraat goodness-of-fit toets uitgevoerd om de representativiteit van de variabele 'huishoudenssamenstelling' uit te rekenen. Het aantal eenpersoonshuishoudens is zwaar ondervertegenwoordigd en het aantal huishoudens met kinderen is oververtegenwoordigd. De verschillen zijn hierbij significant waarmee de steekproef niet als representatief mag worden beschouwd. De steekproef is dus niet representatief op basis van de variabele huishoudingssamenstelling. Er moet gewogen worden. De weegfactoren worden als volgt berekend:

Weegfactor: Eenpersoonshuishoudens: $25,9/13,7 = 1,89$

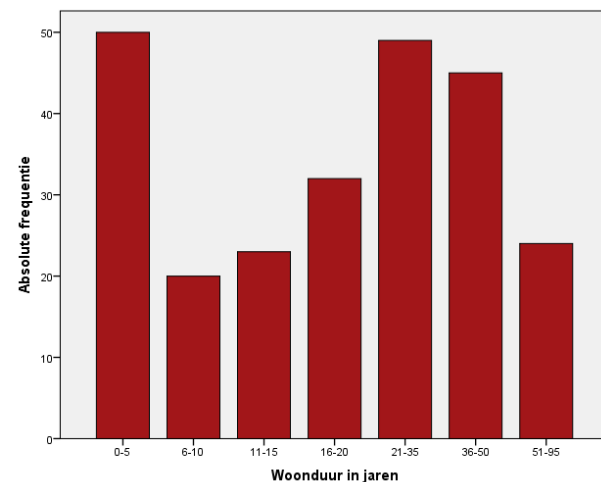
Weegfactor: Huishouden zonder kinderen: $28,8/32,6 = 0,88$

Weegfactor: Huishoudens met kinderen: $45,2/53,7 = 0,8$

3.2.7 Woonduur in Breukelen

Naast geslacht, leeftijd en huishoudenssamenstelling, is er ook gekeken naar de woonduur in jaren van de respondenten in de betreffende regio. De woonduur is opgedeeld in categorieën (zie figuur 3.1). Voor het bepalen van de groottes van de verschillende categorieën is gekeken naar eerdere onderzoeken van de Nederlandse Kastelen Stichting [NKS]. Daarin wordt vaak de onderstaande categorisering aangehouden. Echter is er wel rekening gehouden met het feit dat de persoon die het langste in Veenendaal-Rhenen woont er al 93 jaar woont. Daarom is de laatste categorie opgerekt tot 95 jaar in tegenstelling tot vorige NKS onderzoeken. In Breukelen varieert de woonduur tussen de 1 jaar en 82 jaar. De gemiddelde woonduur is hier 25 jaar.

Figuur 3.1: Woonduur (jaren) in Breukelen uitgesplitst in categorieën

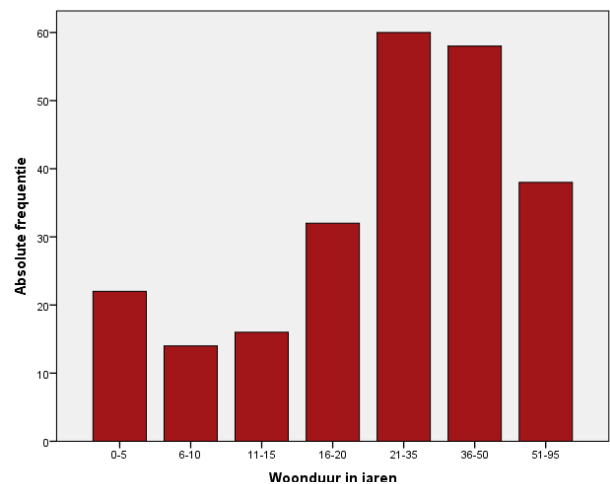


Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

3.2.8 Woonduur in Veenendaal- Rhenen

In de regio Veenendaal-Rhenen varieert de woonduur van 1 jaar tot 93 jaar. Hier ligt de gemiddelde woonduur een stuk hoger dan in Breukelen, namelijk ruim 31 jaar. De gemiddelde woonduur varieert tussen de verschillende steden. De respondenten in Veenendaal-Rhenen wonen gemiddeld gezien 6 jaar langer in de woonplaats dan de respondenten in Breukelen.

Figuur 3.2: Woonduur (jaren) in Veenendaal-Rhenen uitgesplitst in categorieën



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

3.2.9 Opleidingsniveau

Omdat er op CBS op wijk- en buurtniveau geen gegevens zijn te vinden over opleidingsniveau over de bewoners van Breukelen en Veenendaal-Rhenen is het niet mogelijk om deze variabele te toetsen aan de hand van een Chi-kwadraat goodness-of-fit toets.

3.2.10 Inkomen

Tijdens het afnemen van de enquête werd duidelijk dat veel respondenten niet wilden aangeven wat hun (gezamenlijk) netto inkomen per maand is. In totaal is de inkomensvraag 91 keer niet ingevuld. Omdat er op CBS op wijk- en buurtniveau geen gegevens zijn te vinden over inkomen per huishouden per maand is het niet mogelijk om deze variabele te toetsen aan de hand van een Chi-kwadraat goodness-of-fit toets

Al met al kan er dus worden gesteld dat de persoonskenmerken, geslacht in Veenendaal, leeftijd in Veenendaal en de huishoudenssamenstelling van allebei de onderzoeksgebieden, moeten worden gewogen. Dit moet worden gedaan voordat er uitspraken kunnen worden gedaan over de onderzoekspopulatie.

Hoofdstuk 4: onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd en geïnterpreteerd. Dit door middel van de statistische analyses waarmee de onderzoeksvragen beantwoord gaan worden. In dit onderzoek staat het thema 'de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van particulier bewoonde buitenplaatsen centraal'. Op basis van deze analyses wordt een conclusie gegeven op de hoofdvraag en de deelvragen.

4.1 Toegankelijkheid

Allereerst is het interessant om te kijken naar het centrale thema 'beleving van toegankelijkheid van particulier buitenplaatsen kastelen/buitenplaatsen'. Dit is gedaan door te kijken naar wat voor cijfers de omwonenden van beide locaties geven aan de toegankelijkheid van het landgoed van de desbetreffende buitenplaatsen.

In de hieronder afgebeelde tabellen (4.1 en 4.2) zijn de verschillen in de gegeven cijfers van beide locaties te zien. Over het algemeen zijn de respondenten tevreden over de toegankelijkheid van de buitenplaatsen. Van de 244 respondenten uit Breukelen hebben 191 respondenten deze vraag over de toegankelijkheid ingevuld. Het gemiddelde cijfer wat de respondenten hebben gegeven is 6,7. Met een minimum van het cijfer 1 en een maximum van het cijfer 10. In de gegeven cijfers voor Gunterstein is een duidelijk piek te zien rond de cijfers 7 en 8 (zie figuur 4.1). Deze piek is minder te herkennen in de cijfers die gegeven zijn aan de toegankelijkheid van Prattenburg (zie figuur 4.2). In Veenendaal-Rhenen waren 175 van de 242 respondenten in staat om de vraag te beantwoorden. Het gemiddelde cijfer wat de respondenten hebben gegeven is 6,3. Met een minimum van het cijfer 1 en een maximum van het cijfer 10.

Tabel 4.1: Centrum- en spreidingsmaten Breukelen

Centrum- en spreidingsmaten Breukelen	
Rekenkundig gemiddelde	6,74
Variantie	3,192
Standaarddeviatie	1,787
Variatiecoëfficiënt	0,265 (26,5%)
Skewness	-0,839
Kurtosis	1,179

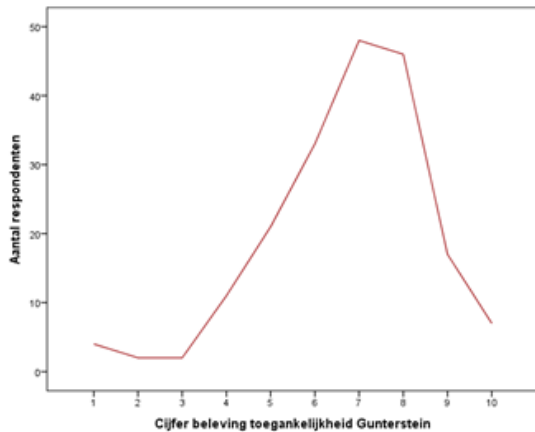
Bron: Faculteit Geowetenschappen
UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Tabel 4.2: Centrum- en spreidingsmaten Veenendaal- Rhenen

Centrum- en spreidingsmaten Veenendaal- Rhenen	
Rekenkundig gemiddelde	6,29
Variantie	4,458
Standaarddeviatie	2,111
Variatiecoëfficiënt	0,336 (33,6%)
Skewness	-0,937
Kurtosis	0,538

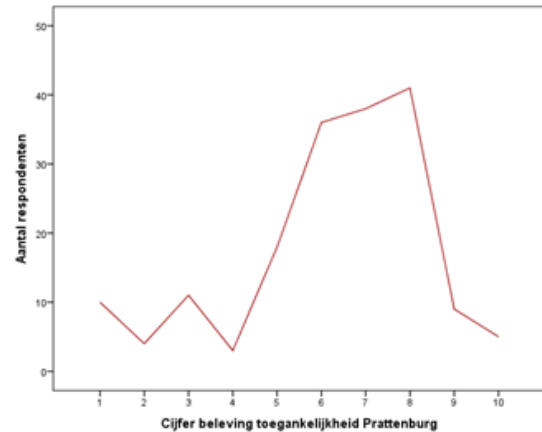
Bron: Faculteit Geowetenschappen
UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Figuur 4.1: Cijfer beleving toegankelijkheid Gunterstein



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Figuur 4.2: Cijfer beleving toegankelijkheid Prattenburg



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

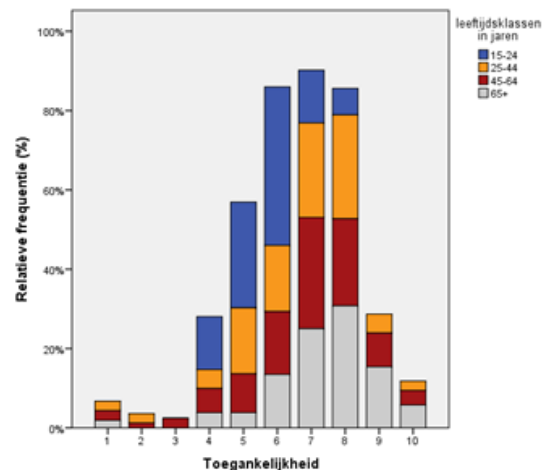
De cijfers die de respondenten gaven voor de beleving van toegankelijkheid van desbetreffende buitenplaatsen kunnen uitgesplitst worden naar leeftijdsklassen. Uit figuur 4.3 blijkt dat de jongere respondenten in Breukelen (15-24 jaar) vaak geen hele lage of hele hoge cijfers geven en het vaakst het cijfer '6' geven aan de toegankelijkheid van het landgoed van buitenplaats Gunterstein. De overige leeftijdsklassen zijn kritischer, maar beleven de toegankelijkheid soms ook beter. De respondenten tussen de 25 en 44 jaar en tussen de 45 en 64 jaar geven het vaakst de laagste cijfers, al is dat niet vaak.

De verdeling van cijfers over de leeftijdsklassen in Veenendaal-Rhenen ziet er heel anders uit (zie figuur 4.4.)

De jongste leeftijdsklasse geeft ook in deze regio niet hele lage of hele hoge cijfers en gaven de beleving van toegankelijkheid van desbetreffende buitenplaatsen een cijfer tussen de 3 en de 8. De overige leeftijdsklassen zijn meer verdeeld. De klasse 25 tot 44 jaar gaven de toegankelijkheid het vaakst een 7. De 45 tot 64-jarigen in de regio Veenendaal-Rhenen zijn ook erg verdeeld, maar geven ook het vaakst een 7. De 65-plussers zijn ook erg verdeeld, maar geven het vaakst een 8.

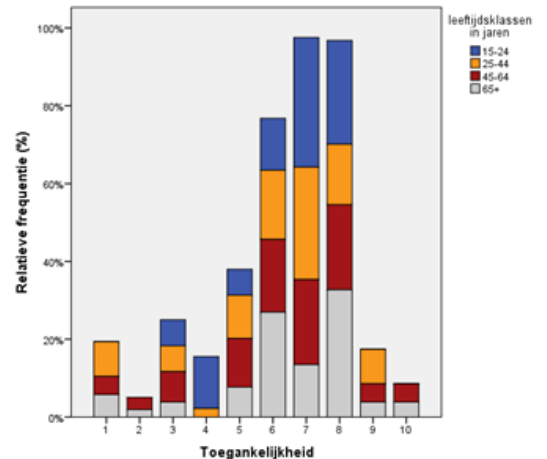
Over het algemeen beleven de respondenten uit beide regio's de toegankelijkheid van de desbetreffende buitenplaatsen als voldoende en geven zij dus vaak een voldoende. De respondenten uit de regio Veenendaal-Rhenen gaven vaker een lager cijfer (tussen de 1 en 3) en minder vaak een 9 of 10.

Figuur 4.3: Cijfer beleving toegankelijkheid Gunterstein, uitgesplitst naar leeftijdsklassen



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU.

Figuur 4.4: Cijfer beleving toegankelijkheid Prattenburg, uitgesplitst naar leeftijdsklassen



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

De cijfers kunnen ook uitgesplitst worden naar geslacht (zie figuur 4.5). Daaruit blijkt dat de mannelijke respondenten uit Breukelen vaker een onvoldoende geven. Mannen geven vaker dan vrouwen een 4 en vrouwen geven weer vaker een 7. Al met al kan gezegd worden dat zowel de mannelijke als vrouwelijke respondenten uit Breukelen de toegankelijkheid van Gunterstein vaak als voldoende beleven.

Uit de verdeling die te zien is in figuur 4.6 blijkt dat de mannelijke respondenten uit de regio Veenendaal-Rhenen kritischer zijn dan de mannelijke respondenten uit de regio Breukelen. Zij geven opvallend vaak het cijfer 3 en ook relatief vaker een 1 als cijfer voor de beleving van de toegankelijkheid van buitenplaats Prattenburg. Daarentegen geven zij in vergelijking tot de vrouwen relatief vaak een 10. Desondanks zijn ook hier de

meeste respondenten positief en is het merendeel van de cijfers voldoende. Voor beide regio's geldt dat vrouwen over het algemeen de toegankelijkheid beter beleven, omdat zij vaker een hoger cijfer geven aan de beleving van de toegankelijkheid. Mannen geven vaker een onvoldoende en beleven de toegankelijkheid van de betreffende buitenplaatsen vaker als minder goed of onvoldoende.

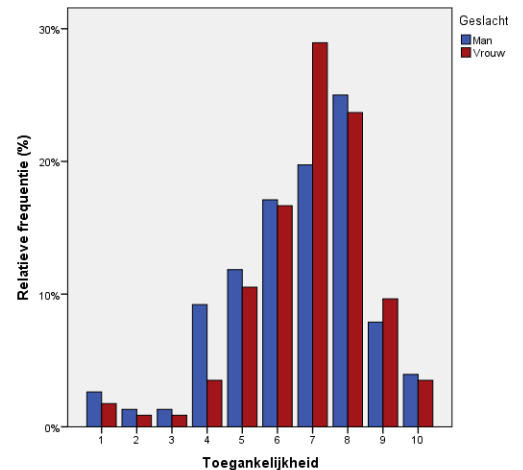
Verder werd er door middel van een openvraag aan de respondenten gevraagd of er redenen zijn waardoor ze de buitenplaats niet kunnen bezoeken, maar dit wel zouden willen. Als de respondent aan gaf dat er redenen zijn waardoor het bezoeken van de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed niet mogelijk was, werd gevraagd op welke manier de respondent het landgoed dan wel wenst te gebruiken.

Doordat het in de vraag niet duidelijk is of het over de buitenplaats gaat of over het gehele landgoed, is de vraag op meerdere mogelijkheden geïnterpreteerd. In Breukelen is deze vraag door 51 respondenten beantwoord. Van deze 51 respondenten gaven 8 respondenten aan dat er geen toegang mogelijk is tot de buitenplaats Gunterstein. 6 respondenten gaven aan niet te weten wat de openingstijden zijn van het landgoed en 9 respondenten gaven aan dat ze het landgoed zouden willen bezoeken, voor bijvoorbeeld rondleidingen of scoutingactiviteiten. In Veenendaal-Rhenen is deze vraag door minder respondenten beantwoord, namelijk door 21 respondenten. Van deze 21 respondenten gaven 9 respondenten aan dat het landgoed en buitenplaats Prattenburg niet opengesteld is voor bezoekers. 4 respondenten gaven aan het landgoed en Prattenburg wel te willen bezoeken, voor bijvoorbeeld rondleidingen. Doordat de vraag op twee manieren is geïnterpreteerd, worden er verder geen uitspraken gedaan over de uitkomsten.

4.2 Persoonskenmerken

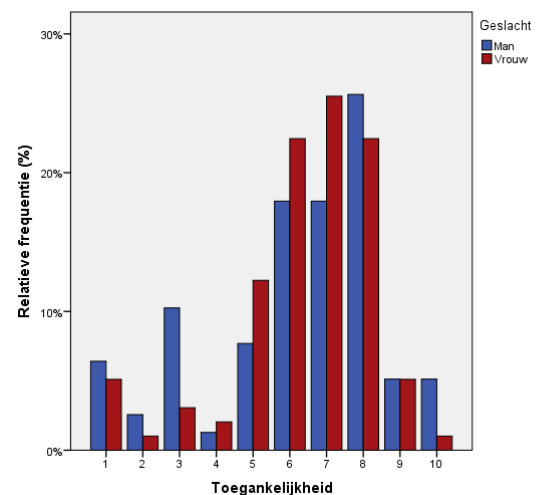
In dit onderzoek worden drie persoonskenmerken uitgelicht die mogelijk invloed hebben op de beleving van de toegankelijkheid. Dit zijn de persoonskenmerken 'geslacht', 'leeftijd' en 'woonduur'.

Figuur 4.6: Cijfer beleving toegankelijkheid Gunterstein, uitgesplitst naar geslacht



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Figuur 4.6: Cijfer beleving toegankelijkheid Prattenburg, uitgesplitst naar geslacht



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

In hoofdstuk 3 zijn deze drie persoonskenmerken al besproken, maar in deze paragraaf gaat verder in op het persoonskenmerk 'woonduur' en wordt er gekeken over er een verband bestaat met de beleving van de toegankelijkheid van een particulier bewoonde buitenplaats.

4.2.1 Woonduur

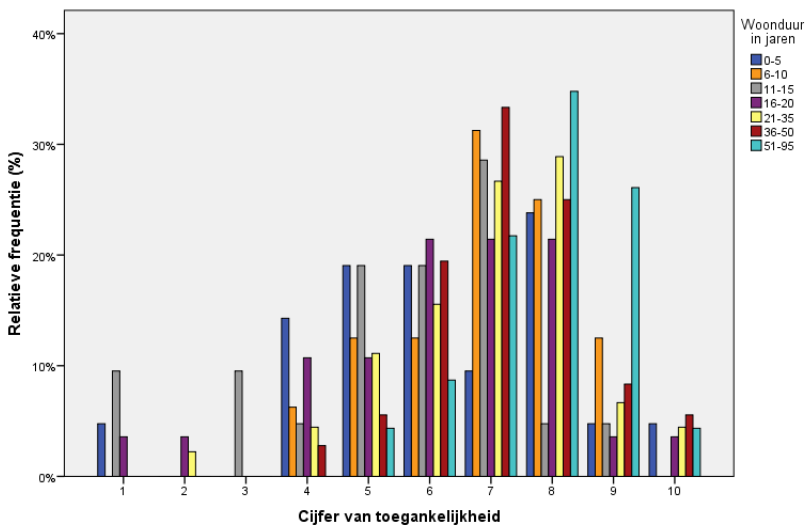
Er is gekeken naar de relatie tussen woonduur en de beleving van de toegankelijkheid. Dit is getoetst aan de hand van een enkelvoudige regressieanalyse. Dit is apart gedaan voor de regio Breukelen en voor de regio Veenendaal-Rhenen. Uit de toets met betrekking tot Breukelen blijkt dat er een positief zwak verband is tussen woonduur en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. In andere woorden betekent dit dat de woonduur van invloed is op de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Wanneer een bewoner langer in Breukelen woont, neemt de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.

Breukelen:
 $B = +0,027$, $p < 0,001$
 Nulhypothese is met 99% zekerheid aangenomen
 $\text{Adjusted } R^2 = 0,085$, $F(1,188) = 18,618$, $p < 0,001$

Uit de toets met betrekking tot Veenendaal-Rhenen blijkt dat er geen verband is tussen de woonduur en de beleving van toegankelijkheid. Dit wil zeggen dat de woonduur hier niet van invloed is op de beleving van toegankelijkheid van de omwonenden van Prattenburg.

Veenendaal:
 $B = +0,006$, $p > 0,005$
 Nulhypothese is met 95% zekerheid verworpen

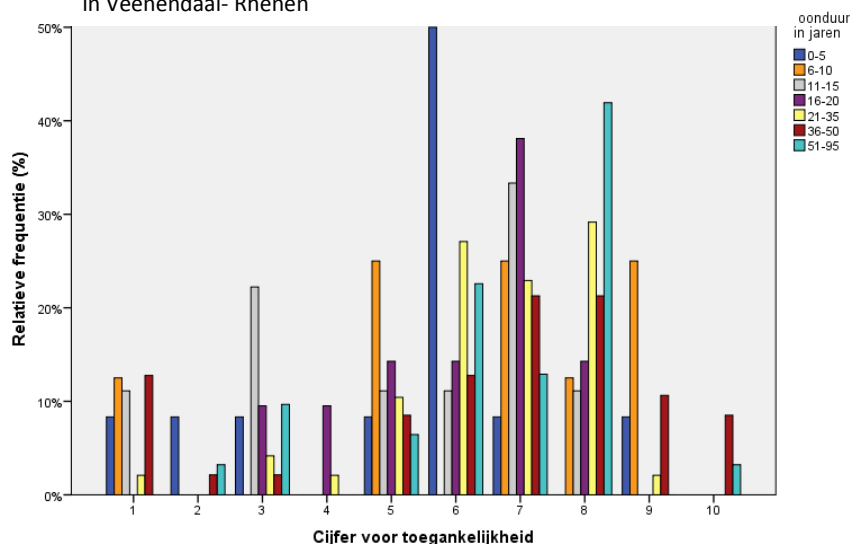
Figuur 4.10: Cijfer van toegankelijkheid uitgesplit in woonduur in jaren in Breukelen



In figuur 4.10 is te zien dat naarmate iemand langer in Breukelen woont, de cijfers voor de toegankelijkheid hoger worden.

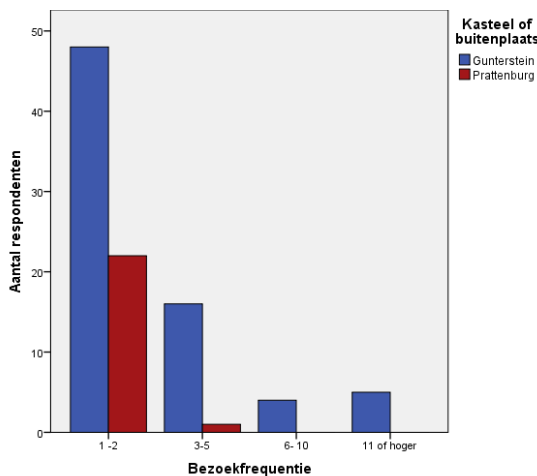
Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Figuur 4.11: Cijfer van toegankelijkheid uitgesplit in woonduur in jaren in Veenendaal- Rhenen



In figuur 4.11 is te zien dat er een minder duidelijk verband is tussen de woonduur in jaren en het cijfer voor de toegankelijkheid dan in de regio Breukelen.

Figuur 4.12: Bezoekfrequentie van buitenplaats Gunterstein en buitenplaats Prattenburg



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Wanneer wordt gekeken naar het totaal aantal enquêtes dat is afgenomen in Breukelen kan geconcludeerd worden dat één derde van de respondenten buitenplaats Gunterstein heeft bezocht, namelijk 81 van de 244 respondenten.

Van het totaal aantal aan respondenten van Veenendaal-Rhenen (242 respondenten) hebben slechts 30 omwonenden buitenplaats Prattenburg ooit bezocht. Dit is slechts één achtste deel van het totaal aantal respondenten in Veenendaal-Rhenen.

Er is gekeken naar de relatie tussen bezoekfrequentie en de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde

buitenplaatsen. Dit is getoetst aan de hand van twee enkelvoudige

Breukelen:
 $F(2; 1,318)$; $p = 0,270$
 Nulhypothese is met 95% zekerheid verworpen

analyses. Dit is apart gedaan voor de regio Breukelen en voor de regio Veenendaal-Rhenen. De eerste analyse, een variantieanalyse, gaat over of de respondent de buitenplaats Gunterstein ooit heeft bezocht. Uit de eerste toets met betrekking tot Breukelen blijkt dat er geen verband is tussen het wel of niet bezoeken van buitenplaats Gunterstein en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de buitenplaats van de omwonenden. Dit betekent dat er geen uitspraken gedaan kunnen worden over een mogelijk verband tussen de twee variabelen.

De tweede analyse, een regressieanalyse, toetst of de bezoekfrequentie in aantal keren bijdraagt aan de beleving van toegankelijkheid van de buitenhuizen. Hieruit blijkt ook dat er in Breukelen geen significant verband bestaat tussen de beleving van toegankelijkheid van deze buitenplaatsen en de hoeveelheid bezoek hieraan.

Breukelen:
 $B = +0,006$, $p > 0,05$
 Nulhypothese is met 95% zekerheid verworpen

Voor de regio Veenendaal-Rhenen is eerst een variantieanalyse uitgevoerd. Deze analyse gaat over of de respondent buitenplaats Prattenburg ooit heeft bezocht. Uit de eerste toets met betrekking tot Veenendaal-Rhenen blijkt dat er geen verband is tussen het bezoeken van buitenhuis Prattenburg en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen.

Veenendaal-Rhenen
 $F(1; 0,432)$; $p = 0,512$
 Nulhypothese is met 95% zekerheid verworpen

De tweede analyse, een regressieanalyse, toetst of de bezoekfrequentie in aantal keren bijdraagt aan de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Hieruit blijkt ook dat er in Veenendaal-Rhenen geen significant verband bestaat tussen de hoeveelheid dat omwonenden het buitenplaats hebben bezocht en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.

Veenendaal-Rhenen
 $B = +0,807$, $p > 0,005$
 Nulhypothese is met 95% zekerheid verworpen

Er bestaat dus geen significant verband tussen de bezoekfrequentie van het buitenhuis en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats van de omwonenden.

4.4 Signalisatie

Het thema signalisatie is opgedeeld in twee delen. Het eerste gedeelte gaat over het belang dat mensen hechten aan signalisatie rondom een particulier bewoond buitenplaats in het algemeen. Het tweede gedeelte gaat over de tevredenheid over de signalisatie rondom het betreffende buitenplaatsen in de enquête. Over beide delen is een hypothese opgesteld.

4.4.1 Het belang van signalisatie over een particulier bewoond buitenplaats

Om te toetsen of mensen het belangrijk vinden of er signalisatie aanwezig moet zijn over een particulier bewoonde buitenplaatsen, zijn er vier stellingen opgesteld. Respondenten moesten op basis van een vijfpuntsschaal aangeven in wat voor mate zij het eens of oneens zijn met de stelling. Met behulp van vier stellingen (zie tabellen 4.4 en 4.5) wordt dit belang getoetst op twee locaties: Breukelen en Veenendaal-Rhenen.

In tabel 4.4 zijn de gegevens van Breukelen weergegeven. Hier geeft bijna de helft van de 200 respondenten aan het belangrijk te vinden dat er bewegwijzering te vinden is in de directe omgeving van een particulier bewoonde buitenplaats. Deze stelling is het vaakst als oneens beantwoord, al is dit maar 17,1%. Dit valt eigenlijk in het niets bij het de positieve antwoorden. Over de overige stellingen geven de meeste respondenten aan het eens of zeer eens te zijn. Zo geeft ruim 75% van de respondenten aan het belangrijk te vinden dat er ook elders informatie beschikbaar is. Een nog groter gedeelte, 79%, vindt het belangrijk dat er informatieborden ter plaatse zijn over welke gedeelten van het landgoed te bezoeken zijn. Voor de laatste stelling, over het belang van informatieborden ter plaatse over de natuur van het landgoed, geeft 76% aan het eens of zeer eens te zijn. Al met al geeft het overgrote deel van de respondenten hiermee aan het belangrijk te vinden dat er signalisatie aanwezig is bij een particulier bewoonde buitenplaats. Omwonenden van Gunterstein vinden de aanwezigheid van bewegwijzering relatief gezien het minst belangrijk.

Tabel 4.4: Belangtoekenning aan bewegwijzering door bewoners Breukelen

Stelling	Zeer oneens		Oneens		Niet oneens/niet eens		Eens		Zeer eens		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Ik vind het belangrijk dat er bewegwijzering in de directe omgeving van een particulier bewoond buitenplaats aanwezig is	5	2,5	29	14,6	67	33,7	83	41,7	15	7,5	199	100
Ik vind het belangrijk dat er informatie over particuliere kastelen ook elders beschikbaar is	2	1,0	12	6,0	36	18,0	122	61,0	28	14,0	200	100
Ik vind het belangrijk dat er informatieborden ter plaatse zijn over welke gedeelten van het landgoed te bezoeken zijn	1	0,5	9	4,5	32	16,0	129	64,5	29	14,5	200	100
Ik vind het belangrijk dat er informatieborden ter plaatse zijn over de natuur van het landgoed	0	0,0	12	6,0	30	15,0	128	64,0	30	15,0	200	100

Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

In tabel 4.5 zijn de gegevens van Veenendaal-Rhenen weergegeven. Deze vraag is door minder respondenten beantwoord, namelijk 185. Eén respondent heeft de eerste stelling niet beantwoord.

Ook hier is een groot gedeelte van de respondenten het over het algemeen erg eens met de stellingen. In vergelijking met Breukelen is ook hier de eerste stelling, over het belang van bewegwijzering in de directe omgeving van een particulier bewoond buitenplaats, het minst positief beantwoord. Toch gaf ook ruim 67,4% het belangrijk te vinden dat bewegwijzering aanwezig is. De overige drie stellingen zijn nog positiever beantwoord. Zo heeft geen enkele respondent aangegeven het zeer oneens te zijn met de stellingen en maar een enkeling gaf aan het oneens te zijn. Eens en zeer eens was bij deze stellingen van toepassing voor ruim 80% van de respondenten.

Tabel 4.5: Belangtoekenning aan bewegwijzering door bewoners Veenendaal- Rhenen

Stelling	Zeer oneens		Oneens		Niet oneens/ niet eens		Eens		Zeer eens		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Ik vind het belangrijk dat er bewegwijzering in de directe omgeving van een particulier bewoond buitenplaats aanwezig is	3	1,6	12	6,5	45	24,5	107	58,2	17	9,2	184	100
Ik vind het belangrijk dat er informatie over particuliere kastelen ook elders beschikbaar is	0	0	6	3,2	24	13,0	127	68,6	28	15,1	185	100
Ik vind het belangrijk dat er informatieborden ter plaatse zijn over welke gedeelten van het landgoed te bezoeken zijn	0	0	2	1,1	21	8,7	128	69,2	34	18,4	185	100
Ik vind het belangrijk dat er informatieborden ter plaatse zijn over de natuur van het landgoed	0	0	5	2,7	17	9,2	129	69,7	34	18,4	185	100

Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Er is gekeken naar de relatie tussen het belang van signalisatie en de van beleving van toegankelijkheid van het desbetreffende landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen. Hiervoor is een regressieanalyse uitgevoerd. Uit de analyses die zijn toegepast op zowel Breukelen als Veenendaal-Rhenen blijkt dat er geen significante verbanden zijn tussen het belang wat respondenten hechten aan signalisatie en de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van buitenplaats Gunterstein of buitenplaats Prattenburg. Om deze reden kan er geen uitspraak worden gedaan over de invloed van signalisatie op de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen.

Breukelen:
B= 0,331 p >0,05
Nulhypothese met 95% betrouwbaarheid verworpen

Veenendaal-Rhenen:
B= 0,391 p >0,05
Nulhypothese met 95% betrouwbaarheid verworpen

4.4.2 De tevredenheid van de signalisatie over de particulier bewoonde buitenplaats

Niet enkel het belang van de signalisatie kan een rol spelen, ook de tevredenheid over de aanwezige signalisatie kan een bijdrage leveren aan de beleving van toegankelijkheid van de particulier bewoonde buitenplaatsen. Voor het toetsen van de tevredenheid van de huidige signalisatie rondom en over Gunterstein en Prattenburg, zijn ook hierover vier stellingen opgesteld. Deze stellingen lijken op de vragen over het belang van signalisatie rondom en over een particulier bewoond buitenplaats,

maar zijn nu toegespitst op Gunterstein of Prattenburg (zie tabellen 4.6 en 4.7). Respondenten moesten ook hier weer antwoorden door op basis van een vijfpuntsschaal aan te geven in welke mate zij het eens of oneens zijn met de stelling. Ook deze stellingen zijn op beide locaties bevraagd.

In Breukelen is het opvallend dat in vergelijking met de stellingen over het belang van signalisatie de respondenten in het algemeen bij de stellingen over de tevredenheid van signalisatie rondom en over Breukelen veel neutraler zijn (zie tabel 4.6). Ze zijn het bij alle stellingen relatief gezien minder eens en kiezen vaker voor de midden categorie 'niet oneens/ niet eens'. Bij de eerste vraag over de mate van tevredenheid over de bewegwijzering in de omgeving van Breukelen heeft 9,6% van de respondenten aangegeven het hiermee oneens te zijn. Deze respondenten hadden bij de stelling over het belang van de aanwezigheid van bewegwijzering ook aangegeven deze vorm van signalisatie het minst belangrijk te vinden. Bij de tweede vraag over de tevredenheid met de informatie over Breukelen die elders beschikbaar is, geeft ruim 10% aan het oneens te zijn, terwijl 31,5% het hier wel (zeer) mee eens is. Bij de vraag over de tevredenheid over de aanwezigheid van informatieborden over welke delen toegankelijk zijn, waren de respondenten al een stuk positiever. 37% gaf aan het eens te zijn en daarmee tevreden te zijn, 47,7% was neutraal en slechts 15,0% was het oneens. Bij de laatste vraag waren de respondenten neutraler en minder positief. Als deze gegevens worden uitgesplitst naar geslacht, blijkt dat alleen een heel klein aandeel van de mannen uit Breukelen de tevredenheid van signalisatie negatief heeft beoordeeld. Uitgesplitst naar leeftijdsklassen blijkt dat een heel klein aandeel van de 25-24 jarigen uit Breukelen de tevredenheid over de signalisatie als negatief heeft beoordeeld. Al met al waren de meeste respondenten overwegend positief.

Tabel 4.6: Tevredenheid van aanwezige bewegwijzering door bewoners Breukelen

Stelling	Zeet oneens		Oneens		Niet oneens/ niet eens		Eens		Zeet eens		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Ik ben tevreden met de bewegwijzering in de directe omgeving van Gunterstein	1	0,5	18	9,1	106	53,5	66	33,3	7	3,5	198	100
Ik ben tevreden met de informatie over Gunterstein die elders beschikbaar is	0	0	21	10,8	112	57,7	55	28,4	6	3,1	194	100
Ik ben tevreden met de aanwezigheid van informatieborden over welke delen toegankelijk zijn	2	0,8	28	14,2	94	47,7	68	34,5	5	2,5	197	100
Ik ben tevreden met de aanwezigheid van informatieborden over de natuur van het landgoed	2	1,0	33	16,8	104	52,8	54	27,4	4	2,0	197	100

Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

In tabel 4.7 zijn de gegevens van Veenendaal-Rhenen weergegeven. Ook in de regio Veenendaal-Rhenen zijn de stelling over de tevredenheid van signalisatie in het algemeen neutraler ingevuld. Met name de tweede vraag, over de mate van tevredenheid met de informatie over Prattenburg die elders beschikbaar is, gaf 63,4% aan het 'niet oneens/ niet eens' te zijn. Bij de overige vragen zijn de respondenten overwegend positief. Bij de eerste vraag, over de tevredenheid met de bewegwijzering in de directe omgeving van Prattenburg, geeft bijna 40% aan tevreden te zijn over de bewegwijzering, 48,4% heeft geen mening en ruim 11% geeft aan niet tevreden te zijn. Een grotere

ontevredenheid is er onder de respondenten over de mate van de aanwezigheid van informatieborden over welke delen toegankelijk zijn. Hoewel geen een respondent heeft aangegeven het hiermee zeer oneens te zijn, geeft 17,8% aan het wel oneens te zijn en daarmee niet tevreden te zijn. Desondanks is 29,2% hierover wel tevreden. Ook de laatste vraag is erg neutraal, maar overwegend positief ingevuld. Wanneer de cijfers over de tevredenheid worden uitgesplitst naar geslacht, blijkt dat ook in deze regio de vrouwen neutraler en positiever staan tegenover de tevredenheid van de signalisatie om en rondom buitenplaats Prattenburg. De 25-64 jarigen zijn beide het neutraalst van alle leeftijdsklassen in Veenendaal. De 25-44 jarigen zijn niet negatief in tegenstelling tot de andere categorieën die evenredig negatief zijn. De jongste klasse is het minst vaak tevreden met de signalisatie.

Tabel 4.7: Tevredenheid van aanwezige bewegwijzering door bewoners Veenendaal- Rhenen

Stelling	Zeer oneens		Oneens		Niet oneens/ niet eens		Eens		Zeer eens		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Ik ben tevreden met de bewegwijzering in de directe omgeving van Prattenburg	3	1,6	19	10,2	90	48,4	65	34,9	9	4,8	186	100
Ik ben tevreden met de informatie over Prattenburg die elders beschikbaar is	1	0,5	20	10,9	116	63,4	36	19,7	10	5,5	183	100
Ik ben tevreden met de aanwezigheid van informatieborden over welke delen toegankelijk zijn	0	0,0	33	17,8	98	53,0	47	25,4	7	3,8	185	100
Ik ben tevreden met de aanwezigheid van informatieborden over de natuur van het landgoed	1	0,5	21	11,4	98	53,3	53	28,8	11	4,5	184	100

Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Er is gekeken naar de relatie tussen de tevredenheid van signalisatie en de beleving van toegankelijkheid van het desbetreffende buitenplaatsen. Hiervoor is er een regressieanalyse uitgevoerd. Uit de analyses die zijn toegepast op Breukelen blijkt dat er een significant verband is tussen de tevredenheid van signalisatie rondom en over het buitenplaats en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Het is een positief matig sterk verband. Dit houdt in dat het belang van signalisatie bij de omwonenden van Gunterstein bijdraagt aan de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.

Breukelen:
B= 0,306 p <0,001
Nulhypothese is met 99% betrouwbaarheid niet verworpen
Adjusted R²= 0,174,
F (1,181)=39,288, p<0,001

Uit de analyses die zijn toegepast op Veenendaal-Rhenen blijkt dat er een significant verband is tussen de tevredenheid van signalisatie rondom en over het buitenplaats en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Het is een positief zwak verband. Dit houdt in dat het belang van signalisatie bij de omwonenden van Prattenburg bijdraagt aan de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.

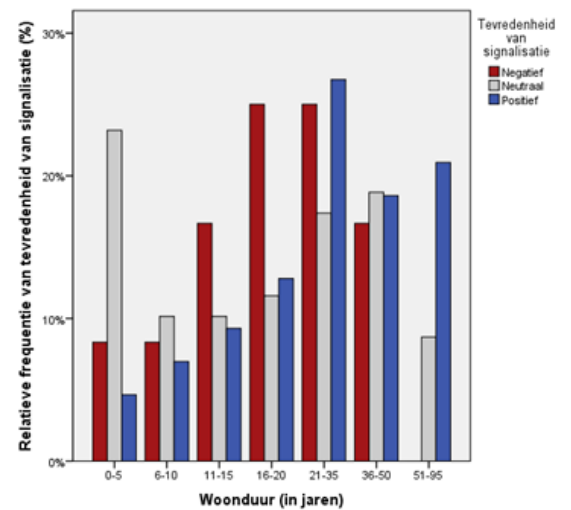
Veenendaal-Rhenen:
B= 1,737 p <0,001
Nulhypothese is met 99% betrouwbaarheid niet verworpen
Adjusted R²= 0,053,
F (1,168)=10,454, p<0,001

4.4.2.1 Verbanden woonduur en tevredenheid signalisatie

Uit figuur 4.13 blijkt dat mensen die net in Breukelen wonen neutraler van mening zijn wat betreft de tevredenheid van signalisatie. De respondenten zijn de eerste jaren dat zij in Breukelen wonen ook negatiever en relatief gezien minder tevreden met de signalisatie rondom en over buitenplaats Gunterstein. Naarmate zij langer in Breukelen wonen, denkt het grootste deel van deze respondenten positief over de huidige signalisatie rondom en over buitenplaats Gunterstein. Respondenten die langer dan 35 jaar in Breukelen wonen gaan daarbij steeds minder negatief denken en respondenten die er langer dan 50 jaar wonen denken helemaal niet meer negatief over de signalisatie rondom en over buitenplaats Gunterstein. Al met al kan gesteld worden dat de respondenten uit Breukelen steeds positiever zijn over de aanwezigheid van signalisatie rondom en over buitenplaats Gunterstein en met de jaren minder negatief denken.

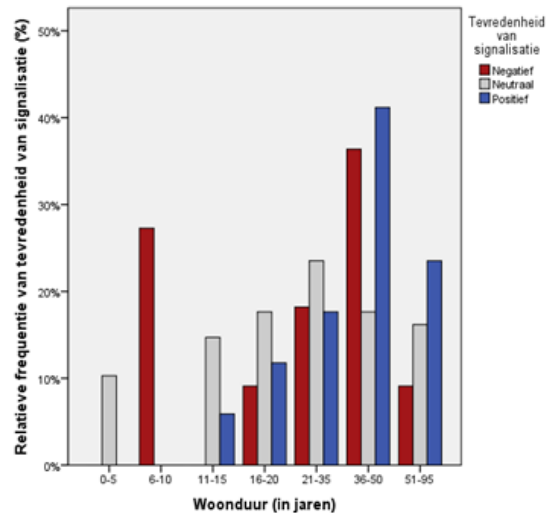
In Veenendaal-Rhenen ziet het verband tussen de woonduur en de tevredenheid met de signalisatie rondom en over buitenplaats Prattenburg er anders uit. Zo blijkt uit figuur 4.14 dat de respondenten steeds tevredener zijn over de signalisatie rondom en over buitenplaats Prattenburg, al gaan zij pas positief denken vanaf een woonduur tussen de 11 en 15 jaar. Hoewel de respondenten die er net zijn komen wonen erg neutraal zijn, is de groep respondenten die er tussen de 6 en 10 jaar woont erg ontevreden over de signalisatie rondom en over buitenplaats Prattenburg. Over het algemeen kan gesteld worden dat wanneer respondenten langer in de regio Veenendaal-Rhenen wonen, ze positiever staan tegenover de stellingen met betrekking tot de tevredenheid van signalisatie.

Figuur 4.13: Woonduur in samenhang met de tevredenheid van signalisatie rondom buitenplaats Gunterstein.



Bron: Faculteit-Geowetenschappen-UU, Leeronderzoek: SGPL, 2017.

Figuur 4.14: Woonduur in samenhang met de tevredenheid van signalisatie rondom Prattenburg.



Bron: Faculteit-Geowetenschappen-UU, Leeronderzoek: SGPL, 2017.

4.5 Kennis

Het thema kennis is opgedeeld in drie delen. Het eerste gedeelte gaat over de kennis over het bestaan van het betreffende particulier bewoonde buitenplaatsen. Het tweede gedeelte gaat over de kennis van de openbaarheid, in de zin van de openstelling van bepaalde plaatsen op bepaalde tijden, van de desbetreffende buitenplaatsen. Het derde gedeelte gaat over de kennis over de bewoners van de particulier bewoonde buitenplaats.



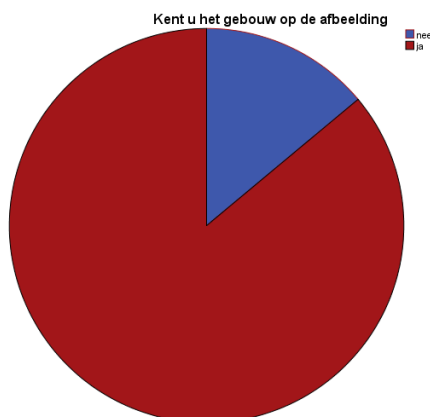
Figuur 4.1: Buitenplaats Gunterstein (Utrechtse Buitenplaatsen, z.j.)

4.5.1 Kennis over het bestaan van een particulier bewoonde buitenplaats

Om te toetsen of mensen bekend zijn met de particulier bewoonde buitenplaats zijn in de enquête twee vragen opgenomen die in de toetsing zijn meegenomen. Dit is gescheiden over twee locaties: Breukelen (Gunterstein) en Veenendaal-Rhenen (Prattenburg).

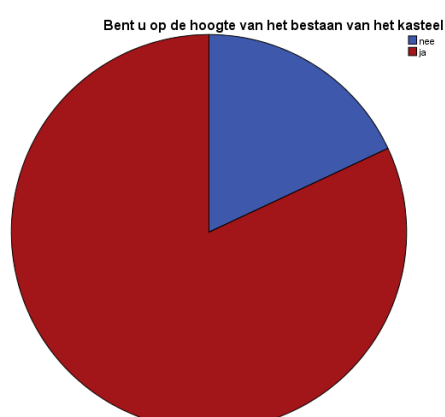
Bij de eerste vraag, waar de bewoners van Breukelen konden aangeven buitenplaats Gunterstein te herkennen, gaf 13,9 % (34 omwonenden) aan de buitenplaats Gunterstein niet te herkennen. 86,1 % van de respondenten gaf aan buitenplaats Gunterstein wel te herkennen. Het verschil, met de vraag of de respondenten op de hoogte zijn van het bestaan van het buitenplaats, is vrij klein als je kijkt naar relatieve cijfers (zie figuren 4.15 en 4.16). In absolute cijfers betekent dit dat 44 (18%) respondenten aangeven niet op de hoogte zijn van buitenplaats Gunterstein ten opzichte van 200 (82%) respondenten die aangeven wel op de hoogte te zijn. Van de respondenten in Breukelen die niet op de hoogte zijn van de buitenplaats Gunterstein is het overgrote deel man.

Figuur 4.15: Kennis van omwonenden over gebouw Gunterstein



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Figuur 4.16: Kennis van omwonenden over bestaan Gunterstein



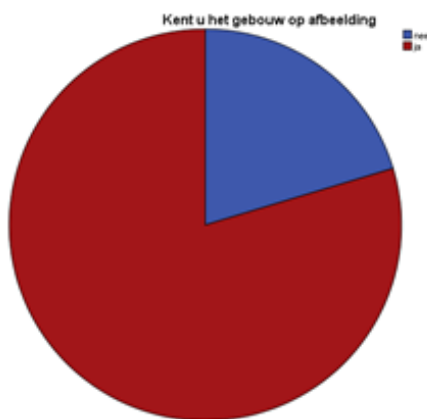
Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Van alle bevroegde bewoners van Veenendaal-Rhenen hebben bij het beantwoorden van de eerste vraag 49 (20,3%) bewoners aangegeven dat zij het gebouw op de afbeelding niet kennen ten opzichte van 192 (79,7%) bewoners van Veenendaal-Rhenen die aangeven dat ze de buitenplaats op de afbeelding wel herkennen. In totaal hebben 241 omwonenden deze vraag beantwoord. Bij de tweede vraag over het op de hoogte zijn van het bestaan van de buitenplaats geven 51 (21,1%) omwonenden aan dat zij niet op de hoogte zijn tegenover 191 (78,9%) respondenten die aangeven dat zij op de hoogte zijn van het bestaan van buitenplaats Prattenburg (zie figuren 4.17 en 4.18). In totaal hebben 242 respondenten deze vraag ingevuld. Van deze 242 respondenten waren de vrouwen relatief gezien beter op de hoogte.



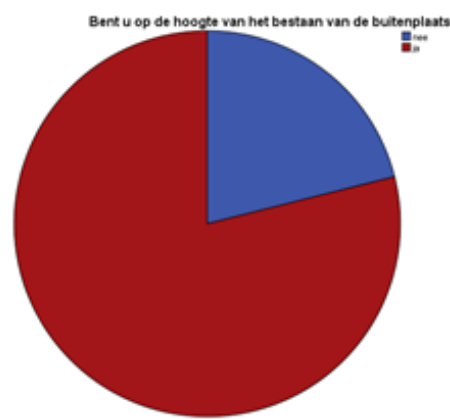
Foto 4.2: Buitenplaats Prattenburg (V.A.V. Veenendaal, z.j.)

Figuur 4.17: Kennis van omwonenden over gebouw Prattenburg



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Figuur 4.18: Kennis van omwonenden over bestaan Prattenburg



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Wanneer er wordt vergeleken tussen de twee onderzoeksgebieden over kennis over het bestaan van buitenplaats Gunterstein of buitenplaats Prattenburg is te zien dat de categorie 'nee' relatief vaker is gekozen bij Veenendaal-Rhenen in vergelijking met Breukelen. De respondenten in Veenendaal-Rhenen herkennen relatief vaker het gebouw op de afbeelding niet en zijn minder op de hoogte van het bestaan van buitenplaats dan respondenten bij Breukelen.

Allereerst werd verwacht dat het hebben van kennis over het bestaan van de buitenplaats en bijbehorende landgoed een positieve invloed heeft op de beleving van de toegankelijkheid van de buitenplaats en bijbehorende landgoed. In de bovenstaande figuren is af te lezen dat de verschillen tussen de twee cirkeldiagrammen per locatie zeer klein zijn. In de analyses is vanwege die rede een construct gemaakt waarbij de twee vragen zijn samengevoegd.

Breukelen:
 $F(1; 0,367)$; $p=0,735$
 Nulhypothese met 95% betrouwbaarheid aangenomen

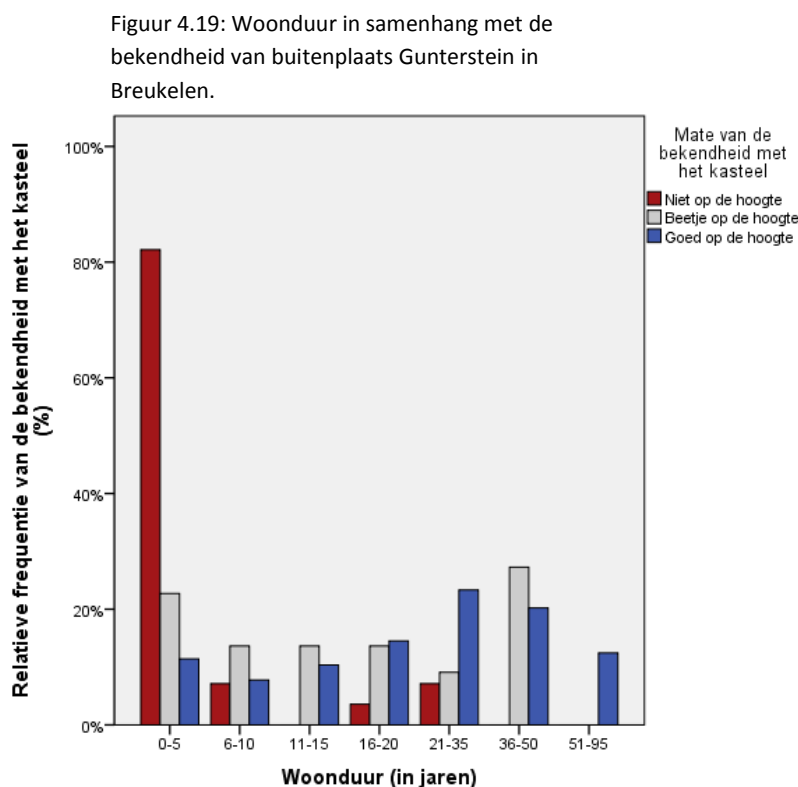
Veenendaal- Rhenen:
 $F(1; 13,144)$; $p=0,095$
 Nulhypothese met 95% betrouwbaarheid aangenomen

Er is een variantieanalyse uitgevoerd. Er is gekozen voor drie klassen, omdat de kans groot is dat wanneer bij vraag 1 'ja' is geantwoord, de respondent dit bij vraag 2 ook heeft gedaan. Dit verband blijkt voor beide locaties significant. Dit betekent dat de kennis over het bestaan van de buitenplaats en omliggende landgoed een positieve invloed heeft op de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van buitenplaats Gunterstein en buitenplaats Prattenburg.

4.5.1.1 Verband woonduur en kennis van bestaan buitenplaatsen

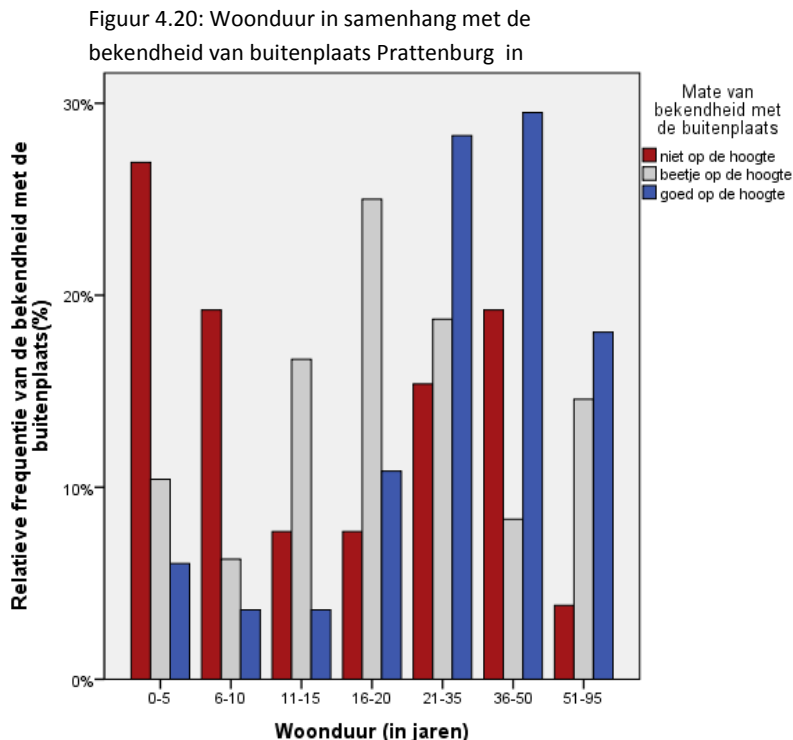
Omdat de kennis van het bestaan van de buitenplaatsen Gunterstein en Prattenburg significant van invloed is op beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats is het interessant om deze variabele te vergelijken met de significante variabele woonduur. Deze verbanden worden weergegeven in figuren 4.19 en 4.20.

Figuur 4.19 laat zien dat de woonduur in verband staat met de bekendheid van buitenplaats Gunterstein. Wanneer men langer in de omgeving van dit buitenplaats woont, is men bekender met het buitenplaats en bijbehorende landgoed. Dit is te zien aan de hoge percentages 'niet op de hoogte' bij omwonenden die 0-5 jaar wonen in de omgeving van buitenplaats Gunterstein. Dit betreft meer dan 80%. Dit percentage neemt af wanneer de woonduur toeneemt. De omwonenden die relatief het meest op de hoogte zijn van het buitenplaats Gunterstein en bijbehorende landgoed, zijn bewoners in de woonduurklassen 21-35. Wanneer de bewoners er langer wonen dan 35 jaar, zijn er geen bewoners die aangeven 'niet op de hoogte te zijn' van het bestaan van buitenplaats Gunterstein.



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

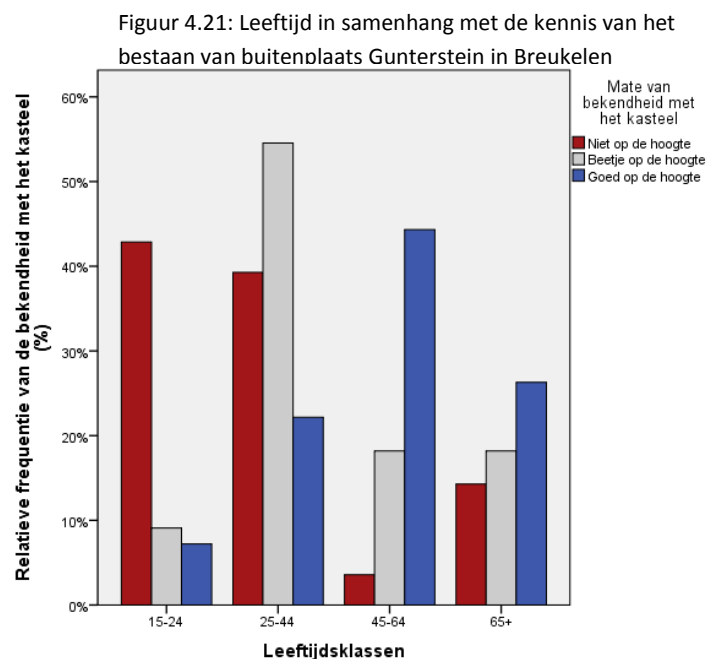
In figuur 4.20 is te zien dat naarmate de woonduur toeneemt, de kennis van het bestaan van buitenplaats Prattenburg en bijbehorende landgoed onder omwonden stijgt. Figuur 4.20 lijkt echter extremere getallen aan te geven dan figuur 4.19 over buitenplaats Gunterstein, maar hierbij moet goed rekening worden gehouden met de aangegeven percentages op de verticale as. De bewoners die het minst op de hoogte zijn van het buitenplaats Prattenburg, zijn de omwonenden die er 0-5 jaar wonen. De bewoners die relatief het meest 'een beetje op de hoogte zijn' van dit buitenplaats inclusief landgoed, wonen er 16-20 jaar, wat de middenklasse is. Tot slot, hebben de bewoners die goed op de hoogte van de buitenplaats Prattenburg een woonduur van 35-50 jaar.



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

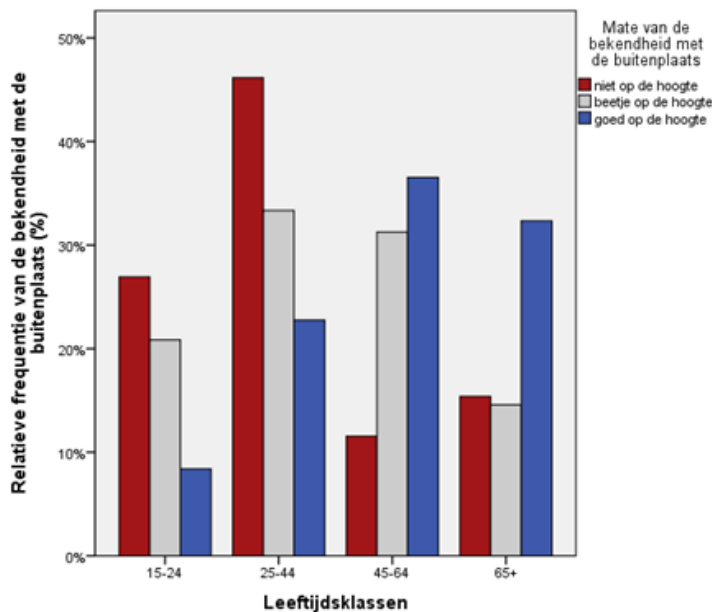
4.5.1.2 Verband leeftijd en kennis van bestaan buitenplaats/buitenplaats

Daarnaast is het interessant de kennis van het bestaan van de buitenplaatsen en de bijbehorende landgoederen te bekijken naar leeftijdsklassen. Deze verbanden worden weergegeven in figuren 4.21 en 4.22.



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Figuur 4.22: Leeftijd in samenhang met de kennis van het bestaan van buitenplaats Prattenburg in Veenendaal- Rhenen



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

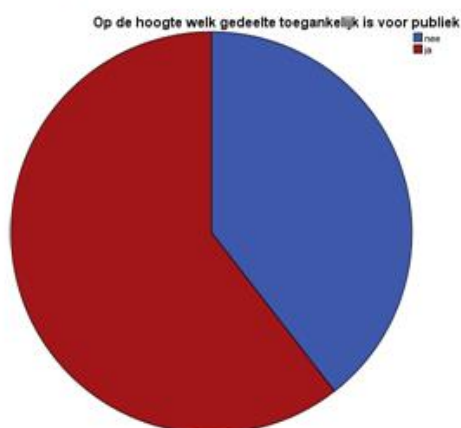
hoogte' zijn van buitenplaatsen Gunterstein en Prattenburg, terwijl de leeftijdsklassen 45-64 jaar en 65+ de grootste percentages omwonenden omvatten die 'goed op de hoogte zijn van het buitenplaatsen.

4.5.2 Kennis over de openbaarheid van een particulier bewoond kasteel en bijbehorende landgoed

De tweede vorm van kennis die van belang kan zijn op de beleving van toegankelijkheid van de particulier bewoonde buitenplaats en haar bijbehorende landgoed is de kennis over de openbaarheid van deze particulier bewoonde buitenplaats, zoals openingstijden en gedeelten die zijn opengesteld voor publiek. Ook hierbij zijn de twee locaties nader bekeken. Om te toetsen of deze omwonenden op de hoogte zijn van de openbaarheid van de particulier bewoonde buitenplaatsen en het bijbehorende landgoed zijn in de enquête twee vragen opgenomen die in de toetsing zijn meegenomen.

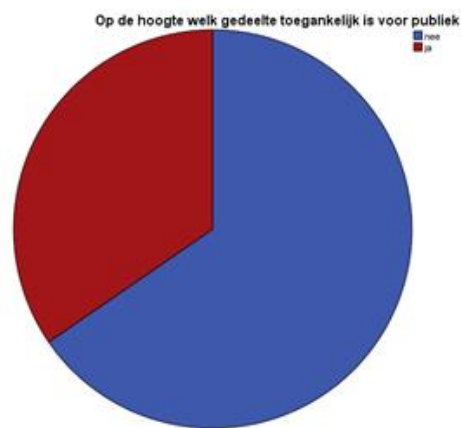
Allereerst wordt er gekeken naar de kennis van de omwonenden over welke gedeelten van buitenplaats Gunterstein en het bijbehorende landgoed zijn opengesteld. Bij de eerste vraag (figuur 4.23) of men op de hoogte is welke gedeelten opengesteld zijn voor publiek gaven 77 (39,5%) omwonenden aan dat zij niet op de hoogte zijn tegenover 118 (60,5%) omwonenden die wel op de hoogte zijn van de opengestelde delen van landgoed en buitenplaats Gunterstein. Ook de omwonenden van buitenplaats Prattenburg werd deze vraag gesteld. Het is hier opvallend dat er een non-respons is van 30 respondenten. De onderzoekers hebben geen verklaring voor de hoge non-respons op deze vraag. In totaal hebben 159 respondenten de vraag ingevuld, waarvan 104 (65,4%) respondenten aangeven dat ze niet op de hoogte zijn van welke delen opengesteld zijn en 55 (34,6%) respondenten die wel op de hoogte zijn van de opengestelde delen. In figuur 4.24 is de relatieve verdeling gepresenteerd.

Figuur 4.23: Kennis van omwonenden over toegankelijke delen Gunterstein



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Figuur 4.24: Kennis van omwonenden over toegankelijke delen Prattenburg



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

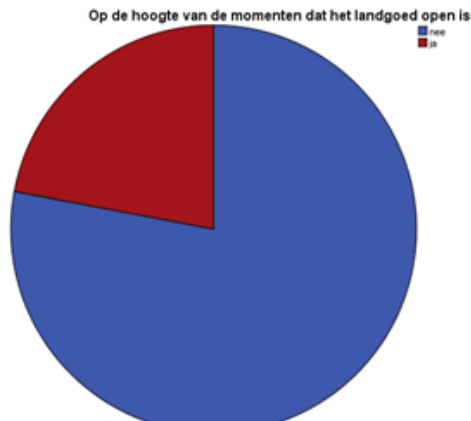
Bij de tweede vraag (zie figuur 4.25) wordt er gevraagd naar de kennis van de omwonenden over de momenten waarop het landgoed en de particulier bewoonde buitenplaats is opengesteld. Uit deze vraag blijkt dat de respondenten minder goed op de hoogte zijn van de momenten waarop het landgoed open is. In absolute cijfers betekent dit dat 137 (68,8%) respondenten aangeven niet op de hoogte zijn van de openingsmomenten van het landgoed van buitenplaats Gunterstein ten opzichte van 62 (31,2%) respondenten die aangeven wel op de hoogte te zijn. Dit is een groot verschil. De vraag of de respondenten op de hoogte zijn van de momenten waarop het landgoed is opengesteld voor publiek (zie figuur 4.26) blijkt bij Prattenburg meer dan driekwart nee te hebben geantwoord. Maar liefst 145 (78%) van de 186 respondenten gaven aan dat ze niet op de hoogte zijn van de openingstijden van het landgoed van Prattenburg. Het verschil tussen wel en niet op de hoogte zijn is enorm.

Figuur 4.25: Kennis van omwonenden over de toegankelijke momenten Gunterstein



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Figuur 4.26: Kennis van omwonenden over toegankelijke momenten Prattenburg



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Bij de vraag naar de gedeelten die opengesteld zijn, is een duidelijk relatief verschil te zien in de antwoorden van Breukelen (39,5% nee en 60,5% ja) en Prattenburg (65,4% nee en 34,6% ja). De verschillen op het gebied van het op de hoogte zijn van de openingstijden tussen Gunterstein (68,6% nee en 31,2% ja) en Prattenburg (78% nee en 22% ja) zijn groot maar wel kleiner dan de voorgaande vraag.

Om deze gegevens in verband te brengen met de beleving van toegankelijkheid van het landgoed is er voor allebei de vragen een variantieanalyse uitgevoerd. Wanneer de vraag over de gedeelten van de particulier bewoonde buitenplaats worden getoetst, blijkt dat de hypothese over Breukelen niet significant is. Er kunnen dus geen uitspraken worden gedaan over een eventueel verband tussen deze factoren.

Breukelen:
F (1; 185); p= 0,000
Nulhypothese met 95%
betrouwbaarheid verworpen

Wanneer de hypothese over de opengestelde delen van de particulier bewoonde buitenplaats wordt getoetst, blijkt dat de hypothese over Veenendaal-Rhenen niet significant is. Er kunnen dus geen uitspraken worden gedaan over een eventueel verband tussen deze factoren.

Veenendaal-Rhenen:
F (1; 146); p = 0,000
Nulhypothese met 95%
betrouwbaarheid verworpen

Er is ook een variantieanalyse uitgevoerd over de vraag naar de kennis van de bewoners over de momenten dat het landgoed van buitenplaats Gunterstein is opengesteld. Uit de toets blijkt dat de hypothese niet significant is. Er kunnen dus geen uitspraken worden gedaan over een eventueel verband tussen deze factoren.

Breukelen:
F (1; 188); p= 0,000
Nulhypothese met 95%
betrouwbaarheid verworpen

Wanneer het verband wordt getoetst over de kennis van de bewoners over de momenten dat het landgoed van buitenplaats Prattenburg is opengesteld en de beleving van de toegankelijkheid van de bewoners over het landgoed van de buitenplaats. Het blijkt dat de hypothese niet significant is. Er kunnen dus verder geen uitspraken worden gedaan over een eventueel verband tussen deze factoren.

Veenendaal-Rhenen:
F (1; 173); p= 0,000
Nulhypothese met 95%
betrouwbaarheid verworpen

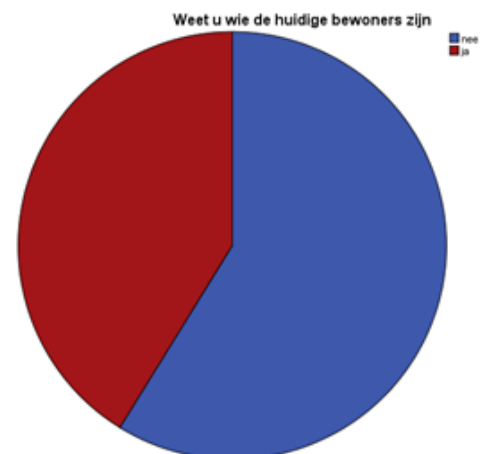
4.5.3 Bekendheid met de bewoners

De laatste soort kennis welke mogelijk van belang is op de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats, is de bekendheid met de bewoners. Om erachter te komen of de omwonenden bekend zijn met de bewoners, zijn er in de enquête twee vragen opgesteld. Een hiervan is getoetst aan de hand van een 'ja / nee' vraag: Weet u wie de huidige bewoners zijn van de buitenplaats? Vervolgens is er nog een open vraag gesteld waar respondenten in grote lijnen konden aangeven waaruit deze kennis bestaat, bijvoorbeeld namen van vorige bewoners of kennis over betrokkenheid van de bewoners met de omgeving.

Wanneer deze vraag over de buitenplaatsen gesteld wordt aan de bewoners van Breukelen blijkt de vraag een valide respons van 199 antwoorden te hebben. Er is een respondent geweest die deze vraag niet heeft ingevuld en er waren 44 respondenten die deze vraag door de routing mochten overslaan. Van de 199 valide antwoorden gaf een grote meerderheid aan de bewoners te kennen (zie figuur 4.27). In totaal gaven 117 respondenten aan dat zij weten van wie de huidige bewoners buitenplaats Gunterstein zijn. Dit is ruim 58%. Dit betekent dat de overige 82 (41,2%) respondenten niet weten wie de huidige bewoners zijn.

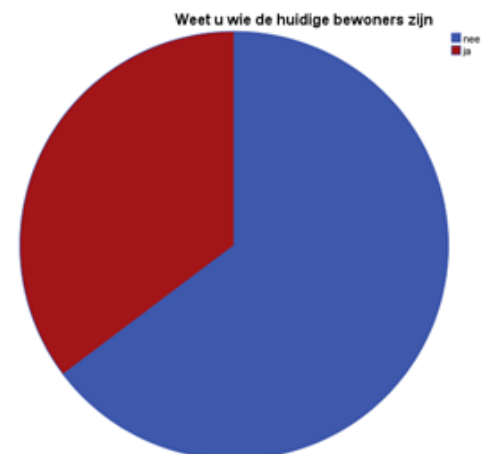
De bewoners van Veenendaal-Rhenen hebben deze zelfde vraag in mogen vullen. Deze vraag heeft een valide respons van 187 antwoorden. Er zijn drie respondenten geweest die deze vraag niet hebben ingevuld en er waren 52 respondenten die deze vraag door de routing mochten overslaan. Van de 187 valide antwoorden gaf een grote meerderheid aan de bewoners niet te kennen (zie figuur 4.28). In totaal gaven 121 respondenten aan dat zij niet weten wie de huidige bewoners zijn van buitenplaats Prattenburg. Dit is bijna 65%. Dit betekent dat de overige 66 (35,3%) respondenten niet weten wie de huidige bewoners zijn.

Figuur 4.27: Kennis van omwonenden over bewoners Gunterstein



Bron: Faculteit Geowetenschappen
UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Figuur 4.28: Kennis van omwonenden over bewoners Prattenburg



Bron: Faculteit Geowetenschappen
UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Om deze gegevens in verband te brengen met de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats is er een variantieanalyse uitgevoerd. Uit deze analyse blijkt dat de hypothese van Breukelen niet significant is en de nulhypothese verworpen wordt. Dit is blijkt echter anders te zijn voor Prattenburg. Uit deze analyse blijkt dat de nulhypothese van Veenendaal-Rhenen significant is en de nulhypothese aangenomen wordt. Dit houdt in dat bekend zijn met de bewoners van buitenplaats Prattenburg invloed heeft op de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.

Breukelen:
F (1; 14,431); $p = 0,000$
Nulhypothese met 99%
betrouwbaarheid verworpen

Veenendaal- Rhenen:
F (2; 0,393); $p = 0,676$
Nulhypothese met 95%
betrouwbaarheid aangenomen

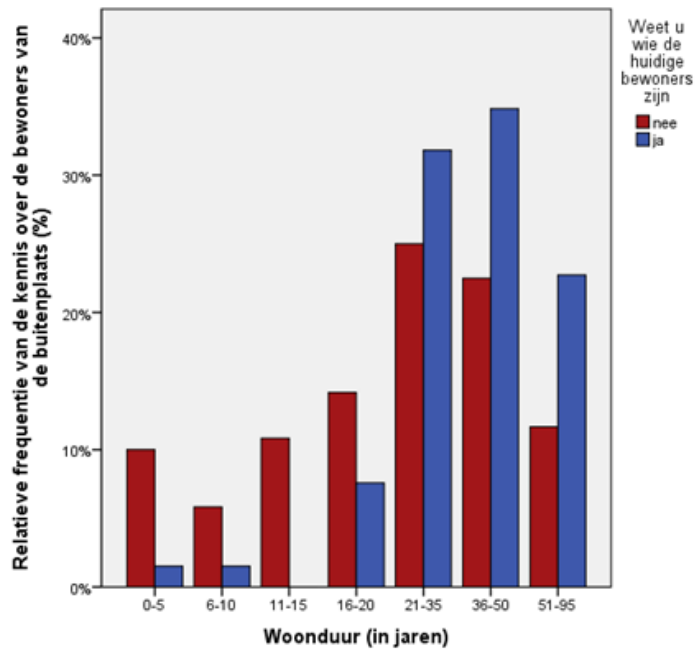
Als de respondent bij de vraag had aangegeven de bewoners van de buitenplaats te herkennen, werden ze doorgestuurd naar de volgende vraag: “U heeft aangegeven dat u weet wie de bewoners van de buitenplaats zijn. Kunt u in het kort beschrijven wat u over de bewoners weet?”. De antwoorden die zijn verkregen, zijn gecodeerd en worden in deze paragraaf besproken. In Breukelen is deze vraag door 113 respondenten beantwoord. Van deze 113 respondenten gaven 33 respondenten aan de huidige bewoners van naam te kennen. 29 respondenten gaven aan te weten dat Jhr. Mr. Quarles van Ufford de vorige bewoner was van buitenplaats Gunterstein. Verder gaven 7 respondenten aan de huidige bewoners betrokken te vinden bij de samenleving en het behouden van erfgoed. Er gaven echter maar 2 respondenten aan niet veel te weten van de bewoners van buitenplaats Gunterstein. Er kan dus worden gesteld dat de meeste respondenten op de hoogte zijn wie de bewoners zijn van buitenplaats Gunterstein. Deze kennis gaat echter niet veel verder dan de naam van de bewoners. In Veenendaal-Rhenen is deze vraag door minder respondenten beantwoord, namelijk door 85 respondenten. Van deze 85 respondenten gaven 36 respondenten aan de bewoners van buitenplaats Prattenburg van naam te kennen. 14 respondenten gaven aan de bewoners te kennen van gezicht en 7 respondenten gaven aan dat de bewoners veel doen aan het onderhoud van buitenplaats. In verhouding met Breukelen, gaven meer respondenten aan niet veel te weten over de bewoners, namelijk 7 respondenten. Er kan dus worden gesteld dat de meeste respondenten op de hoogte zijn wie de bewoners zijn van buitenplaats Prattenburg. Deze kennis gaat echter niet veel verder dan het kennen van de naam en het herkennen van het gezicht van de bewoners.

Als de twee onderzoeksgebieden worden vergeleken, kan er geen duidelijk verschil waargenomen worden in de kennis van de bewoners. De meeste respondenten geven aan de naam te weten van de bewoners van het buitenplaats/ buitenplaats en ze te herkennen van gezicht.

4.5.3.1 Verband woonduur en bekendheid met bewoners en buitenplaats Prattenburg

In figuur 4.29 is af te lezen dat naarmate bewoners van Veenendaal-Rhenen langer in de regio wonen, zij meer bekend zijn met de bewoners van de buitenplaats. Het aantal respondenten dat geen kennis heeft over de bewoners van Prattenburg neemt echter toe, maar in mindere mate dan het wel bekend zijn met de bewoners. Opvallend is de lage frequentie bij de woonduur van 11-15 jaar.

Figuur 4.29: Woonduur in samenhang met kennis over de bewoners van buitenplaats Prattenburg

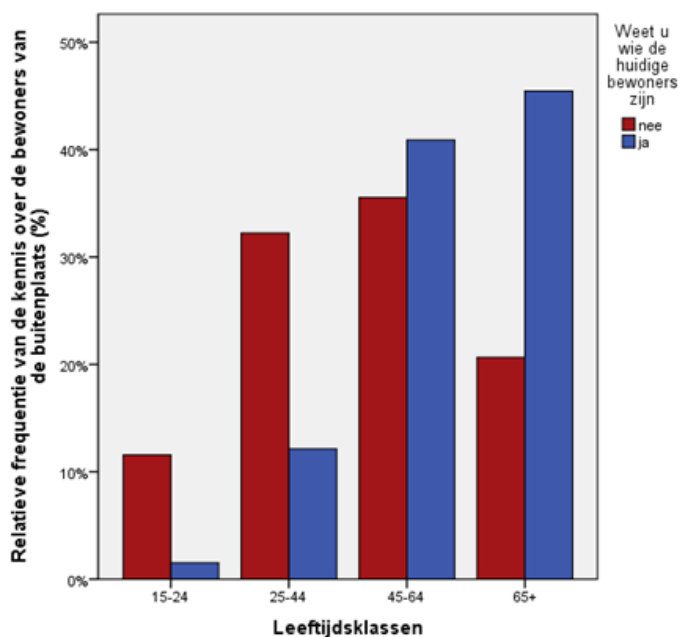


Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

4.5.3.2 Verband leeftijd en bekendheid met bewoners en buitenplaats Prattenburg

Figuur 4.30 laat zien dat vanaf de leeftijdsklasse 45-64 jaar bekend zijn met de bewoners van buitenplaats Prattenburg groter is dan de groep respondenten die niet bekend is met de bewoners. Het aantal respondenten dat niet bekend is met de bewoners bij de klasse 65+ is veel lager dan de respondenten die wel bekend zijn met de bewoners van de buitenplaats.

Figuur 4.30: Leeftijdsklassen in samenhang met kennis over de bewoners van buitenplaats Prattenburg



Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

4.6 Waardering

In deze paragraaf wordt gekeken naar de waardering van de omwonenden voor de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed. Er wordt verondersteld dat de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen van invloed is op de mate van waardering van de buitenplaats en bijbehorende landgoed. De waardering van de buitenplaats is opgedeeld in drie delen. Het eerste gedeelte gaat over de zichtbaarheid van de buitenplaats. Het tweede gedeelte gaat over het belang van het behoud van de buitenplaats. Er is voor gekozen om deze twee delen samen te voegen tot één construct. Hiervoor is gekozen, omdat de twee delen veel overlap hebben en allebei gebruik maken van een Likertschaal. Het derde gedeelte gaat over de betekenis van de buitenplaats voor de omwonenden.

4.6.1 Het belang van de buitenplaats in de omgeving

Om te toetsen of omwonenden de buitenplaats een belangrijk herkenningspunt vinden in hun woonomgeving, zijn er vijf stellingen opgesteld. Respondenten moesten op basis van een vijfpuntsschaal aangeven in wat voor mate zij het eens of oneens waren met de stelling.

In Breukelen gaf 73% van de 200 respondenten aan buitenplaats Gunterstein een belangrijk herkenningspunt te vinden voor de omgeving, maar vijf respondenten gaven aan het hier niet mee eens te zijn (zie tabel 4.8). Bij de volgende stelling gaf 70% van de respondenten aan zich thuis te voelen in hun woonplaats door herkenningspunten zoals historische gebouwen, echter waren er bij deze stelling ook de meeste respondenten het niet eens, namelijk 6%. Dit valt in het niets, bij de positieve antwoorden. Bij de overige stellingen is ook een groot percentage van de respondenten het eens met de stellingen. Zo vindt 90,9% van de respondenten dat buitenplaats Gunterstein een mooie buitenplaats is. Bij de volgende stelling geeft 87,5% van de respondenten aan het buitenplaats karakteristiek te vinden voor de omgeving. Uit de laatste stelling blijkt dat 89,4% van de respondenten het landgoed, wat bij buitenplaats Gunterstein hoort, mooi te vinden.

Al met al geeft het overgrote deel van de respondenten aan het buitenplaats Gunterstein te zien als een belangrijk herkenningspunt voor de omgeving en vinden ze het buitenplaats en het landgoed mooi.

Tabel 4.8: Belang van het buitenplaats in de omgeving door bewoners Breukelen

Stelling	Zeet oneens		Oneens		Niet oneens/ niet eens		Eens		Zeet eens		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Ik vind <u>buitenplaats</u> Gunterstein een belangrijk herkenningspunt voor de omgeving	1	0,5	4	2,0	29	14,6	107	43,9	58	29,1	199	100
Ik voel mij thuis in mijn woonplaats dankzij herkenningspunten zoals historische gebouwen	2	1,0	10	5,0	47	23,5	95	47,5	46	23,0	200	100
Ik vind <u>buitenplaats</u> Gunterstein mooi	0	0,0	4	2,0	14	7,0	125	62,8	56	28,1	199	100
Ik vind <u>buitenplaats</u> Gunterstein karakteristiek voor de omgeving	0	0,0	3	1,5	22	11,0	121	60,5	54	27,0	200	100
Ik vind het <u>landgoed/bos</u> van Gunterstein mooi	0	0,0	4	2,0	17	8,5	99	49,7	79	39,7	199	100

Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

In Veenendaal-Rhenen is deze vraag door iets minder respondenten beantwoord, namelijk 189. In tabel 4.9 is te zien dat sommige vragen niet zijn beantwoord en dus behoren tot de item non-respons. In Veenendaal-Rhenen gaf 70,8% van de respondenten aan buitenplaats Prattenburg een belangrijk herkenningspunt te vinden voor de omgeving. Bij de volgende stelling gaf 57,1% van de respondenten aan zich thuis te voelen in hun woonomgeving door herkenningspunten zoals historische gebouwen. 13,2% van de respondenten was het niet eens met deze stelling. Dit percentage valt echter in het niets, bij de positieve antwoorden. Bij de overige stellingen is een groot percentage van de respondenten het eens met de stellingen. Zo vindt 84,9% van de respondenten buitenplaats Prattenburg een mooie buitenplaats. Bij de volgende stelling geeft 68,1% aan buitenplaats karakteristiek te vinden voor de omgeving. Uit de laatste stelling blijkt dat 83,8% van de respondenten het landgoed, wat bij buitenplaats Prattenburg hoort, mooi te vinden.

Al met al geeft het overgrote deel van de respondenten aan buitenplaats Prattenburg te zien als een belangrijk herkenningspunt voor de omgeving en vinden ze de buitenplaats en het landgoed mooi.

Tabel 4.9: Belang van buitenplaats in de omgeving door bewoners Veenendaal/ Rhenen

Stelling	Zeet oneens		Oneens		Niet oneens/ niet eens		Eens		Zeet eens		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Ik vind <u>buitenplaats Prattenburg</u> een belangrijk herkenningspunt voor de omgeving	4	2,1	18	9,6	33	13,6	96	51,1	37	19,7	188	100
Ik voel mij thuis in mijn woonplaats dankzij herkenningspunten zoals historische gebouwen	5	4,1	22	9,1	54	28,6	86	45,5	22	11,6	189	100
Ik vind <u>buitenplaats Prattenburg</u> mooi	2	1,1	4	2,2	22	11,9	114	61,6	43	23,2	185	100
Ik vind <u>buitenplaats Prattenburg</u> karakteristiek voor de omgeving	3	1,6	14	7,4	42	22,3	102	54,3	26	13,8	188	100
Ik vind het <u>landgoed/bos</u> van Prattenburg mooi	2	1,1	1	0,5	9	4,8	92	48,7	85	35,1	189	100

Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Als de twee onderzoeksgebieden worden vergeleken, wordt het duidelijk dat in allebei de gebieden de meeste respondenten aangaven het eens te zijn met de stelling dat de buitenplaats een belangrijk herkenningspunt is in de omgeving. Verder blijkt dat de respondenten uit Veenendaal-Rhenen de buitenplaats relatief minder karakteristiek te vinden voor de omgeving. In allebei de onderzoeksgebieden geven, relatief gezien, hetzelfde aantal respondenten aan de buitenplaats mooi te vinden. In de volgende paragraaf wordt gekeken hoe de omwonenden van de buitenplaatsen staan tegenover het behoud van de betreffende buitenplaats. De paragraaf wordt afgesloten met een regressieanalyse met betrekking tot de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats en de mate van waardering voor de buitenplaats en bijbehorende landgoed. Waardering omvat hier de twee delen van zichtbaarheid en het belang van het behoud van de buitenwaardering.

4.6.2 Behoud van de buitenplaats

Om een verband vast te stellen tussen het belang wat omwonenden hechten aan het behoud van de buitenplaats en de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats, zijn drie stellingen opgesteld. Respondenten moesten ook bij deze stellingen op basis van een vijfpuntsschaal aangeven in wat voor mate zij het eens of oneens waren met de stelling.

In Breukelen gaf 85,4% van de 200 respondenten aan het belangrijk te vinden dat buitenplaats Gunterstein wordt behouden voor toekomstige generaties, maar twee respondenten gaven aan het hier niet mee eens te zijn (zie tabel 4.10). Bij de volgende stelling gaf 95,5% van de respondenten aan het jammer te vinden als buitenplaats Gunterstein zou verdwijnen, maar drie respondenten hebben bij deze stelling aangegeven het niet eens te zijn met deze stelling. Dit aantal valt in het niets, bij de positieve antwoorden. Bij de andere stelling is ook een groot percentage van de respondenten het eens met de stelling. Zo gaf 93% van de respondenten aan het jammer te vinden als het landgoed van buitenplaats Gunterstein onvoldoende zou worden onderhouden. Al met al geeft het overgrote deel van de respondenten aan het behoud van buitenplaats Gunterstein belangrijk te vinden.

Tabel 4.10: Belang van het behoud van de buitenplaats door bewoners Breukelen

Stelling	Zeet oneens		Oneens		Niet oneens/ niet eens		Eens		Zeet eens		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Ik vind het belangrijk dat buitenplaats Gunterstein wordt behouden voor toekomstige generaties	0	0,0	2	1,0	9	4,5	101	41,4	88	44,0	200	100
Ik vind het jammer als buitenplaats Gunterstein zou verdwijnen	0	0,0	3	1,5	6	3,0	79	39,7	111	55,8	199	100
Ik zou het jammer vinden als het landgoed van buitenplaats Gunterstein(gebouw en tuin) onvoldoende onderhouden wordt	0	0,0	0	0,0	14	7,0	100	50,0	86	43,0	200	100

Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

In Veenendaal-Rhenen is deze vraag door iets minder respondenten beantwoord, namelijk 191. In tabel 4.11 is te zien dat sommige vragen niet zijn beantwoord en dus behoren tot de item non-response. In Veenendaal-Rhenen gaf 91,6% van de respondenten aan het belangrijk te vinden dat buitenplaats Prattenburg wordt behouden voor toekomstige generaties. Bij de volgende stelling gaf 90% van de respondenten aan het jammer te vinden als buitenplaats Prattenburg zou verdwijnen, maar vier respondenten hebben bij deze stelling aangegeven het niet eens te zijn met deze stelling. Dit aantal valt in het niets, bij de positieve antwoorden. Bij de andere stelling is ook een groot percentage van de respondenten het eens met de stelling. Zo gaf 91,6% van de respondenten aan het jammer te vinden als het landgoed van buitenplaats Prattenburg onvoldoende zou worden onderhouden. Al met al geeft het overgrote deel van de respondenten aan het behoud van buitenplaats Prattenburg belangrijk te vinden.

Tabel 4.11: Belang van het behoud van het buitenplaats door bewoners Veenendaal/

Stelling	Zeet oneens		Oneens		Niet oneens/ niet eens		Eens		Zeet eens		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Ik vind het belangrijk dat buitenplaats Prattenburg wordt behouden voor toekomstige generaties	1	0,5	0	0,0	15	7,9	94	49,5	80	42,1	190	100
Ik vind het jammer als buitenplaats Prattenburg zou verdwijnen	0	0,0	4	2,1	15	6,2	81	42,4	91	47,6	191	100
Ik zou het jammer vinden als het landgoed van buitenplaats Prattenburg (gebouw en tuin) onvoldoende onderhouden wordt	0	0,0	3	1,6	13	6,8	102	53,4	73	38,2	191	100

Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Als de twee onderzoeksgebieden worden vergeleken wordt het duidelijk dat er geen opmerkelijk verschil is tussen de uitkomsten. In allebei de onderzoeksgebieden zijn de respondenten het eens dat de buitenplaats behouden moet blijven voor de toekomstige generaties en dat ze het jammer zouden vinden als de buitenplaats zou verdwijnen.

In het onderzoek wordt waardering niet gezien als een factor die invloed heeft op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats maar juist als een afhankelijke factor die wordt beïnvloed door de 'beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats'. Deze invloed is onderzocht door te kijken naar de invloed van de hierboven geanalyseerde beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats op de waardering van de buitenplaats en haar bijbehorende landgoed.

Om de gegevens van waardering in verband te brengen met de beleving van toegankelijk van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats is er een regressieanalyse uitgevoerd. De regressieanalyse toont aan dat de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats van de inwoners van Breukelen een significante invloed heeft op de waardering van de buitenplaats. Dit is een positief zwak verband. Dat wil zeggen dat de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats invloed heeft op de mate van waardering van de buitenplaats en bijbehorende landgoed. Uit de toets is gebleken dat 7,3% van de waardering verklaard wordt door de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.

Breukelen:
B= 0,037 p <0,001
Nulhypothese is met 99% betrouwbaarheid niet verworpen
Adjusted R²= 0,073,
F (1,186)=15.835. p<0.001

Uit de toets met betrekking tot Veenendaal-Rhenen blijkt dat er een significant verband is tussen de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats van de omwonenden van buitenplaats Prattenburg en de waardering van de buitenplaats en bijbehorende landgoed. Dit is een positief zwak verband. Dat wil zeggen dat de beleving van toegankelijkheid van het landgoed invloed heeft op de mate van waardering van de buitenplaats en bijbehorende landgoed.

Veenendaal-Rhenen:
B= 0,19 p <0,05
Nulhypothese is met 95% betrouwbaarheid niet verworpen
Adjusted R²= 0,018,
F (1,166)=4,121, p<0,05

Voor de waardering van buitenplaats Prattenburg geldt dat deze voor 1,8% verklaard wordt door de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats.

4.6.3 Betekenis van het buitenplaats

Als laatste wordt er gekeken naar de betekenis van de buitenplaats voor de omwonenden. Dit is gedaan door een openvraag in de enquête op te nemen. De vraag luidt als volgt: “Wat betekent de desbetreffende buitenplaats voor u?”. De antwoorden die zijn verkregen, zijn gecodeerd en worden in deze paragraaf besproken.

In Breukelen is deze vraag door 302 respondenten beantwoord. Van deze 302 respondenten gaven 18 respondenten aan dat buitenplaats Gunterstein geen of weinig betekenis voor hen heeft. 90 respondenten gaven aan het buitenplaats een mooi gebouw of het landgoed een mooie omgeving te vinden. 41 respondenten gaven aan het buitenplaats karakteristiek te vinden voor Breukelen en 20 respondenten gaven aan het een mooi stukje historie en cultuur te vinden voor de omgeving. Verder bleek uit het coderen van de openvraag dat 59 respondenten de omgeving van Gunterstein een fijne fiets- en/ of wandelomgeving vinden. Al met al kan dus worden gesteld dat buitenplaats Gunterstein een positieve betekenis heeft voor de respondenten.

In Veenendaal-Rhenen is deze vraag door minder respondenten beantwoord, namelijk door 257. Van deze 257 respondenten gaven 14 respondenten aan dat buitenplaats Prattenburg geen betekenis voor hen heeft. 74 respondenten gaven aan buitenplaats Prattenburg mooi te vinden en 70 respondenten gaven aan hier graag te komen om te wandelen en/ of te fietsen. 12 respondenten gaven aan het een mooi stukje historie te vinden. Er kan dus worden gesteld dat buitenplaats Prattenburg een positieve betekenis heeft voor de respondenten.

Als de twee onderzoeksgebieden worden vergeleken, kan er geen duidelijk verschil waargenomen worden in de betekenis van de buitenplaats voor de respondenten. De buitenplaats heeft in allebei de gevallen een positieve betekenis voor de respondenten.

4.7 Totale analyse

In de vorige paragrafen is gekeken wat voor invloed de verschillende factoren hebben op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. De verbanden kunnen echter verdwijnen wanneer er meerdere factoren worden meegenomen in de analyses. In de realiteit zijn vaak meerdere factoren samen van invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Daarom is er ook nog een grotere (*multiple*) analyse uitgevoerd waarin alle factoren zijn meegenomen en wordt de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats verklaard uit de combinatie van meerdere factoren. Met andere woorden: er zal gekeken worden naar wat voor invloed deze factoren samen hebben op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. De acht factoren zijn: woonduur, bezoekfrequentie, belang van signalisatie, tevredenheid over signalisatie, kennis over de bekendheid, kennis over de openbaarheid en bekendheid met bewoners. Dit kan betekenen dat sommige verbanden verdwijnen doordat zij in combinatie met andere factoren minder invloed hebben op de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen. Deze analyse is weer uitgevoerd voor zowel de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats van de omwonenden van buitenplaats Gunterstein als van de omwonenden van buitenplaats Prattenburg.

Uit de analyse over de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats van de omwonenden van buitenplaats Gunterstein blijkt het volgende. 21,9% van de variantie van de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van buitenplaats Gunterstein wordt bepaald door de acht onafhankelijke factoren. De tevredenheid over de signalisatie heeft het grootste aandeel in de verklaring voor de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van Gunterstein. Uit dezelfde analyse met betrekking tot Prattenburg is gebleken dat er een negatief verklaarde variantie is van 1,4%. Dit houdt in dat de onafhankelijk variabelen, na statistisch toetsen, de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats niet verklaren. Het model gaat niet op voor de werkelijkheid.

Al met al is het belangrijk om te onthouden dat de acht factoren elkaar onderling beïnvloeden en daardoor allemaal een aandeel hebben in de verklaring van de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen in de betreffende regio.

Tabel 4.12: Totale analyse Breukelen en Veenendaal-Rhenen

	Regressiemodel Breukelen			Regressiemodel Veenendaal-Rhenen		
	<i>B</i>	<i>SE B</i>	<i>Beta</i>	<i>B</i>	<i>SE B</i>	<i>Beta</i>
(Constant)	3,242	2,137		7,111	4,568	
Woonduur	,014	,011	,158	,036	,030	,402
Tevredenheid over signalisatie	1,533	,582	,312	,435	1,871	,068
Belang van signalisatie	-,189	,633	-,035*	-1,995	2,025	-,286
Bezoekfrequentie	-,001	,014	-,005	,521	,866	,148
Kennis over de bekendheid	1,179	1,095	,126	-1,261	2,318	-,136
Op de hoogte welke delen toegankelijk	,685	,506	,189	0,273	1,268	,066
Op de hoogte welke momenten toegankelijk	,071	,470	,022	1,765	1,226	1,440
Bekendheid met de bewoners	,536	,448	,159	-1,214	1,478	-,821
	<i>F</i>		3,214*	<i>F</i>		0,968
	<i>Adj. R²</i>		,219	<i>Adj. R²</i>		-,014
	* <i>p</i> < 0,05					

Bron: Faculteit Geowetenschappen UU, Leeronderzoek SGPL, 2017.

Conclusie

Hoe beleven de omwonenden van de particulier bewoonde buitenplaatsen Gunterstein en Prattenburg de toegankelijkheid van het landgoed? Om deze vraag te beantwoorden zijn de onderzoekers eerst de literatuur in gedoken om opzoek te gaan naar bestaande literatuur over de beleving van toegankelijkheid en bijbehorende fenomenen. Met deze bevindingen is onderzoek gedaan in Breukelen en Veenendaal-Rhenen. Uiteindelijk kan er met deze gegevens antwoord gegeven worden op de relevante vragen van dit onderzoek.

Ten eerste komt zowel uit de literatuur als uit dit onderzoek naar voren dat persoonskenmerken van invloed zijn op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed. In Breukelen is dit dan ook het geval en is er bij een langere woonduur tevens een hogere beleving van toegankelijkheid, maar in Veenendaal-Rhenen kan hier door het ontbreken van een verband geen uitspraak over gedaan worden.

Ten tweede toont de literatuur aan dat de beleving van toegankelijkheid van het landgoed meer wordt beleefd, wanneer omwonenden het buitenhuis van de particulier bewoonde buitenplaats meer bezoeken. Waar de 59,3% van de respondenten uit Breukelen het buitenhuis nog nooit hebben bezocht en de helft van de overige 40,7% slechts één of twee keer, hebben van alle respondenten uit Veenendaal-Rhenen 84% nooit het buitenhuis Prattenburg bezocht en de overige 16% slechts één of twee keer. Er is geen verband tussen de bezoekfrequentie van het buitenhuis en de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed. Hierdoor kunnen er geen verdere uitspraken worden gedaan over een mogelijk verband.

Ten derde laat de literatuur zien dat het belang en de tevredenheid over signalisatie rondom een particulier bewoonde buitenplaats van positieve invloed is op de beleving van toegankelijkheid van het landgoed. Echter blijkt uit de analyse dat er op beide locaties geen verband te vinden is. Hierdoor kunnen er geen uitspraken worden gedaan over het belang van signalisatie en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van zowel Gunterstein als Prattenburg. Wel is er een positief verband vastgesteld op beide locaties over de tevredenheid over de signalisatie en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed. Wanneer men dus tevreden is over de signalisatie, neemt tevens de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de buitenplaats toe.

Ten vierde blijkt uit de literatuur dat het hebben van de kennis over het bestaan van de particulier bewoonde buitenplaats en bijbehorende landgoed, het bekend zijn met de desbetreffende bewoners en de kennis van openbaarheid, uitgesplitst naar de gedeelten die openbaar zijn en de openingstijden, positief bijdragen aan de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Wat uit dit onderzoek blijkt is dat er inderdaad een positief verband is op beide locaties tussen de bekendheid met de buitenplaats en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed. Wanneer de omwonenden op de hoogte zijn het bestaan van een buitenplaats en bijbehorende landgoed, beleven zij het landgoed als meer toegankelijk. Daarnaast blijkt dat de respondenten uit Breukelen beter op de hoogte zijn van de gedeelten die opengesteld zijn en de momenten van toegankelijkheid dan de respondenten uit Veenendaal-Rhenen. Er is echter geen verband gevonden tussen zowel de kennis van openbaarheid en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed. Om deze reden mogen er geen verdere uitspraken worden gedaan. De laatste soort kennis die van belang wordt geacht voor de beleving van toegankelijkheid van het landgoed is het bekend zijn met de bewoners van de buitenplaatsen. De meerderheid van de respondenten in beide regio's gaf aan te weten wie de huidige bewoners zijn. Echter is ook hier geen verband aangetoond tussen deze kennis en de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats, waardoor er geen verdere uitspraken over kunnen worden gedaan.

Tot slot is uit de literatuur gebleken dat de beleving van toegankelijkheid van het landgoed bijdraagt aan de mate van waardering voor de desbetreffende buitenplaats en haar bijbehorende landgoed door omwonenden. Hierbij blijkt voor zowel Breukelen als Veenendaal-Rhenen een relatie te bestaan tussen de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen en de waardering voor de desbetreffende buitenplaats en bijbehorende landgoed. Dit houdt in dat de respondenten het desbetreffend landgoed en buitenhuis meer waarderen, wanneer de beleving van toegankelijkheid van het landgoed groter is.

Met deze gegevens kan de hoofdvraag van dit onderzoek worden beantwoord:

‘In hoeverre hebben de persoonskenmerken van de omwonenden, de bezoekfrequentie en de kennis van het particulier bewoonde buitenplaats en haar bijbehorende landgoed invloed op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed van de desbetreffende buitenplaats?’

Al met al kan er gesteld worden dat het merendeel van de respondenten het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen als voldoende toegankelijk beschouwen. De uitkomsten van de deelvragen laten de verschillende invloeden op de beleving van de toegankelijkheid van het landgoed zien. De werkelijkheid is echter complex en daarom zijn de factoren samen meegenomen in een multiple regressie. Hieruit blijkt dat bijna alle factoren niet significant zijn wanneer zij elkaar ook intern beïnvloeden. Over een aantal voorgenoemde factoren kunnen, dankzij het missen van verbanden door de complexe samenstelling van de werkelijkheid, geen uitspraken gedaan worden. Er kan gesteld worden dat in Breukelen 22% van de variantie van de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de buitenplaats Gunterstein wordt bepaald door de acht onafhankelijke factoren. Dit maakt juist de verbanden waarover uitspraken gedaan kunnen worden interessant. Concluderend valt te stellen dat factoren zoals een hogere mate van tevredenheid over signalisatie, een betere bekendheid van omwonenden van het bestaan van buitenplaats Gunterstein in positieve zin bijdraagt aan de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de buitenplaats. Daarnaast draagt de positieve beleving van toegankelijkheid het landgoed van Gunterstein bij aan een grotere waardering van desbetreffend buitenplaatsen en bijbehorende landgoederen. In Veenendaal-Rhenen wordt echter 0% van de beleving van toegankelijkheid van het landgoed bepaald door de acht onafhankelijke factoren. Het is echter ook interessant om te kijken naar de enkelvoudige analyses. Hierbij zijn zowel voor Breukelen als Veenendaal-Rhenen significante verbanden te vinden.

Er valt af te leiden dat het draagvlak onder de lokale samenleving voor landgoederen van particulier bewoonde buitenplaatsen kan worden vergroot. Wanneer men dit draagvlak wil vergroten, moet er vooral gekeken worden naar de factoren die er, aldus de literatuur en dit onderzoek, toe doen: tevredenheid over signalisatie, een betere bekendheid van omwonenden over het bestaan van een buitenplaats en deels de woonduur van de omwonenden, alleen bij Breukelen. Wanneer rekening wordt gehouden met bovenstaande factoren, kan de mate van beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats toenemen, waardoor de mate van waardering van de buitenplaats en bijbehorende landgoed toe kan nemen.

Discussie

In dit onderdeel komen een aantal kanttekeningen aanbod die in het onderzoek naar voren zijn gekomen. Voor dit onderzoek zijn op twee verschillende locaties enquêtes afgenomen om de invloed

van de verschillende factoren die invloed hebben op de beleving van toegankelijkheid van het landgoed te meten. Er is in een straal van twee kilometer rondom Gunterstein en een straal van twee kilometer rondom Prattenburg 486 omwonenden geënquêteerd naar de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen.

Na statisch toetsen blijkt dat in Veenendaal-Rhenen, in tegenstelling tot Breukelen, geen verband is tussen een langere woonduur en een hogere beleving van toegankelijkheid van het landgoed van desbetreffende buitenplaats. Dit resultaat is niet in overeenstemming met de verwachting dat mensen het landgoed toegankelijker beleven wanneer zij langer in de omgeving wonen. Een mogelijke verklaring voor dit resultaat is dat buitenplaats Prattenburg, in tegenstelling tot buitenplaats Gunterstein, aan de rand van de woonwijken ligt en niet direct zichtbaar is voor omwonenden. Mensen komen hierdoor minder vaak zomaar langs de buitenplaats. Gunterstein ligt aan het centrum, waardoor mensen hier constant bewust zijn dat de buitenplaats hier ligt.

Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat er in deze steekproefpopulatie, in tegenstelling tot wat de literatuur aantoont, geen verband kan worden gevonden tussen het bekend zijn met de bewoners en de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de desbetreffende buitenplaatsen. Dit resultaat kan samenhangen met het daadwerkelijk kennen van bewoners. Veel omwonenden hebben aangegeven de bewoners van beide buitenplaatsen wel te herkennen of namen te weten. Maar daadwerkelijk sociaal intensief contact met deze bewoners is vrijwel niet aanwezig bij de steekproefpopulatie. Dit daadwerkelijk contact zou de missende link kunnen spelen in de afwezigheid van het verband.

Het huidige onderzoek is hiermee een aanvulling op de bestaande literatuur over de beleving van toegankelijkheid van de landgoederen van de particulier bewoonde buitenplaatsen. Eerdere onderzoeken zijn niet specifiek ingegaan op het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats. Op basis van dit onderzoek kunnen de factoren worden aangewezen die van invloed zijn op deze beleving.

De belangrijkste kanttekening is dat het de steekproef van 486 respondenten van Breukelen en Veenendaal-Rhenen niet representatief is, ondanks de aselechte steekproef. Dit wil zeggen dat het onderzoek niet kan worden toegepast op alle omwonenden van particulier bewoonde buitenplaatsen dus niet gegeneraliseerd kan worden. Resultaten zijn enkel van toepassing op de respondenten van Breukelen en Veenendaal-Rhenen. Verbanden die nu over het algemeen niet gevonden zijn kunnen op andere locaties mogelijk wel van toepassing zijn. Om nog dieper beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats in te kunnen gaan is nog meer empirisch materiaal nodig. In een vervolgonderzoek kan, om dit materiaal te verkrijgen, gebruik worden gemaakt van mixed methodes. Hier wordt het samenvoegen van zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek zoals enquêtes en interviews mee bedoeld om een nieuwe dimensie toe te voegen aan het onderzoek. Ook het enquêteren op meer verschillende dagen van de week en de enquêteertijden veranderen zou mogelijk andere verbanden aan kunnen tonen. Daarnaast zijn sommige thema's in dit onderzoek onderbelicht. Denk hierbij aan het begrip waardering waar in mindere mate aandacht voor is geweest. Nu de verschillende oorzaken van de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaatsen zijn toegelicht kan het juist interessant zijn hiermee verder te werken.

Suggesties vervolgonderzoek

Er zijn uitbreidingen op dit onderzoek nodig om de factoren waarvan aangetoond is dat deze een positief verband hebben met de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van particulier

bewoonde buitenplaatsen. Wanneer wordt achterhaald hoe deze factoren precies van invloed zijn op de beleving van toegankelijkheid van het landgoed van de particulier bewoonde buitenplaats kunnen aanpassingen in bijvoorbeeld de omgeving worden gedaan. Op deze manier zou eventueel de beleving van toegankelijkheid van het landgoed worden gestimuleerd, waardoor de waardering van desbetreffende buitenplaats en bijbehorende landgoed toe kan nemen. Hiermee zou uiteindelijk het draagvlak voor particulier bewoonde buitenplaatsen en het bijbehorende landgoed, onder de omwonenden, worden vergroot.

Literatuur

- Alieke Bruins (2011). Betrokken bij cultuurgoed. Verkregen van <http://www.meesterindetaal.nl/wp-content/uploads/2011/11/Betrokken-bij-cultuurgoed1.pdf>
- Aplin, G. (2002) Heritage; identification, conservation, and management. Oxford UP, South Melbourne.
- Berg, A. E. van den, & Casimir, T. (2002). *Landschapsbeleving en cultuurhistorie; een theoretische en empirische verkenning van de invloed van cultuurhistorie op de beleving van het landschap* (No. 582, p. 77). Alterra.
- Berger, J, Rot, L., Steenbergen, I., & Wiegersma, R. (2013). Binding en identiteit: bij kasteel neerijnen en kasteel vorden. Utrecht: Nederlandse Kastelen Stichting.
- Boer, T. A. de, Jochem, R., & Henkens, R. J. H. G. (2004). *Het recreatief gebruik van bos-en natuurgebieden in relatie tot de toegankelijkheid van het agrarisch gebied; een modelstudie naar toegankelijkheid* (No. 884). Alterra.
- Broek, A. van den (2014). *Culturele activiteiten in 2012: bezoek, beoefening en steun*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Broek, A. van den, Haan, J. den, & Huysmans, F. (2009) Cultuurbewonderaars en cultuurbeoefenaars – trends in cultuurparticipatie en mediagebruik, SCP: Den Haag.
- Budruk, M., S.A. Wilhelm Stanis, I.E. Schneider & D.H. Anderson (2011) Differentiating Place Attachment Dimensions Among Proximate and Distant Visitors to Two Water-Based Recreation Areas, Society & Natural Resources. In: An International Journal, 24 (9), 917-932.
- Buurtcompas. (z.j.). Rhenendael. Geraadpleegd van <http://www.weetmeer.nl/buurt/Rhenen/Rhenendael/03400503>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, 15 juli). Kerncijfers wijken en buurten 2015. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2015/48/kerncijfers-wijken-en-buurten-2015>
- Centraal Bureau voor de statistiek (2017, 1 maart). Kerncijfers wijken en buurten 2016. Geraadpleegd van: <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83487NED&D1=4,7-11,27-31&D2=11700,12990,14035,14043&VW=T>
- C.L. van Groningen, *De Utrechtse heuvelrug. De Stichtse Lustwarande. Buitens in het groen*. Waanders Uitgevers / Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist 1999
- Coeterier, J.F. (1995), De beleving van cultuurhistorische objecten; een verkennend onderzoek in de Meierij van Den Bosch. DLO-Staring Centrum, Wageningen (Rapport 433).
- Coeterier, F. J. (2002). Lay people's evaluation of historic sites. *Landscape and Urban Planning*, 59, 111-123.

- Driessen, V. (2010) Warning - Do (not) enter, de publieksontsluiting van kasteelruïnes in Nederland, NKS: Wijk bij Duurstede
- Eerden, M., Luiten, E., Zanden, A. van der, Kolen, J., & During, R. (2008). *Op historische gronden: Erfgoed in een context van Ruimtelijk ontwerp, planning en democratie*. Geraadpleegd van https://cultureelerfgoed.nl/sites/default/files/downloads/dossiers/op_historische_gronden_onderwijsnetwerk_belvedere_2008.pdf
- Eerelman, M. (1996), Heritage in Holland, een onderzoek naar de presentatie van het verleden in vijf Utrechtse kastelen. Doctoraalscriptie voor de Studie Algemene Letteren, specialisatie Cultuureducatie. Universiteit Utrecht.
- Erfgoed Nederland (2008), Monumenten stemmen, visies op modernisering van de monumentenzorg. Eindhoven: Drukkerij Lecturis.
- Feltman, M. (2011). *Een kasteelruïne om de hoek: Wat betekenen kasteelruïnes voor omwonenden en hoe wensen zij de ruïne in de toekomst te beleven?* Wijk bij Duurstede: NKS
- Gemeente Veendam. (2017a). *Buurtprofiel 't Franse Gat*. Geraadpleegd van https://www.veenendaal.nl/fileadmin/files/Veenendaal/documenten/wonen-leven/uw_wijk/Buurtprofiel_Franse_Gat.pdf
- Gemeente Veendam. (2017b). *Buurtprofiel Petenbos*. Geraadpleegd van https://www.veenendaal.nl/fileadmin/files/Veenendaal/documenten/wonen-leven/uw_wijk/Buurtprofiel_Petenbos.pdf
- Gorp, B. van (2000) 'Het belang van erfgoed-educatie', in: Geografie Educatief, Vol. 9, nummer 1, p. 30-33
- Gorp, B. van (2003), Bezienswaardig? Historisch- geografisch erfgoed in toeristische beeldvorming. Delft: Uitgeverij Eburon.
- Gunterstein (z.j.). Kastelen en Buitenplaatsen in Utrecht. Verkregen van: <http://www.kasteleninutrecht.eu/>
- Graham, B., G. Ashworth & J. Turnbridge (2000), A Geography of Heritage-Power, Culture & Economy. London: Arnold.
- Graham, B. (2002) Heritage as Knowledge: Capital or Culture? Urban Studies, Vol. 39, p.1003-1017. Carfax Publishing.
- Handboek Toegankelijkheid Publieke Gebouwen (z.j.). Opgevraagd op 1 mei 2017. Verkregen van de website: <http://www.toegankelijkgebouw.be/Handboek/tabid/36/Default.aspx>
- Huitema, D. (2005). In een groen, groen polderland: de mix tussen corporatisme en lobbyisme in het Nederlandse milieubeleid. *Beleid en Maatschappij*, 32(4), 199-210.
- I Amsterdam. (2015). Breukelen. Geraadpleegd van <http://www.iamsterdam.com/en/visiting/areas/city-escapes/castles-and-gardens/breukelen>

Janssen, H.L., Kylstra-Wielinga, J.M.M., & Olde Meierink, B. (1996) 1000 jaar kastelen in Nederland. Funcite en vorm door de eeuwen heen. Utrecht: Uitgeverij Matrijs

Jong, R. de (2013). *Landgoed zonder grenzen*. Gemeente Brummen: Buiting Advies

Liddiard, R. (2005) *Castles in context, powers, symbolism and landscape. 1066 to 1500*. Cheshire: Windgather Press.

Kasteel Hoensbroek (z.j.). Bezoek de Big Five in Nederland. Opgevraagd op 13 mei, 2014, verkregen van <http://www.kasteelhoensbroek.nl/evenement/bezoek-de-big-five-nederland>

“Kastelen” (z.j.). *Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*. Verkregen van: <https://cultureelerfgoed.nl/dossiers/kastelen-en-buitenplaatsen/kastelen>

KasteleninUtrecht.eu. (z.j.). Gunterstein. Geraadpleegd van <http://www.kasteleninutrecht.eu/Gunterstein.htm>

Kastelen in Utrecht (z.j.). Oudaen. Verkregen van <http://www.kasteleninutrecht.eu/Oudaen.htm>

Kuypers, J & Wiss, S. (2009). Beter beleven van erfgoed: een onderzoek naar de informatiebehoefte over kastelen. Wijk bij Duurstede: Nederlandse Kastelenstichting.

Kylstra-Wielinga, J.M.M. (1999), Kastelen en buitenplaatsen. Amsterdam: Stichting Open Monumentendag

Lowenthal, D. (1993) *The past is a foreign country*. Cambridge: University Press.

Lowenthal, D. (1998), *The Heritage Crusade and the Spoils of History*, 5e druk, Cambridge University Press, Cambridge.

Maarsen 2000. (2009). Gebiedsomschrijving gemeente Maarsen. Geraadpleegd van https://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0ahUKEwishqbe9KvUAhWJ2BoKHATRAIkQFghJMAU&url=http%3A%2F%2Fwww.maarsen2000.nl%2Fattachm ents%2Farticle%2F95%2Fbijlage%25201%2520kernen_deel%25201.pdf&usg=AFQjCNE7m1_YnFvNOVaXS7Drp_u0YIM-GA

Nijs, P. de. (2011, 12 december). Gunterstein; if then is now. Geraadpleegd van <http://ifthenisnow.eu/nl/pointsofinterest/gunterstein>

Openstelling (z.j.) In *Landgoed Prattenburg*. Opgevraagd op 8 mei, 2017, verkregen van <http://www.prattenburg.nl/index.php/recreatie>

Over Prattenburg. (2017). Geraadpleegd op 7 juni, 2017, van <http://www.prattenburg.nl/index.php/overige-activiteiten>

Paulson, K., E. (2007), *Strategy and Sentiment: Mobilizing Heritage in Defense of Place*. *Qual Sociol* 30, pp. 1-19.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap (2008), *Een lust, geen last. Visie op modernisering van de monumentenzorg*. Den Haag: Sdu.

Prattenburg (z.j.). Kastelen en Buitenplaatsen in Utrecht. Verkregen van:
<http://www.kasteleninutrecht.eu/>

Provincie Utrecht. (2014). DE UTRECHTSE BUITENPLAATSBIOTOOP (Kenmerken en Ambities Vecht, Stichtse Lustwarande, Langbroekerwetering, Laagte van Pijnenburg, Amersfoortseweg, Valleilandgoederen, Amelisweerden, Landgoed Linschoten, Kasteel De Haar). Verkregen van :

https://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwib09Tu6MvTAhXSLIAKHZ1MAG4QFggmMAA&url=https%3A%2F%2Fwww.provincieutrecht.nl%2Fpublish%2Fpages%2F268670%2Fde_utrechtse_buitenplaatsenbiotoop.pdf&usg=AFQjCNHEIUfK4Exp_YdDIES2wld_qTB-2Q

Utrechtse Buitenplaatsen. (z.j.). Over Utrechtse Buitenplaatsen. Geraadpleegd van
<http://www.utrechtsebuitenplaatsen.nl/over>

Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (2015). Kennis voor collecties: project Museumapp. Geraadpleegd van <http://www.kennisvoorcollecties.nl/programmas/toegankelijkheid/museumapp/>

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (z.j. a). Erfgoed en publiek. Opgevraagd op 30 april 2017. Verkregen van de website <https://erfgoedmonitor.nl/specials/erfgoed-en-publiek>

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (z.j. b). Overgangsrecht Monumentenwet 1988 naar Omgevingswet. Opgevraagd op 30 april 2017. Verkregen van de website <https://cultureelerfgoed.nl/dossiers/erfgoedwet/overgangsrecht-monumentenwet-1988-naar-omgevingswet>

Ronnes, H. (2006) Architecture and Elite Culture in the United Provinces, England and Ireland, 1500-1700. Amsterdam University Press; Pallas Publications.

Rossum, E. van (2016). Van A (ambitie) naar B (estemmingsplan). Verkregen van de NKS. https://www.kastelen.nl/_kastelen/content/documenten/ambbes.pdf

RTV Utrecht (2009, 20 juli). Landgoed Prattenburg 2/4: schoolklas op bezoek. Verkregen van <https://www.youtube.com/watch?v=Fpw5JQOHNUk>

Rynk, R. van. (2014). Maatschappelijke trends en het cultureel erfgoed in Vlaanderen. Geraadpleegd van
<http://www.kunstenenerfgoed.be/sites/default/files/uploads/140926%20trends%20en%20cultureel%20erfgoed.pdf>

Scheepers, P., Tobi, H., & Boeije, H. (2016). *Onderzoeksmethoden* (9e ed.). Amsterdam, Nederland: Boom.

Schijndel, B. van, & Wal, H. (2011). *Basisboek ruimtelijke ordening en planologie*. Noordhoff.

Stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen (2014a). Landelijke kaart - (Complex) Historische Buitenplaatsen. Verkregen van <http://www.skbl.nl/over-kbl/landelijke-kaart/>

Stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen (2014b). Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen. Verkregen van <http://www.skbl.nl/over-kbl/kastelen/>

- Utrechtse Buitenplaatsen. (z.j. a) Geraadpleegd op 13 juni, 2017, van <http://www.utrechtsebuitenplaatsen.nl/buitenplaats/gunterstein>
- Utrechtse Buitenplaatsen. (z.j. b) Geraadpleegd op 13 juni, 2017, van <http://www.utrechtsebuitenplaatsen.nl/buitenplaats/prattenburg>
- Vakblad Natuur Bos Landschap (2013). Schipperen op een particuliere buitenplaats. Verkregen van <http://edepot.wur.nl/274380>
- Veer, M., Abma, R., & van Duinhoven, G. (2006). Openstelling van bos en natuur. *Vakblad Natuur Bos Landschap*, 3(3), 2-8.
- Verschuure-Stuip, G. A. (2015, oktober). De buitenplaatsbiotoop of landgoedbiotoop: Nieuwe allianties in de bescherming van buitenplaatsen en landgoederen (Zuid Holland en Utrecht). *Vitruvius*, 2015(33), 18-23.
- Versterking CliëntenPositie (2007). Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid: beknopte handreiking voor lokale belangenbehartigers. Verkregen van de website: www.kombeterbinnen.nl/docs/VCP%20handreiking%20toegankelijkheid.doc
- Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid (z.j.). *Toegankelijkheid van signalisatie en informatie van in en rond het gebouw*. Verkregen van de website: http://www.entervzw.be/sites/default/files/toegankelijkheid_signalisatie.pdf
- Vogelzang, F. (2014, december). Buitenplaatsen als exportproduct? Een relatie tussen Italië, de Zuidelijke Nederlanden en de Republiek. *Kasteel & Buitenplaats*, 16(47), 3-27.
- Vogelzang, F. (2016, 7 december). Nieuwe functies voor kastelen en buitenplaatsen: een eeuw herbestemming. Wijk bij Duurstede: Nederlandse Kastelen Stichting
- Vries, W.V. de (2010) Cultureel erfgoed: waardevol of waardeloos? Een empirisch onderzoek onder jongeren uit Amsterdam Nieuw-West naar de waardering voor en het begrip van cultureel erfgoed in hun omgeving. Master-scriptie Kunsten, Cultuur en Media. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Walterus, J. (2014, 21 december). Het cijferboek cultureel erfgoed 2014. 2020. Geraadpleegd van <https://faro.be/blogs/jeroen-walterus/het-cijferboek-cultureel-erfgoed-2014-is-gepubliceerd>
- Wijk, Maarten (2012). Handboek voor toegankelijkheid: over de ergonomie van buitenruimten, gebouwen en woningen. Doetinchem, the Netherlands: Reed Business.
- Zicht op de Vechtstreek (z.j.). Wandelroute Park Gunterstein. Verkregen van http://www.zichtopdevechtstreek.nl/upload/div/wandelroute_park_gunterstein.pdf

Bijlage 1: Enquêteer schema

Breukelen	Groep	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Ochtend	1					
	2					
	3					
	4			Carmen en Lara		Carmen en Lara
Middag	1	Bert, Amber		Amber	Bert, Amber	
	2			Renske, Claire	Renske, Claire	
	3		Lenard, Tomas			Lenard, Tomas
	4			Carmen en Lara		Carmen en Lara
Avond	1	Bert, Amber			Bert, Amber	Bert
	2			Renske, Claire	Renske, Claire	

Veenendaal	Groep	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Ochtend	1			Elizabeth		Elizabeth
	2				Roxanne	Roxanne, Renske, Claire
	3			Arnoud		Arnoud
	4			Gwen, Joyce		Gwen
Middag	1	Elizabeth			Elizabeth	
	2			Roxanne	Roxanne	Roxanne, Renske, Claire
	3		Arnoud, Koen	Arnoud		
	4			Gwen, Joyce		Gwen
Avond	1					
	2			Roxanne		

Bijlage 2: Enquête Breukelen

Enquêtenummer:

Kasteel:

Datum:

Tijdstip:



**NEDERLANDSE
KASTELENSTICHTING**
KENNISCENTRUM VOOR KASTEEL EN BUITENPLAATS



Universiteit Utrecht

Enquête

Deze enquête is opgesteld door studenten van de Universiteit Utrecht in opdracht van de Nederlandse Kastelenstichting (NKS). De enquête gaat over de waardering van uw woonomgeving. Uw gegevens en antwoorden zullen vertrouwelijk worden behandeld en anoniem blijven. Het invullen van de enquête duurt ongeveer 10 minuten.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Kennis

De eerste vragen gaan over het bestaan van Gunterstein. De vragen gaan over uw beleving. Hierbij is geen antwoord goed of fout, u hoeft daarom zelf geen informatie op te zoeken om de vragen te beantwoorden.



1. Herkent u het gebouw op de afbeelding hiernaast?
☐ Ja
☐ Nee
2. Bent u op de hoogte van het bestaan van het kasteel en bijbehorende landgoed Gunterstein:
☐ Ja
☐ Nee (ga naar vraag 22)
3. Welke stelling is het best op u van toepassing?
☐ Ik weet niets over de geschiedenis van Gunterstein
☐ Ik weet weinig over de geschiedenis van Gunterstein
☐ Ik weet redelijk wat over de geschiedenis van Gunterstein
☐ Ik weet veel over de geschiedenis van Gunterstein

4. Wat betekent Gunterstein voor u?

.....

.....

.....

.....

Zichtbaarheid

De volgende vragen zullen gaan over de zichtbaarheid van Gunterstein (zie afbeelding voorpagina) in uw dagelijks leven. Het gaat er hier om of, en hoe vaak u het kasteel ziet wanneer u het passeert.

5. Hoe vaak per maand ziet u Gunterstein ongeveer?

.....

6. Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen:

		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens/ Niet oneens	Eens	Helemaal eens
a.	Ik vind <u>kasteel</u> Gunterstein een belangrijk herkenningspunt voor de omgeving					
b.	Ik voel mij thuis in mijn woonplaats dankzij herkenningspunten zoals historische gebouwen					
c.	Ik vind dat <u>kasteel</u> Gunterstein opvalt in de omgeving					
d.	Ik vind <u>kasteel</u> Gunterstein mooi					
e.	Ik vind dat <u>kasteel</u> Gunterstein een belangrijk deel van de omgeving uitmaakt					
f.	Ik vind <u>kasteel</u> Gunterstein karakteristiek voor de omgeving					
g.	Ik vind het <u>landgoed/bos</u> van Gunterstein mooi					

Het behoud van erfgoed

7. Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen:

Deze stellingen hebben betrekking op zowel het kasteel als het hele landgoed.

		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens / Niet oneens	Eens	Helemaal eens
a.	Ik vind het belangrijk dat kasteel Gunterstein wordt behouden voor toekomstige generaties					
b.	Ik vind het jammer als kasteel Gunterstein zou verdwijnen					
c.	Ik zou het jammer vinden als het landgoed van kasteel Gunterstein (gebouw en tuin) onvoldoende onderhouden wordt					
d.	Ik ben bereid op mijn eigen manier bij te dragen aan het behoud van kasteel Gunterstein					
e.	Ik vind particuliere bewoning van kasteel Gunterstein een goede manier om het landgoed te behouden voor toekomstige generaties					

Bewoning van Gunterstein

Het hoofdgebouw van kasteel Gunterstein wordt particulier bewoond. Dit houdt in dat dit gebouw niet in handen is van de overheid, maar in bezit is van de bewoners.

De volgende vragen zullen gaan over uw kennis over de huidige bewoners van kasteel Gunterstein.

8. Bent u op de hoogte van eventuele activiteiten die georganiseerd worden op het landgoed van kasteel Gunterstein?

☐ Ja
☐ Nee

9. Weet u wie de huidige bewoners zijn van kasteel Gunterstein?

☐ Ja
☐ Nee (ga naar vraag 12)

10. U heeft aangegeven dat u weet wie de bewoners van Gunterstein zijn. Kunt u in het kort beschrijven wat u over de bewoners weet?

.....

.....

.....

.....

.....

11. Vindt u dat de bewoners van Gunterstein betrokken zijn met de omgeving (bijv. door organisatie van activiteiten, openstelling van het kasteel etc.)?

☐ Ja, omdat

☐ Nee, omdat

☐ Geen mening

12. Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen:

Deze stellingen hebben betrekking op het kasteel, niet het hele landgoed.

		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens/ Niet oneens	Eens	Helemaal eens
a.	Ik vind het belangrijk dat de bewoners van <u>kasteel</u> Gunterstein het kasteel openstellen voor publiek					
b.	Ik vind dat bewoning van kastelen samen kan gaan met de openstelling voor het publiek					
c.	Ik vind het goed dat het kasteel particulier bewoond wordt					
d.	Ik vind dat <u>kasteel</u> Gunterstein een andere functie moet krijgen naast de particuliere bewoning					

Bezoek

De volgende vragen gaan over uw bezoek aan Gunterstein.

13. Welk van de onderstaande kenmerken zijn de reden(en) van uw bezoek aan het landgoed Gunterstein?
Geef aan hoe vaak u deze reden(en) gebruikt in de onderstaande kolommen. Indien u nooit landgoed Gunterstein heeft bezocht, kiest u voor de optie 'nooit'.

Activiteit of reden	Dagelijks	Wekelijks	Maandelijks	Halfjaarlijks	Jaarlijks	Nooit
Rustige omgeving						
Mooie omgeving						
Dichtbij huis						
Anders dan mijn dagelijkse omgeving						
Cultuurhistorisch en authentiek karakter						
Voor de natuur						
Er valt iets te leren						
Er valt iets te ontdekken						
Buitensport (hardlopen/fietsen)						
Wandelen						
Anders, namelijk						

14. Heeft u het kasteel Gunterstein ooit bezocht?
☐ Ja, namelijk keer
☐ Nee
15. Zijn er redenen waarom u het landgoed of het kasteel Gunterstein zou willen bezoeken, maar waardoor dit momenteel niet mogelijk is?
Zijn er redenen waarom u Gunterstein niet kunt bezoeken, terwijl u dit wel zou willen?
☐ Ja
☐ Nee (ga door naar vraag 18)
16. U heeft aangegeven dat u het landgoed van Gunterstein nooit heeft bezocht of dat u een reden heeft om het niet te bezoeken. Op welke manier wenst u kasteel Gunterstein wel te willen gebruiken?
-
-
-

De volgende vragen gaan over de toegankelijkheid van het kasteel en/of het landgoed

- | | | Helemaal
oneens | Oneens | Niet eens/
niet oneens | Eens | Helemaal
eens |
|---|--|--------------------|--------|---------------------------|------|------------------|
| a | Ik vind het belangrijk dat er bewegwijzering* in de directe omgeving van een particulier bewoond kasteel aanwezig is | | | | | |
| b | Ik vind het belangrijk dat er informatie over particuliere kastelen ook elders beschikbaar is (internet, VVV-kantoren) | | | | | |
| c | Ik vind het belangrijk dat er informatieborden** ter plaatse zijn over welke gedeelten van het landgoed te bezoeken zijn | | | | | |
| d | Ik vind het belangrijk dat er informatieborden** ter plaatse zijn over de natuur van het landgoed | | | | | |

*** Bij bewegwijzering kunt u denken aan verkeersborden die de weg wijzen naar Gunterstein (bijvoorbeeld vanaf het stadscentrum of vanaf de snelweg).**
**** Bij informatieborden kunt u denken aan borden die informatie verstrekken over de geschiedenis of bezoekersinformatie over landgoed Gunterstein**

21. Kruis aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen:

		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens/ niet oneens	Eens	Helemaal eens
a	Ik ben tevreden met de bewegwijzering in de directe omgeving van Gunterstein					
b	Ik ben tevreden met de informatie over Gunterstein die elders beschikbaar is (internet, VVV-kantoren)					
c	Ik ben tevreden met de aanwezigheid van informatieborden over welke delen toegankelijk zijn					
d	Ik ben tevreden met de aanwezigheid van informatieborden over de natuur van het landgoed					

Kastelen/buitenplaatsen in de omgeving

De volgende vragen gaan over kastelen en buitenplaatsen in de omgeving.

22. Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen:

		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens/ Niet oneens	Eens	Helemaal eens
a	Ik vind dat kastelen en buitenplaatsen belangrijk zijn voor deze regio					
b	Ik vind het aantal kastelen en buitenplaatsen in deze regio voldoende					
c	Ik waardeer de kastelen en buitenplaatsen in deze regio					
d	Ik vind het belangrijk dat kastelen en buitenplaatsen zich in uiterlijk van elkaar onderscheiden					
e	Ik vind het belangrijk dat kastelen en buitenplaatsen zich in functie van elkaar onderscheiden					

23. Aan welk van de onderstaande buitenhuiselijke activiteiten neemt u graag deel?

Geef aan hoe vaak u deze activiteit buitenshuis uitvoert in de onderstaande kolommen. Indien u niet aan deze activiteit deelneemt, kiest u de optie 'nooit'.

Activiteit	Wekelijks	Maandelijks	Halfjaarlijks	Jaarlijks	Nooit
Dansvoorstellingen					
Theatervoorstellingen					
Musea					
Film					
Monumenten en hist. gebouwen					

Algemene informatie

Ten slotte volgen er enkele vragen over uw persoonsgegevens en de samenstelling van uw huishouden.

24. Hoelang woont u al in Breukelen?
..... jaar
25. Wat is uw geslacht?
☐ Man
☐ Vrouw
26. Wat is uw leeftijd?
.... jaar
27. Wat is de samenstelling van uw huishouden?
☐ Alleenstaand
☐ Eenoudergezin
☐ Samenwonend of gehuwd, zonder thuiswonende kinderen
☐ Samenwonend of gehuwd, met thuiswonende kinderen
☐ Anders, namelijk:
28. Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?
☐ Geen opleiding
☐ Basisonderwijs
☐ LBO, LTS, LEAO, LHNO
☐ VMBO
☐ MBO, MULO, MTS
☐ HAVO, VWO, HBS/MMS
☐ HBO, WO
29. In welke klasse valt het gezamenlijke netto inkomen per maand van uw huishouden? *Het gaat hierbij om het gezamenlijke besteedbaar inkomen van u en uw eventuele partner.*
- ☐ € 1500 of minder per maand
☐ € 1501 - € 2000
☐ € 2001 - € 2500
☐ € 2501 - € 3000
☐ € 3001 - € 3500
☐ € 3501 - € 4000
☐ meer dan € 4000

Hartelijk dank voor uw medewerking! Dit is het einde van de enquête. Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben dan kunt u die aan de enquêteur voorleggen.

Bijlage 3: Enquête Prattenburg

Enquêtenummer:
Kasteel:
Datum:
Tijdstip:



**NEDERLANDSE
KASTELENSTICHTING**
KENNISCENTRUM VOOR KASTEEL EN BUITENPLAATS



Universiteit Utrecht

Enquête

Deze enquête is opgesteld door studenten van de Universiteit Utrecht in opdracht van de Nederlandse Kastelenstichting (NKS). De enquête gaat over de waardering van uw woonomgeving. Uw gegevens en antwoorden zullen vertrouwelijk worden behandeld en anoniem blijven. Het invullen van de enquête duurt ongeveer 10 minuten.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Kennis

De eerste vragen gaan over het bestaan van Prattenburg. De vragen gaan over uw beleving. Hierbij is geen antwoord goed of fout, u hoeft daarom zelf geen informatie op te zoeken om de vragen te beantwoorden.

1. Herkent u het gebouw op de afbeelding hiernaast?
☐ Ja
☐ Nee
2. Bent u op de hoogte van het bestaan van het buitenhuis en bijbehorende landgoed Prattenburg:
☐ Ja
☐ Nee (ga naar vraag 22)
3. Welke stelling is het best op u van toepassing?
☐ Ik weet niets over de geschiedenis van Prattenburg
☐ Ik weet weinig over de geschiedenis van Prattenburg
☐ Ik weet redelijk wat over de geschiedenis van Prattenburg
☐ Ik weet veel over de geschiedenis van Prattenburg
4. Wat betekent Prattenburg voor u?
.....
.....
.....



Zichtbaarheid

De volgende vragen zullen gaan over de zichtbaarheid van Prattenburg (zie afbeelding voorpagina) in uw dagelijks leven. Het gaat er hier om of, en hoe vaak u het buitenhuis ziet wanneer u het passeert.

5. Hoe vaak per maand ziet u Prattenburg ongeveer?

.....

6. Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen:

		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens/ Niet oneens	Eens	Helemaal eens
a	Ik vind buitenhuis Prattenburg een belangrijk herkenningspunt voor de omgeving					
b	Ik voel mij thuis in mijn omgeving dankzij herkenningspunten zoals historische gebouwen					
c	Ik vind dat buitenhuis Prattenburg opvalt in de omgeving					
d	Ik vind buitenhuis Prattenburg mooi					
e	Ik vind dat buitenhuis Prattenburg een belangrijk deel van de omgeving is					
f	Ik vind buitenhuis Prattenburg karakteristiek voor de woonomgeving					
g	Ik vind het <u>landgoed/bos</u> van Prattenburg mooi					

Het behoud van erfgoed

7. Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen:

Deze stellingen hebben betrekking op zowel het buitenhuis als het hele landgoed.

		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens / Niet oneens	Eens	Helemaal eens
a	Ik vind het belangrijk dat buitenplaats Prattenburg wordt behouden voor toekomstige generaties					
b	Ik vind het jammer als buitenplaats Prattenburg zou verdwijnen					
c	Ik zou het jammer vinden als het landgoed van buitenplaats Prattenbrug onvoldoende onderhouden wordt					
d	Ik ben bereid op mijn eigen manier bij te dragen aan het behoud van buitenplaats Prattenburg					

e	Ik vind particuliere bewoning van buitenhuis Prattenburg een goede manier om het landgoed te behouden voor toekomstige generaties					
---	---	--	--	--	--	--

Bewoning van Prattenburg

Buitenhuis Prattenburg wordt particulier bewoond. Dit houdt in dat dit gebouw niet in handen is van de overheid, maar in bezit van bewoners.

De volgende vragen zullen gaan over uw kennis over de huidige bewoners van buitenhuis Prattenburg.

8. Bent u op de hoogte van activiteiten die georganiseerd worden op het landgoed van Prattenburg?
☐ Ja
☐ Nee

9. Weet u wie de huidige bewoners zijn van buitenhuis Prattenburg?
☐ Ja
☐ Nee (ga naar vraag 12)

10. U heeft aangegeven dat u weet wie de bewoners van Prattenburg zijn. Kunt u in het kort beschrijven wat u over de bewoners weet?
.....
.....
.....

11. Vindt u dat de bewoners van Prattenburg betrokken zijn met de omgeving (bijv. door organisatie van activiteiten, openstelling van het buitenhuis etc.)?
☐ Ja, omdat
☐ Nee, omdat
☐ Geen mening

12. Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen:

Deze stellingen hebben betrekking op het buitenhuis, niet het hele landgoed.

		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens/ Niet oneens	Eens	Helemaal eens
a	Ik vind het belangrijk dat bewoners van Prattenburg het buitenhuis openstellen voor publiek					
b	Ik vind dat bewoning van kastelen samen kan gaan met de openstelling voor het publiek					
c	Ik vind het goed dat Prattenburg particulier bewoond wordt					
d	Ik vind dat kasteel Prattenburg een andere functie moet krijgen naast de particuliere bewoning					

Bezoek

De volgende vragen gaan over uw bezoek aan Prattenburg.

13. Welk van de onderstaande kenmerken zijn de redenen van uw bezoek aan het landgoed Prattenburg?

Geef aan hoe vaak u deze reden(en) gebruikt in de onderstaande kolommen. Indien u nooit landgoed Prattenburg heeft bezocht voor een bepaalde reden, kiest u de optie 'nooit'

Activiteit of reden	Dagelijks	Wekelijks	Maandelijks	Halfjaarlijks	Jaarlijks	Nooit
Rustige omgeving						
Mooie omgeving						
Dichtbij huis						
Anders dan mijn dagelijkse omgeving						
Cultuurhistorisch en authentiek karakter						
Voor de natuur						
Er valt iets te leren						
Er valt iets te ontdekken						
Buitensport (hardlopen/fietsen)						
Wandelen						
Anders, namelijk.....						

14. Heeft u het buitenhuis Prattenburg ooit bezocht?
- ☐ Ja, namelijk keer
- ☐ Nee
15. Zijn er redenen waarom u Prattenburg niet kunt bezoeken terwijl u dit wel zou willen?
- ☐ Ja
- ☐ Nee (ga door naar vraag 18)
16. U heeft aangegeven dat u het landgoed/bos van Prattenburg nooit heeft bezocht of dat u een reden heeft om het niet te bezoeken. Op welke manier wenst u wel gebruik te maken van Prattenburg:
-
-
-

Toegankelijkheid

De volgende vragen gaan over de toegankelijkheid van het buitenhuis en/of het landgoed.

17. Bent u op de hoogte welk gedeelte van het landgoed en buitenhuis Prattenburg toegankelijk zijn voor publiek?
- ☐ Ja
- ☐ Nee
18. Bent u op de hoogte van de momenten waarop landgoed Prattenburg open is voor bezoekers?
- ☐ Ja
- ☐ Nee
19. De toegankelijkheid van landgoed Prattenburg geef ik dit cijfer:
- | | | | | | | | | | |
|--------|----|----|----|----|----|----|----|----|--------|
| 10 | 20 | 30 | 40 | 50 | 60 | 70 | 80 | 90 | 100 |
| (laag) | | | | | | | | | (hoog) |

20. Kruis aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen:

		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens/ niet oneens	Eens	Helemaal eens
a	Ik vind het belangrijk dat er bewegwijzering* in de directe omgeving van een particulier bewoond kasteel					
b	Ik vind het belangrijk dat er informatie over particuliere kastelen ook elders beschikbaar is (internet, VVV- kantoren)					
c	Ik vind het belangrijk dat er informatieborden** ter plaatse zijn over welke gedeelten van het landgoed te bezoeken zijn					
d	Ik vind het belangrijk dat er informatieborden** ter plaatse zijn over de natuur van het landgoed					

* bij bewegwijzering kunt u denken aan verkeersborden die de weg wijzen naar Prattenburg (bijvoorbeeld vanaf het stadscentrum of vanaf de snelweg).

** bij informatieborden kunt u denken aan borden die informatie verstrekken over de geschiedenis of bezoekersinformatie over landgoed Prattenburg.

21. Kruis in het volgende schema aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen:

		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens/ niet oneens	Eens	Helemaal eens
a	Ik ben tevreden met de bewegwijzering in de directe omgeving van Prattenburg					
b	Ik ben tevreden met de informatie over Prattenburg die elders beschikbaar is (internet, VVV-kantoren)					
c	Ik ben tevreden met de aanwezigheid van informatieborden over welke delen toegankelijk zijn					
d	Ik ben tevreden met de aanwezigheid van informatieborden over de natuur van het landgoed					

Kastelen/buitenplaatsen in de omgeving

De volgende vragen gaan over kastelen en buitenplaatsen in de omgeving.

22. Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen:

		Helemaal oneens	Oneens	Niet eens/ Niet oneens	Eens	Helemaal eens
a	Ik vind dat kastelen en buitenplaatsen belangrijk zijn voor deze regio					
b	Ik vind het aantal kastelen en buitenplaatsen in deze regio voldoende					
c	Ik waardeer de kastelen en buitenplaatsen in deze regio					
d	Ik vind het belangrijk dat kastelen en buitenplaatsen zich in uiterlijk van elkaar onderscheiden					
e	Ik vind het belangrijk dat kastelen en buitenplaatsen zich in functie van elkaar onderscheiden					

23. Aan welk van de onderstaande buitenhuiselijke activiteiten neemt u graag deel?

Geef aan hoe vaak u deze activiteit buitenshuis uitvoert in de onderstaande kolommen. Indien u niet aan deze activiteit deelneemt, kiest u de optie 'nooit'.

Activiteit	Wekelijks	Maandelijks	Halfjaarlijks	Jaarlijks	Nooit
Dansvoorstellingen					
Theatervoorstellingen					
Musea					
Film					
Monumenten en historische gebouwen					

Algemene informatie

Ten slotte volgen er enkele vragen over uw persoonsgegevens en de samenstelling van uw huishouden.

24. Hoelang woont u al in Veenendaal/Rhenen?
 jaar
25. Wat is uw geslacht?
 ☐ Man
 ☐ Vrouw
26. Wat is uw leeftijd?
 jaar
27. Wat is de samenstelling van uw huishouden?
 ☐ Alleenstaand
 ☐ Eenoudergezin
 ☐ Samenwonend of gehuwd, zonder thuiswonende kinderen
 ☐ Samenwonend of gehuwd, met thuiswonende kinderen
 ☐ Anders, namelijk:
28. Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?
 ☐ Geen opleiding
 ☐ Basisonderwijs
 ☐ LBO, LTS, LEAO, LHNO
 ☐ VMBO
 ☐ MBO, MULO, MTS
 ☐ HAVO, VWO, HBS/MMS
 ☐ HBO, WO
29. In welke klasse valt het gezamenlijke netto inkomen per maand van uw huishouden? Het gaat hierbij om het gezamenlijke besteedbaar inkomen van u en uw eventuele partner.
 ☐ € 1500 of minder per maand
 ☐ € 1501 - € 2000
 ☐ € 2001 - € 2500
 ☐ € 2501 - € 3000
 ☐ € 3001 - € 3500
 ☐ € 3501 - € 4000
 ☐ meer dan € 4000

Dit is het einde van de enquête, hartelijk dank voor uw medewerking!

Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben dan kunt u die aan de enquêteur voorleggen.